

Закони и расписи о акционарским друштвима, с упуштвима и објашњењима, 1925.

Садржај

I Закон о акционарским друштвима на територији Србије, с коментаром и упутствима испод текста законског

II Закон о проширењу важења Закона о акционарским друштвима од 10. дец. 1896. с изменама и допунама од 17. нов. 1898. и на територију раније Краљевине Црне Горе

III Закон о оснивању акционарских друштава на територији Хрватске, Славоније, Баната, Бачке и Барање

IV Законске одредбе о акционарским друштвима на територији Хрватске, Славоније, Баната, Бачке и Барање – §§ 147–222 Трговачког закона за те покрајине

V Законске одредбе о акционарским друштвима на територији Босне и Херцеговине – §§ 151–244 Трговачког закона за ту покрајину

VI Закон о конвенцијама закљученим с Аустријском Републиком. Споразум о правном поступању са акционарским друштвима

VII Закон о осигуравајућим друштвима

VIII Таксе које се тичу акционарских друштава

IX Уредба о организацији Министарства Трговине и Индустрије (извод)

X Уредба о установљењу и уређењу Привредног Савета

XI Правилник о Ликвидационој Банци

XII Уредбе, наређења и расписи који се тичу осигуравајућих друштава

XIII Повластице, расписи, наређења, решења и одредбе финансијског закона које се тичу акционарских друштава, кредитних установа и приватних банака

XIV Обрасци за новчане заводе, осигуравајућа друштва и остала акционарска друштва при подношењу извештаја о билансу и рачуну губитака и добитака

658.114.5

МИЛОРАД ЗЕБИЋ
ИНСПЕКТОР МИНИСТАРСТВА ТРГОВИНЕ И ИНДУСТРИЈЕ

ЗАКОНИ И РАСПИСИ
О
АНЦИОНАРСКИМ ДРУШТВИМА
С
УПУСТВИМА И ОБЈАШЊЕЊИМА

МИЛОРАД ЗЕБИЋ
ИНСПЕКТОР МИНИСТАРСТВА ТРГОВИНЕ И ИНДУСТРИЈЕ

ЗАКОНИ И РАСПИСИ
О
АКЦИОНАРСКИМ ДРУШТВИМА
С
УПУСТВИМА И ОБЈАШЊЕЊИМА

БЕОГРАД
1925.

САДРЖАЈ

	Страна
I. Закон о акционарским друштвима на територији Србије, с коментаром и упуствима испод текста законског	1
II. Закон о проширењу важења закона о акционарским друштвима од 10. дец. 1896. с изменама и допунама од 17. нов. 1898 и на територију раније Краљевине Црне Горе	67
III. Закон о оснивању акционарских друштава на територији Хрватске, Славоније, Баната, Бачке и Барање	68
Правилник за његово извршење	70
IV. Законске одредбе о акционарским друштвима на територији Хрватске, Славоније, Баната, Бачке и Барање — §§ 147—222 трговачког закона за те покрајине	73
V. Законске одредбе о акционарским друштвима на територији Босне и Херцеговине — §§ 151—244 Трговачког Закона за ту покрајину	95
VI. Закон о конвенцијама закљученим с Аустријском Републиком. — Споразум о правном поступању са акционарским друштвима	123
VII. Закон о осигуравајућим друштвима	131
VIII. Таксе које се тичу акционарских друштава	
а). Извод из закона о таксама	133
б). Правилник за извршење закона о таксама	141
в). Таксе општине београдске	148
IX. Уредба о организацији Министарства Трговине и Индустрије (извод)	150
X. Уредба о установљењу [и уређењу Привредног Савета	152
XI. Правилник о Ликвидационој Банци	160
XII. Уредбе, наређења и расписи који се тичу осигуравајућих друштава	165—172

	Страна
— Наређење Господина Министра Трговине и Индустрије о поступању при оцени молби за рад страних осигуравајућих друштава	165
— Наређење Господина Министра Трговине и Индустрије о издавању полиса осигурања на службеном језику означајући суме осигурања у домаћој валути	168
— Решење Господина Министра Трговине и Индустрије о регулисању извесних питања по осигурањима у вези прописа Привременог Закона о Ликвидацији Мораторног Стања	168
— Уредба о преузимању портфеља осигурања живота од страних осигуравајућих друштава . .	169
— Наређење Г. Министра Трговине и Индустрије о издавању полиса осигуравајућих друштава . .	171
— Решење Министарског Савета о преузимању осигурања закључених код страних друштава . .	171
XIII. Повластице, расписи, наређења, решења и одредбе финансијског закона које се тичу акционарских друштава, кредитних установа и приватних банака	173
— Повластице новчаним заводима	173—177
— Наређење о депоновању акција за зборове акционарских друштава	178
— Наредба о објављивању биланса акционарских друштава	179
— Наредба о фирмама филијала акционарских друштава	180
— Наредба Господина Министра Трговине и Индустрије о поступању новчаних завода при узимању предмета у залог	180
— Наређење о пријави чланова управног одбора и прокуриста суду	181
— Наређење о употреби службеног језика и обрачуна у домаћој валути код акционарских друштава	182
— Наређење о депоновању акција у иностранству за зборове акционарских друштава	182
— Наређење о објављивању биланса акционарских друштава	183
— Објашњење поводом решења под VI Бр. 5438. .	183
— Наређење о вођењу књига и саставу биланса акционарских друштава	184

	Страна
— Наређење о исплати дивиденде акционарских друштава	184
— Оснивање банкарских радња које нису акционарска друштва	185
— Чланства административних чиновника у управним и надзорним одборима разних економско-финансијских предузећа	186
XIV. Обрасци за новчане заводе, осигуравајућа друштва и остала акционарска друштва при подношењу извештаја о билансу и рачуну губитака и добитака	188

I

ЗАКОН

О

АКЦИОНАРСКИМ ДРУШТВИМА

СА

ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОД 17. НОВЕМБРА 1898. ГОД.

I

Опште одредбе.

Чл. 1.

Акционарско је друштво оно, које се оснива с главницом унапред одређеном и подељеном на делове једнаке вредности — акције — и у коме учесници суделују и одговарају само својим улозима¹.

¹ Тиме је, за разлику од јавног друштва, ортаклука, дато обележје акционарског друштва: главница друштвена подељена на једнаке делове, а учесници, другари, одговарају само до висине својих улога. У почетку, најмањи улог је онолики колика је акција; доцније, улог може значити и све што од друштвене имовине припада тој акцији.

У правном погледу, акционарско је друштво уговор закључен између акционара, према одредбама закона о акционарским друштвима, да заједничким средствима раде и сразмерно својим уделима деле добит или подносе штету, произишлу из њиховог пословања. Зато се, у понеким добро састављеним правилима акционарских друштава, најчешће у

Француској, у првome члану ставља: „Између оснивача и будућих акционара оснива се акционарско друштво... (име) које ће се управљати по овим правилима и постојећим законским прописима“.

Чл. 2.

Основна друштвена главница дели се на акције².

Акције су недељиве³.

Оне могу гласити на доносиоца или на име; али привремене акције морају гласити на име⁴.

² Овим законом није изрично предвиђено да се једном утврђена именита вредност акције не може повећавати. У другим модерним законима има таквих одредаба. Њима се штите мали акционари.

У пракси је код нас Министарство Трговине и Индустрије допуштало повећање имените вредности акција само у случају: а) кад су сви акционари на то пристајали или б) ако је повећање вршено уплатама из резервног фонда.

³ Значи да ималац: наследник, ортак, за право, које му припада на један део акције, не може тражити од акционарског друштва писмено за тај део акције. Допушта се, да се више акција штампа на једноме бланкету, ако се то и правилима предвиди. Друштво је дужно, на захтев акционара, збирне комаде заменити појединачним акцијама.

⁴ Привремене акције се издају онда, кад се уплати 10% имените вредности акција. Док се толико не уплати потврда положених сума врши се признаницама. (чл. 26. ов. зак.).

Чл. 3.

Акционарско друштво има своја права и своје обавезе⁵. Оно може на своје име прибављати својину и остала права. Оно може тужити и бити тужено.

⁵ Акционарско друштво сматра се *правним лицем*, задобија своју егзистенцију, те траје без обзира на промене

које се збивају са појединим његовим акционарима. Оно добија своје име, које обично нема ничега заједничког са именима својих оснивача и акционара.

Чл. 4.

Акционарско друштво сматра се као трговинско друштво и онда, кад му предмет предузећа не би био трговински посао⁶.

⁶ Према томе, акционарско друштво дужно је, на начин, изложен у члановима 15, 16, 17, и 18 овог закона, пријавити своје име код трговачког суда, а где овога нема, код суда оног округа у коме му је седиште. Исто то важи за филијале, заступништва, ако их има (§ 5, Трг. Зак.).

Књиге се друштвене имају водити према прописима Трг. Зак. и имају бити на српском језику.

Одредбом чл. 4. нашег закона о акционарским друштвима, спроведено је начело, које је усвојено у енглеском, француском, немачком, швајцарском и шпанском праву; док аустријски, белгијски, италијански, румунски и португалски закони сматрају за трговачка друштва само она која се трговином баве.

Чл. 5.

Акционарско друштво може се основати само по одобрењу министра народне привреде⁷ (чл. 9), а по прописима овог закона.

Акционарска друштва стоје под надзором Министарства Народне Привреде⁸.

⁷ Надлежност Министра Народне Привреде, у овом погледу, прешла је на Министра Трговине и Индустрије, по Уредби о организацији Министарства Трговине и Индустрије, од 30. априла 1919.

⁸ Овај надзор простире се на рад акционарских друштава као установа, које се оснивају и функционишу на основу одредаба овог закона; потом, на њихов рад као привредних и социјалних установа, у односу на њихово дејство по опште интересе и народну привреду. По питањима приватно правних односа, било између акционарског друштва и његових

акционара; било између њега и других друштава, надлежан је суд. Али се у пракси и по тим питањима врло често апелује на Министра Трговине и Индустрије, да се указује потреба његову улогу по овоме закону до извесне мере проширити и боље прецизирати.

Надзор по специјалним законима припада надлежним властима.

Види чл. 75 и 79 Зак. о акц. друштвима.

II

Оснивање друштва

Чл. 6.

Оснивању акционарског друштва може се приступити, кад се у тој намери сложе најмање десет лица, која пуноважно могу располагати својом имовином⁹.

Ова се лица зову оснивачи¹⁰.

⁹ Која лица могу самостално располагати својом имовином, види § 37, 40, 41 и 150 Грађ. Зак.; затим § 152, у вези с чл. 146 неспорних правила; чл. 11, 47, 75, 94, 111, 137, 139, 41 и 144 зак. о старатељству; § 17 Кривичног Зак. и § 24 Стец. Поступка.

Законски текст предвиђа само да је потребно да та лица могу пуноважно располагати својом имовином; али, при давању своје оцене и мишљења, по чл. 9 ов. зак., Привредни Савет имао би да цени да ли су она уистини самостална. Тако, на пример: хоће ли се допустити да се помоћници једне радње јаве као оснивачи акционарског друштва које покреће њихов шеф; или, ако то друштво оснива банка, па се као оснивачи јављају њени чиновници; или, најзад, када га оснива какво лице са својим најближим сродницима. Оваквих случајева има много, нарочито код друштава с претежно страним капиталом, или код друштава, где се врши фиктивна уплата капитала.

¹⁰ Оснивачи треба да се сложе, т. ј. да закључе писмен споразум о томе како ће основати друштво, и да тиме утврде

своје узајамне обавезе. Ако пројектовано друштво има да експлоатише извесан објекат, па му треба да осигура куповину или закуп, пре но што се друштво образује, онда ће један или више оснивача бити уговором овлашћени да посао сврше.

У некадањем чл. 7 овог закона, било је прописано да страних држављана не може бити међу оснивачима више од једне четвртине. Како је тај законски пропис укинут, законом од 18. нов. 1898, остављено је Министру Трговине и Индустрије да цени колико међу оснивачима може бити страних држављана.

Чл. 7.

(Укинут зак. од 17. Нов. 1898. г.)

Чл. 8.

Оснивачи су дужни обратити се министру народне привреде за одобрење да оснују акционарско друштво¹¹.

Уз молбу за ово одобрење они морају поднети министру народне привреде:

1. доказ да су испунили пропис чл. 6. овог закона¹²;

2. изјаву, да ће сваки од њих учествовати у предузећу најмање с десет акција;

3. пројекат друштвених правила у два равногласна примерка¹³, у коме се мора означити:

а) предмет предузећа¹⁴, име (фирма)¹⁵, седиште (домицил), и трајање друштва;

б) колика је основна главница¹⁶, на колико је акција подељена, на колику суму свака акција гласи и како, т. ј.: да ли на доносиоца или на име, и колико у томе може бити про-

мене¹⁷; а ако има акција и на име и на доносиоца, онда колико има једних а колико других;

в) начин, на који ће се чинити поједине уплате¹⁸ на акције, и последице за оне, који их на одређено време не плате;

г) круг друштвене радње¹⁹;

д) која су права, а које обвезе акционара;

ђ) како ће се бирати и обнављати управни и надзорни одбор, која су права, а које дужности њихове, како ће се надзиравати њихов рад, и како ће се постављати друштвени службеници;

е) колико ће лица састављати управни, а колико надзорни одбор²⁰;

ж) кад ће се и како сазивати редовни и ванредни зборови акционара, који су услови за право гласања појединих акционара, и како ће се вршити то право;

з) који су предмети, осем оних, који су предвиђени у овом закону, о којима се неће моћи да решава простом већином гласова²¹;

и) ко ће заступати друштво према другим лицима и према властима, какви и колико потписа везују друштво;

ј) како ће се склапати и испитивати биланс, и на који ће се начин делити и исплаћивати чиста добит;

к) у којим ће случајевима престати друштвена радња и како ће се извршити ликвидација;

л) свака особена корист, која би била уго-

ворена за кога акционара или друго какво лице (чл. 21.);

м) ако се улог којег акционара, који се има урачунати у основну главницу, не састоји у готовом новцу, или ако друштво прима какво имање, онда се мора јасно казати вредност таквог улога или имања, као и број акција или цена, коју представља тај улог, или имање, а осем тога још и име власника тога имања;

н) број и именита (номинална) вредност оних првенствених обавезница (приоритета), које би се издале у течају рада²², величина интереса, који би се на њих плаћао, начин на који се имају поништити, као и првенствена права, која би припадала имаоцима ових обавезница.

Осим свега тога, могу се у друштвена правила унети још и друга наређења, која одговарају нарочитим потребама друштва²³, које се оснива, а саобразна су одредбама овог закона²⁴.

¹¹ У молби, којом се обраћа за одобрење, треба навести образложења за оснивање акционарског друштва, указати на прилике, корисност, потребу. Тиче ли се рударских предузећа, ваља приложити препис уговора закљученог с државом, ако га има; експертизе геолога и стручњака. То све чини олакшице Привредном Савету да да своје мишљење о траженом оснивању друштва.

¹² О томе се подноси уверење општинског суда. Оно може обухватити више лица. Документа страних поданика имају бити преведена и уредно потврђена.

¹³ Ови примерци правила треба да су потписани од оснивача.

¹⁴ Т.ј. да ли је друштво трговачко, индустријско, банкарско и т.д. У последње време Министарство Трговине и Индустрије није допуштало да се правилима повчаних завода

предвиђа и трговање. Друштва која примају улоге на штедњу, могу куповати и продавати робу само за туђи рачун.

¹⁵ Било је доста пометње, неприлика и спорова због сличности или незнатне разлике у именима акционарских друштава, нарочито банкарских, стога у називе треба уносити нова и карактеристична имена и речи као: „Љуботен“, „Слога“, „Вардар“, „Војводина“.

По Закону о Народној Банци (члан XVIII а прелазних наређења) од 27 јуна 1921: „Ако би у имену које садашње фирме стојале речи „Народна Банка“, било саме било у склопу с другим речима, то се име мора заменити именом без тих речи најдаље за три месеца од како овај закон ступи у живот, или ако је фирма акционарског друштва, најдаље на првом збору акционара“.

Како је пројекат закона о повлашћеној Земаљској Занатској Банци пред Народном Скупштином, у последње време, Министарство Трговине и Индустрије није одобравало ни називе „занатска банка“ у правилима нових друштава.

¹⁶ Оснивачи често уносе у правила одредбу да је друштвена главница подељена у више кола, или да ће се уплатити у више емисија. Та пракса вођена је раније и дала је повода многим забунама. Министарство Трговине и Индустрије не одобрава више правила која предвиђају деобу основног капитала у више кола. То значи да се основна главница има одмах уписати, па пошто се цео предвиђени основни капитал уплати, може се приступити његовом повећању, према закону и статутима друштва.

Привредни Савет и Министарство Трговине и Индустрије стајали су, последње три године, на гледишту да се у Београду, ради што веће солидности у банкарству, не одобравају правила за оснивања банкарских друштава с основном главницом мањом од 10 милиона динара. То није примењивано на остала друштва која се не баве банкарством. Из истих разлога, новчани заводи из унутрашњости с незнатнијим капиталом нису могли добити одобрење за отварање својих филијала у Београду.

¹⁷ Значи да промене, од акција на име у акције на доносиоца и обратно, може бити, ако је правилима предвиђено.

¹⁸ Да не би било фиктивних уплата, ваљало би правилима одредити: да чланови управног и надзорног одбора не могу добијати зајам од акционарског друштва које се оснива или које повећава капитал, док не протекне бар година дана пошто је цела основна главница уплаћена.

¹⁹ Круг друштвене радње треба добро прецизирати. Оснивачи понајвише теже, да у делокруг друштвеног рада

унесу што више разноликих послова. Ништа погрешније. Најбоље су успехе показала друштва с мањим, али смишљено одређеним делокругом. Велики је интерес акционара, да се правилима обележи мањи круг добро одабраних послова, јер су многа друштва пропадала услед тога, што су друштвене управе започињале много послова.

²⁰ Треба ставити одређен број, на пример „пет“, а не као што се често чини: „од пет до десет“.

²¹ Акционари су често бивали оштећени због тога, што су управни одбори куповали и продавали непокретности, закључивали зајмове или склапали дугорочне уговоре о закупу и томе слично. Саветно је правилима обезбедити већу контролу акционара и њихов утицај при решавању оваквих питања.

²² Закон предвиђа да акционарско друштво може издавати првенствене обезбеде тек пошто је основано и у току рада, али да се правилима има унапред одредити и њихов број и именита вредност.

²³ Према овој одредби и у вези са ставом д) овога члана, могу се друштвеним правилима извесним акцијама признати првенствена права. То има значаја нарочито код акционарских друштава где се у основну главницу уноси улог у згради, руднику, фабрици, па се лицу, које такав улог даје, хоће да обезбеди извесан проценат од друштвене добити, што се најлакше да извести помоћу првенствених приоритетних акција. Само, мишљења смо, да се такве приоритетне акције могу завести статутима у почетку, да акционари који уплаћују акције знају да востoje и приоритетне акције; иначе доцније би се ова врста акција могла завести само пристанком свих акционара.

²⁴ О одговорности оснивача, чланова управног и надзорног одбора, по предмету одредаба овога члана, види чл. 99. ов. закона.

Чл. 9.

Министар народне привреде, а по саслушању Привредног Савета²⁵, одобриће, да се може приступити оснивању акционарског друштва, а тако исто одобриће и пројекат друштвених правила, ако не би нашао, да је такво предузеће противно законима или земаљским интересима²⁶.

²⁵ Привредни Савет образује се по Уредби о установљењу и уређењу Привредног Савета од 29 априла 1920.

Привредни Савет и Министарство цене: је ли пројектовано предузеће озбиљно, одговара ли предвиђена главница циљу, какав је начин уплате капитала; да ли је новчано тржиште такво, да се могу извести упис и уплата, а да се не појачава криза, оскудица у новцу, ако је има; одговара ли трговинској, индустријској и привредној политици уопште; да ли је, најзад, у складу с државним и националним интересима.

Последњих двеју година, приметила се код нас навала страних трговачких и индустријских предузећа да продају своје производе и робу преко акционарских друштава. Овај облик рада изабрат је као најзгоднији: при набавкама, при плаћању порезе, при регулисању личних обавеза представника страних кућа. На тај начин настала је озбиљна опасност за домаће трговачке куће и предузећа. Стога је Министарство Трговине и Индустрије отежало оснивање таквих акционарских друштава за трговину страном робом.

Мишљење Привредног Савета, које се према овом члану даје, није обавезно за Министра Трговине и Индустрије, а његово решење је коначно. Противу њега нема места жалби Државном Савету, јер закон оставља нахођењу Министровом да одобри или не одобри оснивање, те у оваквом случају нема административног спора.

²⁶ Министарство Трговине и Индустрије дужно је извести надлежну финансијску власт о сваком одобрењу правила или измени ових, или одобрењу рада акционарским друштвима (Закон о таксама, Тар.Бр. 272, нап. 3.).

Чл. 10.

Оснивачи, који су добили одобрење од министра народне привреде, не могу то право пренети на другог²⁷.

Ако оснивачи не оснују Друштво за годину дана, од кад им је одобрење дато, оно по себи губи важност.²⁸

²⁷ Ако који од десеторице оснивача одступи или не упише бар десет акција, не може доћи до оснивања друштва. Због тога не може се ни сазвати претходни збор акционара, па ма иначе основна главница била и уписана од осталих

акционара. У таквом случају, ваља се обратити молбом Министарству Трговине и Индустрије и, на место одступелог оснивача, имао би се пријавити нови.

²⁸ Види чл. 99 ов. закона.

Чл. 11.

Кад министар народне привреде одобри друштвена правила, оснивачи ће их обзнанити²⁹ и позвати на упис акција. При овом упису сваки је акционар дужан положити најмање пет од сто имените вредности уписаних акција.³⁰

Оснивачи су дужни сазвати претходни збор уписаних акционара преко службених новина, најдаље у року од два месеца, пошто је цела основна главница уписана.³¹

Ако претходни збор не буде сазван у овоме року, или се све акције не упишу у одређеном року, уписници имају права тражити, да им се врати сав улог који су дали.³²

За овај проценат оснивачи одговарају целим својим имањем солидарно, све донде, докле год их претходни збор својом одлуком од тога не разреши.

²⁹ Закон није ближе прописао, како се обзнана има вршити. У пракси се врши на тај начин, што се у Службеним Новинама, уз позив за упис, објаве у изводу чланови правила који говоре о имену, циљу, седишту, основној главници и начину уплате, о врсти акција, о делокругу рада, о саставу управе, о користима оснивача и улогу — апору, ако га има. Уз то друштвена се правила умноже, па или као циркулар шиљу, или се, приликом уписа, раздају уписивачима. У позиву на упис, има се означити: када ће се и где упис вршити и коме новац при упису полагати.

Овом обзнаном не искључује се обавеза из чл. 17 овог закона.

— Дан отварања уписа ваља пријавити надлежној финансијској власти, иначе, по закону о таксама, (тар. бр. 10. напомена 4) плаћа се казна од 2000 до 10000 динара.

³⁰ Види чл. 99 овог закона.

³¹ Види чл. 10 овог закона.

Закон предвиђа крајњи рок до којег претходни збор мора бити сазван, а не одређује колико дана треба најмање да прође од дана позива до дана збора. Међутим, мора се водити рачуна о томе, да и удаљенији акционари могу благовремено сазнати за позив и на претходни збор доћи или издати овлашћење другим акционарима, да их на претходном збору заступају.

На претходни збор се долази са уплатним признаницама, без претходнога депоновања. Пропис чл. 58 о депоновању односи се на редовне и ванредне зборове.

³² Исто тако и на случај, да се претходни збор одржи, а до конституисања, не дође, због непредвиђених тешкоћа или узрока.

Чл. 12.

Да претходни збор може пуноважно већати и доносити одлуке, ваља на њему да буде, лично или преко пуномоћника, најмање десет акционара, чије акције представљају најмање половину основне главнице.

На овом збору свака акција даје један глас, али нико од акционара не може имати више од десет гласова.

Пошто се збор и изасланик министра народне привреде увере, да је потпуно уписана основна главница и положен проценат по чл. 11., збор ће се претходно изјаснити, да ли усваја израђена и одобрена друштвена правила,³³ па ако их без измене или с изменом усвоји, онда ће се приступити избору чланова управног и надзорног одбора.

Овај збор има да одреди вредност ономе улогу³⁴ оснивача, који се има урачунати у основну главницу а не састоји се у готовом новцу, и да означи или број акција које се имају дати на примљене предмете, или цену за коју се они примају. Ну, он не може повишавати у правилима означену цену оваквих улога.³⁵ Осим тога овај ће збор донети одлуку о одговорности оснивача, о којој је реч у чл. 11., као и о нарочитим користима, које се дају оснивачима или другим лицима, и ове користи не смеју прећи у правилима означену меру.

Акционар кога се ово нарочито тиче, при решавању нема права гласања.³⁶

³³ Збор има да се изјасни и о томе: прима ли измене и исправке, унесене у правила решењем Министра Трговине и Индустрије, ако их је било.

³⁴ Улог, о коме је овде реч, мора бити такав да служи образовању друштвене основне главнице, кад уместо њега није положен готов новац. Такав улог, може представљати: нека фабрика, зграда, земљиште, рудник, трговачка радња, неки патент, потраживање, хартије од вредности, портфељ осигуравајућег друштва; али не могу се за улог примити: кораци и проучавања, чињена за образовање акционарског друштва.

³⁵ Како се, с улозима и уплатом основне главнице акционарских друштва, могу правити велике злоупотребе и изводити фиктивне уплате капитала, Министарство Трговине и Индустрије усвојило је праксу, да још и пре одобрења правила, комисија од стручних лица констатује постојање објеката и вредност која се уноси у основну главницу.

³⁶ Такви акционари немају права гласати, али могу присуствовати збору и давати обавештења.

Чл. 13.

Ако би збор учинио измене у друштвеним правилима, онда управни одбор не може

приступити никаквом даљем раду, док те измене не одобри министар народне привреде.³⁷

³⁷ Рад збора доставља се Министру Трговине и Индустрије, који, о учињеним изменама, доноси своје решење. Како решење, доста пута, модификује предложене измене, доводећи их у склад са законом или са захтевима привредне политике, може збор акционара овластити управни одбор да усвоји примедбе Министрове, како се не би понова сазивао збор и како би се што пре могло друштво код суда протоколирати.

Чл. 14.

Управни је одбор дужан расписати прву уплату одмах чим буде изабран и чим буду одобрене измене друштвених правила, ако их има (чл. 13.).

Ова уплата мора износити најмање 10% од имените вредности сваке уписане акције, рачунајући у то и проценат, који је положен при упису (чл. 11.).

Чл. 15.

Управни одбор дужан је најдаље за петнаест дана од дана положене прве уплате³⁸ (чл. 14.) код надлежног суда пријавити име друштва ради протоколисања,³⁹ а суд ће ову пријаву имена објавити у службеним новинама.

Пријаву за протоколисање имена дужни су потписати сви чланови управног одбора а и они службеници, који су по правилима овлашћени, да име друштва потписују; они морају предстати суду лично, и признати своје

потписе, или потпис својих имена послати суду у надлежно овереној исправи, што ће се чинити при целој или почесној промени поменутих лица.

За Београд је надлежан београдски трговачки суд, а иначе првостепени судови.

³⁸ Према чл. 14., прва уплата мора износити најмање 10% од имените вредности сваке уписане акције, заједно с процентом од најмање 5% који се полаже по чл. 11 овог закона. Према томе, ако је приликом уписа положено свих 10%, онда се рок од петнаест дана има рачунати од дана претходног збора, т.ј. од дана избора управног и надзорног одбора.

³⁹ Ако то управни одбор не учини на време, одговоран је по чл. 101 ов. закона.

Чл. 16.

Уз пријаву имена, одбор је дужан поднети суду;

1. препис својих правила;
2. изјаву, коју ће оверити државни комесар:

а) о потпуном упису акција и свршеној првој уплати;

б) да су уписници акција за претходни збор на време били позвани,⁴⁰

в) да су управни и надзорни одбор изабрани по одредбама друштвених правила; као и имена чланова надзорног одбора;

г) да је друштво основано (конституисано) и да је збор примио оно што се помиње у четвртом одељку чл. 12., ако је и о томе било погодбе; и

3. препис одлука претходног збора акционара.⁴¹

⁴⁰ Види чл. 11 овог закона.

⁴¹ Види чл. 99 овог закона.

Чл. 17.

Чим се код суда протоколише име друштва,⁴² управни је одбор дужан обзнанити извод друштвених правила у службеним новинама у коме ће бити:

1. дан, кад су усвојена друштвена правила, и дан, кад их је министар народне привреде одобрио;

2. име и седиште друштва;

3. предмет предузећа и трајање друштва;

4. величина основне главнице, број и именита вредност појединих акција, као и да ли су акције на име или на доносиоца; а ако их има и једних и других, онда колико их има једних, а колико других;

5. број и именита вредност првенствених обвезница ако се издају;

6. начин потписивања имена друштвеног;

7. начин, на који ће се друштвене одлуке обзнањивати.

⁴² Смисао је ове одредбе да друштво има обзнану извршити пре но што управни одбор отпочне у име друштва предузимати и закључивати послове. Види чл. 19 овог закона.

Чл. 18.

Ако би акционарско друштво хтело имати своја заступништва (филијале) на другим ме-

стима, дужно ће бити и на тим местима код надлежног суда своје име пријавити ради протоколисања и ради обзнане (чл. 15.). Ову пријаву извршиће заступништво, а у исто време поднеће суду доказ и о томе, да друштво постоји. О извршеном протоколисању управни одбор ће уједно извести и суд онога места, где је главно седиште друштва, у намери да и овај то обзнани,

Чл. 19.

Акционарско друштво почиње правно да постоји тек од дана, кад друштвено име суд обзнани (чл. 15.). Пре судске обзнане имена друштвенога, издане акције не вреде; и они, који су их издали, одговорни су солидарно целим својим имањем за сву штету, која би отуд настала. Исто тако, ако је пре тога што у име друштва рађено, они који су радили одговарају солидарно целом својом имовином.

Чл. 20.

За обезбеђење новца, који су акционари положили на име уплате, одговарају чланови управног одбора целом својом имовином солидарно, све док се име друштва судски не обзнани и док управни одбор не објави, да је положени новац исправно примио.

Чл. 21.

Оснивачи или друга лица⁴³ могу тражити, да им друштво, које су основали, да неке извесне користи на име накнаде за њихов труд и трошак.

Те користи ваља да су јасно и несумњиво означене у самим друштвеним правилима,⁴⁴ или иначе у нарочитоме уговору, који ће се уз извод друштвених правила (чл. 17.) предати јавности.

Тајни уговори, којима би оснивачи присвајали себи извесне користи, неће имати правне вредности, нити ће им се оне досуђивати, ако би ствар дошла до суда.⁴⁵

⁴³ То је нарочито онда, када се упис врши преко банака или нарочитих синдиката, који преузимају јемство, да ће уписати капитал, на случај да се, до одређеног рока, не јави довољан број акционара.

⁴⁴ Користи, о којима је овде реч јесу оне које се дају као накнада за крупније послове (за издатке на рекламу и за јемство при упису капитала и томе слично), везане за оснивање друштва; користи за остале, ситније послове при оснивању друштва: адвокатске награде, вођење књига, прикупљање акционара чине оснивачи из суме предвиђене за оснивачке трошкове под претпоставком да учињене издатке усвоји претходни збор

⁴⁵ Види чл. 99 овог закона.

III

О акцијама и акционарима

Чл. 22.

Акција је исправа, којом се доказује ко-

ликом сумом акционар учествује у друштвеној главници.⁴⁶

⁴⁶ Уместо овога, мислимо да би суштини ствари више одговарао овакав пропис: „Акцијом се означава један од равних делова на које је подељена основна главница, као и права која у акционарском друштву припадају имаоцу таквог удела.“

Наш закон није прописао најмањи износ акције. У пракси, последњих година, он је 100 динара. Већина нових предузећа усвојила су тип акције од 500 и 1000 динара.

У Немачкој, пре рата, законом је био одређен минимални износ акције 1000 марака, у Аустрији 200 круна, а изузетно 100.

Чл. 23.

На свакој овакој исправи ваља изреком да стоји, да је то „акција“.

Облик и слог акције одредиће се друштвеним правилима, а овим правилима има се приложити и сам образац акције.⁴⁷

На свакој акцији биће наштампане главније одредбе друштвених правила.⁴⁸

⁴⁷ Оснивачи подносе правила на одобрење најчешће прелазећи преко овога прописа; док је, напротив, потребно саобразити му се у свему, прилажући правилима и образац акције, талона и купона.

⁴⁸ Ова одредба није згодна, јер се друштвена правила мењају, док акције остају исте; уместо тога, сваки акционар може добити друштвена правила, кад се за то обрати друштвеној управи и покаже да је акционар.

Чл. 24.

Сваки уписник дужан је, да на време уплати целу суму, на коју гласе његове акције; а ако не уплати, одговоран је друштву према његовим правилима.

Чл. 25.

За обвезе друштвене одговара акционар до имените вредности акција, ако, и у колико ова уплаћена није.⁴⁹

⁴⁹ Од којег тренутка постоји обавеза за уписника акција, пошто се основна главница може преуписати и при упису пријавити много више акционара но што треба? Од онога дана, кад је уписнику саопштено, да му је од одбора додељено да упише одређени број акција.

Чл. 26.

Акције се не могу издати пре него што се потпуно уплате.⁵⁰

Почесне уплате врше се на признанице, а кад се уплати 10% имените вредности, онда се издају привремене акције.

Привремене акције и уплатне признанице морају гласити на име.

⁵⁰ Ако су акције потпуно уплаћене, акционари имају право захтевати, да се издају сталне акције. На случај да управни одбор избегавају издавање сталних акција, што је често случај, треба се жалити Министарству Трговине и Индустрије. Једно је друштво у реду и акционари су у потпуном уживању својих права, кад добију у руке сталне акције. Ово је нарочито случај, ако се тиче акција на доносиоца.

Види чл 50 тач. 4. овог закона.

Чл. 27.

Нове акције не могу се издавати све дотле док се год старе потпуно не уплате.⁵¹

Нове акције, које би се издале пре потпуне уплате старих, немају правне вредности, и они који су их издали одговарају солидарно

целим својим имањем поред кривичне одговорности (глава XXV. кривичног законика).⁵²

⁵¹ О извршеној потпуној уплати акција треба известити Министарство Трговине и Индустрије, шаљући му извод из рачуна главнице, оверен од управе друштвене. Ово има практичног значаја, ако се намерава тражити повећање основне главнице, право издавања гарантних писама или, из буди каквих разлога, тражити од Министарства уверење о уплаћеној главници.

У случају повишења главнице, акције се не смеју издавати пре пријаве за протоколисање суду.

⁵² То је одговорност за превару по §§ 211—260 Казненог Законика.

Чл. 28.

Акција на доносиоца преноси се на другог простом предајом.⁵³

⁵³ Стога акционар има право тражити, да му се, кад је потпуно уплатио дужне суме, издају сталне акције. Не буде ли управни одбор издао сталне акције, када су ове на доносиоца, пренос се може вршити и без одобрења управног одбора. Овом одобрењу, код преноса привремених акција, једини је смисао, да се за имаоца неуплаћених акција, за које се одговара до номиналног износа, не потури неко несолвентно лице.

Види чл. 30 овог закона.

Чл. 29.

Акција на име и привремене акције преносе се на другог потписом имаоца на полеђини акције или привремене акције, и уписом у акционарску књигу⁵⁴ са означењем имена и презимена, места становања и занимања онога, на кога се акција или привремена акција преноси.

Ако преносилац акције не може или не зна потписати пренос, онда пренос мора бити потврђен влашћу.

⁵⁴ Кад се овај члан доведе у везу с чл. 31. овог закона, излази да ће се у књигу акционара уводити промене само у државини акција на име и привремених акција, а да ће се у њу записати само уписници акција на доносиоца, као што ће се записати и уписници осталих акција (чл. 31 овог закона под а). И промене у државини акција на доносиоца могу се заводити у књигу акционара, на тражење новог имаоца. Детаљнији прописи о томе увођењу могу се прописивати правилима.

Чл. 30.

Пренос акција на име или привремених акција важи према друштву од дана, кад се пријави друштву, осим ако се по друштвеним правилима за важност преноса тражи одобрење друштва, у ком случају пренос важи од дана друштвеног одобрења, а врши се по правилима друштвеним.⁵⁵

⁵⁵ Друштвеним правилима треба да се предвиди у којим случајевима не може бити преноса акција, затим од када и у колико пренос важи, и у коме року Управни Одбор има да донесе одлуку о преносу, ако се пренос условљава и пристанком друштвене управе. У Статутима Народне Банке, на пример, предвиђено је: Пренос у својину акција на име врши се на тражњу продавца и купца акција, решењем Управног Одбора које се уписује у књигу акционара. Тај пренос у књизи има да потврди један од директора и један чиновник. Исто тако тај се пренос има и на самој акцији назначити и потврдити. У року од петнаест дана Управни ће Одбор донети решење о траженим преносима (чл. 11. Статута Народне Банке). Затим: „На збору може учествовати сваки акционар држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, који се по књигама банчиним води као акционар најмање месец дана пре објаве за збор“. (Чл. 86. Статута Народне Банке).

Чл. 31.

Акционарско друштво мора имати наро-

читу књигу о акционарима и акцијама у коју ће бележити:

а) све акције или привремене акције с означењем имена и презимена, места становања и занимања уписника⁵⁶ или имаоца акција на име или привремених акција; и

б) све промене у државини акција на име или привремених акција.⁵⁷

Ова ће књига бити изложена у друштвеном стану на увиђај сваком акционару.

⁵⁶ Види чл. 29 овог закона.

⁵⁷ Народна Банка, на пример, предвиђа у чл. 10. својих Статута, да признаје за власника акција само онога који је уписан као власник у књигу банчиних акционара. Само то лице може на зборовима вршити права акционара.

Чл. 32.

Ни једно акционарско друштво не сме своје властите акције куповати,⁵⁸ нити на њих зајам давати испод имените вредности. Изузима се само случај, кад би друштво одлучило да се друштвена главница сведе на мању количину, у том случају друштво може куповати своје акције (чл. 90.), али их мора поништити и у својој архиви чувати.

Ако чланови управног одбора поступе противно овом правилу, онда остају друштвеним повериоцима одговорни целом својом имовином солидарно.⁵⁹

⁵⁸ Види чл. 50 та 2. овог закона.

— Али поклоном, наслеђем, наплатом потраживања од дужника, који нема друге средстава, оно може стећи акције.

Може их купити и пензионни фонд тога друштва, ако је самосталан и ако није под непосредном управом акционарског друштва.

⁵⁹ Не само да целом својом имовином одговарају повећанима друштвеним, већ се и казне затвором до три месеца и новчано до 2500 динара. (чл. 101. тач. 4. овог закона).

Чл. 33.

Акционари имају према броју својих акција сразмерно учешће у друштвеној имовини; они не могу потраживати оно што су уплатили, докле год друштво постоји.⁶⁰

Акционари не могу имати права на одређени интерес, већ имају сразмерно учешће у чистој добити која се покаже по склопљеном годишњем билансу и по одбитку процента који би по друштвеним правилима био одређен за резервни фонд и корисницу (тантјему), ако је ова друштвеним правилима предвиђена.

Ако би се ранијим губицима смањила уплаћена сума основне друштвене главнице, онда добит акционари неће између себе делити, до год се главница не попуни онолико у колико је губитком смањена.⁶¹

⁶⁰ Види чл. 11 трећи став зак. о ак. друштвима.

⁶¹ Ако би управни одбор друкчије поступио, одговара по чл. 101. тач. 5. ов. закона.

Чл. 34.

Акционар није дужан ни у каквом случају положити више него само имениту вредност акције.⁶²

⁶² То значи, да акционар за остварење сврхе друштвене или за испуњење његових обавеза, није дужан давати ништа више сем имените вредности акције.

Разуме се, ово не значи да он акцију не може и више платити, ако је у своје време није уписом код друштва набавио по именитој вредности. Исто тако, не значи, да се нова кола акција не могу емитовати по курсу изнад имените вредности.

Чл. 35.

Акционар је дужан положити уплате на акције кад се на то позове према прописима друштвених правила.⁶³

Који акционар не положи уплату на време, дужан је платити и интерес који се одреди друштвеним правилима. Исто тако друштвеним правилима могу се прописати и уговорене новчане казне за оне, који на време не положе уплату, а могу се одредити и случајеви, у којима акционар губи свако право, које као акционар има.

Али акционар не може изгубити своје право, кад позив на уплату није био обзнањен најмање три пута у прописаном размаку времена и у листу одређеном друштвеним правилима, и у службеним новинама, и то последњи пут бар на тридесет дана пре дана уплате.

⁶³ Хоће ли акционари новог кола, чије акције нису потпуно уплаћене, имати право гласа на збору? Имаће, ако правилима није друкчије прописано.

Чл. 36.

Акционар је одговоран за друштвене об-

везе и онда кад по претходном члану изгуби право на акцију због тога, што је није на време уплатио и то до целе имените вредности акција, које је имао у државини до обзнане друштвеног биланса ако је биланс активан; а ако је пасиван, онда одговара за мањак по сразмери акција што их има.

IV

О управном и надзорном одбору

Чл. 37.

Управни одбор акционарског друштва заступа друштво према сваком.⁶⁴

Он се састоји из најмање три или више акционара⁶⁵ који се бирају по правилима друштвеним. (Измењен зак. од 17. нов. 1898. г.).

Ако би се број чланова управног одбора тако смањило,⁶⁶ да тај одбор не би могао решавати, тада је надзорни одбор дужан сазвати збор, који ће попунити упражњена места чланова управног одбора и то најдаље за десет дана.⁶⁷

⁶⁴ Прописи о дужностима овога одбора налазе се по многим члановима овог закона. Поред општих одредаба, у одељку о управном одбору, по којима је обавезан ваљано и искрено вршити своју дужност, њему се још и следеће ставља у задатак:

да распише прву уплату основне главнице, ако није положено 100% (чл. 14. овог закона.);

да у року из чл. 15. ов. зак. пријави име суду;

да обзнани друштвена правила (чл. 17. ов. зак.);

да најмање једанпут годишње закључи рачуне и књиге, па их уз извештај поднесе годишњем збору (чл. 70 ов. зак.); да састави биланс бар месец дана пре редовног збора, како би га надзорни одбор могао благовремено прегледати (чл. 49. и 73. ов. зак.);

да сазове редован збор у одређеном року и на прописани начин, ради прегледа биланса и одлуке о подели добити (чл. 56., 57., 58. и 59. ов. зак.);

да сазове ванредни збор, кад то затраже акционари, чије акције представљају једну десетину друштвене главнице (чл. 62. ов. зак.);

да друштвени биланс штампа и објави према одредбама чл. 76. и 77. овог закона;

да се стара о попуњавању места у управном и надзорном одбору;

да сазове збор, чим се покаже по билансу да је изгубљена половина друштвене главнице, а нема могућности да се мањак из резервног фонда попуни (чл. 79. зак.);

на случај измене друштвених правила о продужењу постојања друштва, да суду, најдаље за десет дана, пошље препис одобрених измена (чл. 68. зак.);

на случај ликвидације, да извести суд и да изабране ликвидаторе пријави суду (чл. 82. и 84. зак.).

Што се тиче отправљања друштвених послова према правилима друштва, види напомену 21., уз чл. 8. и последњу примедбу, уз чл. 63. овог закона.

⁶⁵ Види чл. 8. овог закона, примедбу 20.

Да би се акционарско друштво сматрало за конституисано, потребно је да се изабрани чланови управног и надзорног одбора приме избора. Стога, ако су присутни, треба да уђе у записник збора да се примају; ако су одсутни, треба накнадно да изјаве. Статутима се одређује рок у коме се изјаве и депоновање акција (чл. 40. ов. зак.) имају извршити. Ако то правилима није одређено, може збор акционара одредити рок. Иначе би се управни одбор у ствари свео на мањи број чланова по што друштвени статuti прописују.

⁶⁶ Понеким пројектима правила предвиђени су заменици. Закон ниједном одредбом не омогућава уношење таквих прописа у правила, па их ни Министарство Трговине и Индустије није одобравало.

⁶⁷ Збор се има састати не доцније од десет дана, откако је надзорни одбор сазнао да се број чланова управног одбора смањило.

Ако је друштво остало дуже од три месеца без над-

зорног одбора, способног за решавање, и управни и надзорни одбор као и ликвидациони одговарају по чл. 101. ов. закона.

Било је спорова, како ће се поступити: ако по друштвеним правилима сваке године одступају коцком по двојица чланова управног одбора, па се деси да у току године умре један члан. Хоће ли се онда на крају године бирати три нова? Бираће се само двојица, од којих један на место умрлог, ако правилима није друкчије наређено.

Настаје питање, како ће се поступити, ако је један члан поднео оставку, а сем тога коцком одступају двојица. Ови случајеви треба да се предвиде правилима. Ако правила то нису предвидела, наше је мишљење да се имају бирати тројица. Ово још пре, ако би неки члан поднео оставку у међувремену вучења коцке за иступање и збора акционара који има да изврши избор нових чланова.

Може ли управни одбор сам, у случају нужде, одредити новог члана управног одбора? По француском закону то је могуће. По нашем закону то није могуће.

Нови чланови ступају на дужност кад се рад збора оснажи одлуком Министра Трговине и Индустрије. Али би Законом требало предвидети, како се подноси жалба на рад збора, као и то, да изабрани чланови ступају у дужност, ако Министар Трговине и Индустрије не донесе решење о раду збора у року од месец дана.

Чл. 38.

За чланове управног и надзорног одбора и у опште друштвене часнике и службенике не могу се бирати или постављати они, који се налазе под стечајем, или који се због дела учињених из користољубља или због презадужености налазе под судском истрагом, или су због тога већ били осуђени. Ако се ово деси с којим за време његове службе, онда се привремено удаљава,⁶⁸ док не буде ослобођен или проглашен за невиног.⁶⁹

⁶⁸ Закон није предвидео ко врши ово удаљавање и по чијем тражењу. Ми смо мишљења да сваки акционар може

тражити ово удаљавање уз подношај доказа, а управни одбор по дужности. Одлуку доноси збор акционара, а може је донети и Министар Трговине и Индустрије.

⁶⁹ Све остало што се тиче својстава чланова управног одбора остављено је Министру и Привредном Савету.

По швајцарском закону о акционарским друштвима, већина чланова управног одбора морају бити Швајцарци који станују у Швајцарској.

Чл. 39.

Друштво има право да по прописима својих правила⁷⁰ чланове управног и надзорног одбора смени у свако доба. Али тиме се њима не крњи право на накнаду, која би им по друштвеним правилима или по нарочитом уговору припадала до дана разрешења од дужности.

⁷⁰ Т. ј. путем збора, пошто ово спада у делокруг радње збора акционара. Види чл. 63. зак. о акц. друштвима.

Чл. 40.

Сваки члан управног и надзорног одбора дужан је да положи друштву као залогу онолико акција, колико правила одређују.⁷¹ Ове акције чуваће се у друштвеној благајници.

Акције, које би чланови управног и надзорног одбора положили као кауцију према друштвеним правилима, не могу се продати ни за чији рачун, нити из друштвене благајнице изнети докле год ти чланови не буду разрешени од одговорности према друштву.

⁷¹ Ако неки чланови не положи, остали су одговорни за штету по чл. 45. овог закона. Надзорни је одбор дужан о овоме водити рачуна, па на случај да нико од чланова управ-

ног одбора није депоновао акције, сазваће ванредан збор. Постоји ли разлога сумњи да ни чланови надзорног одбора нису испунили обавезу, акционари се могу користити одредбом чл. 62. овог закона.

Правилима треба да се одреди у коме року изабрани чланови управног и надзорног одбора имају да положе акције. По Статутима Народне Банке (чл. 53) „Изабрани члан престапања на дужност полаже код Банке у депозит 40 акција Народне Банке на име кауције“.

Чл. 41.

Пуноважно потписиваће се друштво, кад они који су овлашћени за потпис имена друштвеног, поред истог ставе и потписе своје.

Чл. 42.

Друштво се обавезује и задобија права пословима, које управни одбор закључи у име његово.

Чланови управног одбора лично не одговарају трећим лицима за дела и обавезе, које су у име друштва примили.

Чл. 43.

Позиви, судске и у опште службене доставе, сматрају се да су предане, кад се предаду коме од чланова управног одбора у друштвеном стану.

Чл. 44.

Заклетве у име друштва полажу чланови

управног одбора, али кад се тиче послова, које су друштвени службеници вршили, онда на место чланова управног одбора полажу службеници ову заклетву. Према потреби суд ће између именованих одређивати лица која ће заклетву полагати.

Чл. 45.

Чланови управног одбора одговорни су друштву лично и целим имањем својим солидарно за штету, која би настала од противзаконног или неправилног вршења њихове дужности или отуда, што би они прекорачив границе свога круга рада, који им одређује закон или друштвена правила, тиме друштво оштетили.⁷²

Пошто управни одбор својим потписом пуноважно везује друштво, то оно одговара према трећима, ма да је управни одбор прекорачио границе круга рада.⁷³

⁷² Како ће се покренути парница и ко има право подићи тужбу, прописује се члановима 51., 52. и 53. овог закона. То је када се тиче штете нанесене друштву радом управног одбора; тиче ли се кривичне одговорности, важи пропис члана 102. ов. закона.

⁷³ Претпоставка је да је потпис дат на начин и у форми како прописују друштвена правила. Према томе, мора и треће лице пазити да ли му је потпис дат у форми која је пуноважна.

Чл. 46.

Ова одговорност не може пасти на оног члана управног одбора који је одмах противу

одлуке и наредбе одборове протествовао⁷⁴ и надзорном одбору на писмено протест доставио, или ако није суделовао у радњи којом је штета друштву учињена.

⁷⁴ Исто тако он треба да тражи да се његов протест у записник унесе, па и да сам своје одвојено мишљење изложи.

Чл. 47.

Управни одбор може, ако друштвеним правилима или одлуци збора није противно, с одобрењем надзорног одбора⁷⁵ изабрати пуномоћника (прокуриста) а за вођење друштвених послова, као и за заступање друштва може овластити друштвене службенике или друга лица. Круг њиховог рада одређује се пуномоћством.

⁷⁵ Закон тражи да избор пуномоћника, као важан посао по интересе друштва, буде познат и надзорном одбору и да овај за то да свој пристанак, пошто извиди да ли је овакво давање пуномоћства предвиђено друштвеним правилима или одлуком збора акционара.

Чл. 48.

Надзорни одбор састоји се најмање из три акционара и бира се по правилима друштвеним. Ну поједини чланови могу се и поново бирати.⁷⁶

⁷⁶ Више пута је постављано питање: На случај да се надзорни одбор састоји из три или четири члана, јесу ли довољни потписи двојице чланова за оверу биланса по чл. 73 овог закона?

У смислу тачке 3. чл. 8. зак. о акц. друштвима, ово се регулише правилима. Ако није правилима предвиђено, до-

вољна је проста већина чланова присутних на седници која је испитивала биланс и донела о њему одлуку. По чл. 71 Статута Народне Банке, Надзорни Одбор сачињавају девет чланова. За пуноважне одлуке, треба да је присутно најмање четири члана (чл. 74. Статута).

Чл. 49.

Надзорном је одбору дужност да надзирава сав рад управног одбора; да тражи обавештења о току друштвених послова; да у свако доба прегледа друштвене књиге, сва писмена, лиснице (портфеље) и стање друштвене благајнице; да испитује месечне и годишње рачуне (биланс) и предлоге о подели чисте добити; и да о свему подноси извештај збору акционара.⁷⁷

Збор не може решавати о чистој добити нити одобравати рачуне (биланс) без поменутог извештаја надзорног одбора.

Надзорни одбор има права да свагда сазове збор, кад нађе да то захтевају интереси друштвени.

⁷⁷ О одговорности за прикривање правог стања и лажне извештаје, види одредбу чл. 101. ов. зак.; за штете овим причињене одговара се по чл. 50 ов. закона.

Ако чланови управног и надзорног одбора оставе одбор више од три месеца непопуњен тако, да није у стању решавати, одговарају по чл. 101. тач. 2. ов. закона.

Чл. 50.

Чланови надзорног одбора, као и чланови управног одбора, одговорни су целом својом

имовином солидарно, ако су с њиховим знањем а без њиховог протеста:

1. враћени улози акционарима (чл. 33.);
2. ако је друштво своје властите акције прибављало или на њих зајам давало (чл. 32.);⁷⁸

3. ако је интерес или чиста добит давана противно одредбама овог закона (чл. 33.);

4. ако су акције издаване пре потпуне уплате (члан 26.);⁷⁹

5. ако је подељено друштвено имање, или је смањена друштвена главница, противно наређењима члана 86. и 90. овог закона.

Осем овога чланови надзорног одбора одговорни су целом својом имовином солидарно за штету, која би настала отуда, што нису вршили своје дужности према чл. 49. овог закона.

⁷⁸ И ако је отуд штета за друштво проистекла.

⁷⁹ За ово је прописана и одговорност у чл. 100. ов. закона

Чл. 51.

Ако акционарско друштво нађе, да му је у интересу, да поведе парницу противу чланова управног или чланова надзорног одбора, онда ће за тај случај збор одредити нарочите пуномоћнике.⁸⁰

Ну ако би збор, пошто је одлучио да води парницу, ма из каквог узрока био спречен да пуномоћнике избере, онда суд може наименовати пуномоћнике на предлог ма и јед-

ног акционара, који поднесе доказ о горњој зборској одлуци.

⁸⁰ Овај се пропис тиче вођења парнице за накнаду штете, коју би управни одбор нанео својим противзаконим, неправилним радом или прекорачењем круга рада. Види чл. 45. ов. закона. За казнену одговорност управног одбора, види пропис чл. 102. овог закона.

Чл. 52.

Сваки акционар има права да се о своме трошку умеша у парницу, која би се повела противу чланова управног или надзорног одбора.⁸¹

⁸¹ Овом се одредбом даје право сваком акционару да се умеша у парницу поведену против чланова управног одбора, па било да се то чини по чл. 51. или по чл. 53. овог закона.

Чл. 53.

Акционари који представљају најмање $\frac{1}{20}$ део друштвене главнице могу овластити једног или више пуномоћника, да воде парницу противу чланова управног или надзорног одбора, али се тиме не крњи право које сваки акционар има, да парницу води лично у своје име.⁸²

⁸² Постављано је питање: да ли један акционар има право тужити управни одбор за штету коју је овај причинио својим небрижљивим или противзаконим радом или повредом одредаба друштвених статута? Одговор на то добија се употребом прописа из чланова 45., 51., 52., 53. и 102. овог закона. За причињену штету може управни одбор бити оптужен од збора акционара или од акционара који представљају $\frac{1}{20}$ део друштвене главнице. Поједини акционар може се (по чл. 52) умешати у парницу која би тако била поведена.

Поједини пак акционари могу тужити управни одбор за

оне повреде закона за које се кривично одговара, али за то је онда потребно одобрење Министра Трговине и Индустрије (чл. 102. ов. зак.).

Чл. 54.

Члан управног одбора не може у једно исто време бити члан надзорног одбора.

Чл. 55.

(Укинут зак. од 17. Нов. 1898. г.)

V

Збор акционара

Чл. 56.

Зборови су редовни или ванредни.

Редовни збор дужан је сазивати управни одбор по свршетку сваке године и то у место где је главно седиште друштва,⁸³ а најдаље за 4 месеца наступајуће године.⁸⁴ Даљи рок, и то највише од 2 месеца, може одобрити само министар народне привреде.

Ванредни збор сазива се кад год је потребно а према одредбама овога закона.

Управни одбор је дужан обзнанити позив за збор у службеним новинама најмање три пута и бар на тридесет дана пре одређеног дана, у који се збор сазива, рачунајући од дана прве обзнане.⁸⁵ У позиву мора се свагда ставити дневни ред.

Одлуке зборске о питањима и предлозима који нису објављени у дневном реду, не вреде, осем одлуке, да се други збор сазове.

Ближе одредбе о сазиву збора прописане се друштвеним правилима.⁸⁶

⁸³ Дешавало се да су редовни зборови држани и у другим местима, на случај несавладљивих тешкоћа или других крупних разлога.

⁸⁴ Не поступи ли управни одбор тако, одговара по чл. 101, тач. 6. ов. закона.

⁸⁵ Овако се обзнањује позив за редован, па и за ванредан збор, када га сазивају управни или надзорни одбор, по својој иницијативи, осим случаја из чл. 37. ов. закона. Тако се поступа и када збор сазивају акционари који представљају $\frac{1}{25}$ део целокупног броја друштвених акција, у случају да ни управни, ни надзорни одбор не сазову редован збор (чл. 61 зак.). Међутим, кад акционари, уз депоновање једне десетине укупног броја друштвених акција, захтевају сазив ванредног збора, исти се сазива у скраћеном року и на начин прописан чланом 62. овог закона.

⁸⁶ Немачки закон о акционарским друштвима прописује: „Сваки акционар који депонује у друштву једну акцију може захтевати да му се позив на збор акционара и дневни ред, чим је исти објављен, посебно доставе препорученим писмом. Може захтевати да му се исто тако доставе и одлуке донете на збору акционара.“ У нашем закону нема овакве одредбе; али се правилима друштава и ово може предвиђати, те би се код нас акционари могли на тај начин обезбедити од изненађења, која им често разни друштвени зборови доносе. У Немачкој, као што се види, и без нарочите одредбе о томе у друштвеним правилима, може акционар, на основу самог закона, захтевати благовремено обавештавање о сазиву збора и њиховим одлукама.

Чл. 57.

Управни одбор је дужан бар на петнаест дана раније извести министра народне привреде о дану, кад ће се држати збор.

Министар народне привреде одредиће на-

рочитог комесара који ће присуствовати збору и пазити да рад збора буде сагласан са одредбама овог закона.⁸⁷

⁸⁷ Комесар има, пре свега, да се увери: јесу ли депоноване акције и да их преброји; затим оверава списак депонованих акција и списак присутних акционара. Његова је дужност да мотри и захтева да се на збору поступа како је предвиђено овим законом и друштвеним правилима. На претходном збору, он се, у смислу чл. 12. ов. зак., уверава: је ли уписана основна главница и је ли новац положен у смислу чл. 11. зак. и прописа друштвених правила. Даље је дужност комесара да извиди: је ли при сазиву збора поступљено према одредбама закона и је ли обзнана на време извршена. Све што примети неправилнога, изнеће у своме извештају Министру Трговине и Индустрије. Кад се збор сврши, он оверава записник о зборском раду, као и сва документа која су прочитана на збору и која у неку руку сачињавају саставни део записника (Извештај управног одбора, извештај надзорног одбора, предлог измене друштвених статута, биланс).

Комесар ће захтевати, да му се по одржаном збору предају: 1) Званичне Новине у којима је обзнањем позив за збор, као и позиви иначе објављени, било плакатима, било у другим новинама; 2) примерак правила са свима изменама; 3) списак депонованих акција; 4) списак присутних акционара; 5) препис записника; 6) текст измене правила у два примерка; 7) извештај управног одбора; 8) извештај надзорног одбора; 9) рачун изравнања и рачун губитка и добитка, па ће то са својим извештајем спровести Министарству Трговине и Индустрије.

Чл. 58.

Управни је одбор дужан заводити у нарочити списак све акционаре који су се пријавили да ће на збору учествовати. У њему ће се забележити колико пријављени акционар има гласова на основу депонованих акција (чл. 59.).⁸⁸ Овај списак закључиће се и потписом имена (фирме) друштвене утврдити најмање

три дана пред збор и тада изложити акционарима на увиђај.

⁸⁸ Решењем Министра Трговине и Индустрије VI Бр. 5510, од 21 децембра 1921., одлучено је да се убудуће, за одржавање зборова акционарских друштава неће дозвољавати депоновање акција по установама ван граница наше Краљевине. У колико је то раније допуштано, тражено је да спискови депонованих акција буду оверени од наших посланстава или конзулата на страни, у месту где је депоновање вршено.

Чл. 59.

Управни одбор је дужан по признаницама, које је акционарима при упису за збор издао, као улазнице на уложене акције, начинити списак дошлих акционара, у коме ће означити свакоме појединце број акција и према томе број гласова, и тек пошто се утврди, да има довољан број за пуноважност рад према правилима друштвеним, збор се може отворити.⁸⁹

⁸⁹ Види чл. 99. овог закона.

Чл. 60.

Списак дошлих акционара састављен по чл. 59. овога закона овериће потписним записника и држ. комесар, па ће се приложити и зборском записнику,⁹⁰ који се мора водити и који ће комесар оверити. Оригинал овог записника чуваће се у друштвеној архиви и даће се на увиђај сваком акционару, који затражи, а оверени преписи његови послаће надлежном суду и министру народне привреде.

⁹⁰ Види чл. 99. овог закона.

Чл. 61.

Ако управни одбор не би сазвао редовни збор у року одређеном друштвеним правилима, онда је то дужан да за 15 дана учини надзорни одбор⁹¹ (чл. 56.); а ако и овај не би то учинио, онда акционари, који представљају $\frac{1}{25}$ део од целог броја друштвених акција, могу тражити од министра народне привреде одобрење, да збор сазову.⁹²

Министар народне привреде одобриће сазив збора, ако сазивачи депонују горњи број акција код Министарства Народне Привреде или онамо где министар одреди.

⁹¹ Не поступи ли тако, чланови надзорног одбора одговарају по чл. 101. тач. 6. ов. закона.

⁹² Ако се ни акционари не јаве тражећи одржање редовног збора, његов сазив наређује Министарство Трговине и Индустрије, по чл. 5. зак. о акц. друштвима.

Чл. 62.

Управни одбор акционарског друштва дужан⁹³ је на захтевање акционара, чије акције представљају најмање десети део друштвене главнице, у року од три дана сазвати ванредни збор; у позиву ће се ставити дневни ред. Али за састанак збора не може се оставити дужи рок од 10 дана.

Ако управни одбор у том року не сазове ванредни збор, онда ће га сазвати надзорни одбор у року за три дана, па ако и он то не

учини, онда то могу учинити акционари, ако испуне одредбе члана 61. овог закона.

⁹³ При свем том дешава се, да се управни одбор не одазове тражењу акционара. Разуме се, да, у том случају, носи одговорност за штету која би произишла од неиспуњења овог захтева (чл. 45. ов. закона). То важи и за чланове надзорног одбора (чл. 49. и 50. закона).

Чл. 63.

Само зборови акционара могу већати и одлуке доносити о томе:

1. да се избере или управни и надзорни одбор и да им се изда разрешница;⁹⁴
2. о рачунима, билансу и подели добити;⁹⁵
3. о спајању друштва с другим друштвима;
4. о закључењу уговора с другим којим друштвом у намери обезбеђења узајамних користи (картелни уговори);
5. да се смањи или повиси основна главница;⁹⁶
6. да друштво престане и да се ликвидатори изберу; и најпосле
7. о измени друштвених правила.⁹⁷

Осем тога могу се друштвеним правилима одредити и други предмети, о којима може само збор већати и одлуке доносити.⁹⁸

⁹⁴ Правилније би било да овај пропис гласи: „о бирану или опозивању управног и надзорног одбора и о давању разрешнице“.

По аустријском и француском праву и статутима се може одредити први управни одбор. Мислимо да је то и по нашем закону допуштено, нарочито, кад се одредба овог члана доведе у везу с прописом из тач. 1. чл. 8. овог закона.

⁹⁵ Кад ће се почети делити добит акционарима? Пракса је различита. По нашем мишљењу, ово увек треба регулисати друштвеним правилима, али тако, да се дивиденда може делити тек пошто се рад збора оснажи, јер била би аномалија, ако би се вршио извиђај због оптужбе за лажно састављен биланс и погрешан рад збора, а да се при тим добит дели.

Види чл. 33. ст. 3. овог закона.

⁹⁶ Према томе, не би се могло правилима друштвеним предвидети овлашћење управног одбора да сам, кад нађе за потребно, повећава главницу, па ма била и предвиђена цифра основне главнице. То је надлежност збора и трба акционарима обезбедити пуну контролу при повишицама капитала. Свака друга радња даје маха фиктивним уплатама, самовољи управног одбора, и омогућава му да прибира акције у своје руке. Још мање би се смело давати овлашћење управном одбору, да у вези с уплатом капитала признаје апор за уношење каквих објеката, јер и одлуке о апору спадају у надлежност збора акционара.

⁹⁷ Пренос седишта друштвеног може бити само на основу измене друштвених правила, за што је надлежан збор акционара. Према томе, не би се могло, ни решењем збора, оставити управном одбору да избере ново седиште друштва.

Деси ли се, да једно друштво, чије је седиште на територији где важе прописи другог закона о акционарским друштвима, донесе одлуку о преносу седишта у област важење овога закона, онда се има извршити и саображавање у свему одредбама овог закона. У правном погледу овде и није промена правила, већ долазак — стварање новог друштва.

Може ли се на збору решавати о измени правила када је о томе изненада поднет предлог на самоме збору? Не може, јер управни одбор, кад то чини, мора да стави у дневни ред; кад то чине акционари трба благовремено да пријаве свој предлог (чл. 56. зак.). Ово још више важи за друштва с којих је скинут секвестар под извесним условима. Види чл. 56. став 5. овог закона.

⁹⁸ Ми смо мишљења да, из разлога наведених у примедби 21. код чл. 8. овог закона, рад управног одбора акционарског друштва треба окружити јачом контролом и ограничити на отправљање редовних послова који су у вези с остварењем друштвених циљева. Ту долази старање за очување имовине друштвене, постављање персонала и надзор над њим, прикупљање и наплата потраживања, плаћање дугова, трговачки послови који произлазе из друштвеног предузећа, куповине и продаје с овим у вези; потписи полица осигурања, осигурање објеката; оправке и преправке, као и друге потребне и редовне

радње. Али смо мишљења, да треба задржати за надлежност збора акционарч послове и радње који излазе из тога круга. Тако, на пример, зајам који не би изискивало отправљање редовних послова, или зајам, који би премашао извесну сразмеру према основној главници, није допуштено управном одбору закључивати. У ту категорију радња спадало би отуђивање друштвених непокретности, као и куповање таквих, чија је вредност изнад извесне суме; затим давање дарова и помоћи изнад извесне цифре.

Чл. 64.

Збор не може решити да се основна главница повећа пре, но пошто се она потпуно уплати.

Чл. 65.

На збору акционарског друштва сваке три акције дају имаоцу право на један глас.⁹⁹

Друштвеним правилима може се одредити колико ће највише гласова имати акционар, који има више акција.

Али ни један акционар не може имати више од десет гласова, па ма колико акција имао.

⁹⁹ Са три акције акционар има право на један глас, али има право учешћа на збору и с мање од три акције.

Чл. 66.

Акционар може у збору учествовати и гласати сам лично или може другога акционара опуномоћити за то, али једнога за све своје акције.¹⁰⁰ Ну један акционар не може заступити више од једног акционара, изузев оне акционаре, којима је он природни заступник.¹⁰¹

Правна лица, ако су акционари, заступаће њихови заступници.

¹⁰⁰ Опуномоћење се даје било на полеђини признанице о депоновању акција, било засебним писменом. Ми смо мишљења да се опуномоћење може дати и депешом упућеном друштву с тим да се накнадно приложи писмено. Обична форма писмена изгледа овако:

ОПУНОМОЋЕЊЕ:

Потписани опуномоћујем Г. Н. Н. да на месту мене употреби право гласа на редовном збору акционара акц. друштва „Љубошан“ који ће се одржати 3. фебруара 1925., у Београду, а по акцијама које сам благовремено депоновао.

Потпис Н. Н.

Београд, 2. фебруара 1924.

Адреса: Београд, Војводе Добрњца улица 28.

¹⁰¹ Ово се тако има разумети, да један акционар који заступа на збору своју децу не може заступати још којега акционара, коме он није природни заступник; али може, поред своје деце, доћи у својству представника акционарског друштва чији је члан управног одбора.

Чл. 67.

Збор у опште решава већином гласова.

А да збор може решавати мора на њему бити заступљена најмање четвртина друштвене главнице.¹⁰²

Али ако оволики део друштвене главнице не буде заступљен, онда ће се најдаље за десети дан сазвати други збор, и он ће пуно-

важно решавати, па ма колики део главнице био на њему заступљен.

¹⁰² Т.ј. да акције акционара присутних на збору износе бар четвртину друштвене главнице.

Чл. 68.

Да друштво престане или да се продужи, или да се промени циљ друштвеног предузећа,¹⁰³ мора да је на збору заступљена најмање половина друштвених акција и да за ту измену гласа најмање $\frac{3}{4}$ гласова.

О изменама и допунама друштвених правила могу се доносити одлуке, ако на збору буде заступљена најмање $\frac{1}{3}$ друштвене главнице, и ако за те измене и допуне буде гласа апсолутна већина присутних акционара.¹⁰⁴

Овако донесене одлуке могу се извршити тек онда кад их одобри министар народне привреде.

Препис одобрених измена и допуна друштвених правила о продужењу или престанку друштва, управни одбор дужан је послати најдаље за 10 дана дотичном суду ради обзнане.

¹⁰³ Исти пропис важи и за спајање два друштва. При састављању правила, овај случај треба предвидети и регулисати: може ли се извршити спајање с другим друштвом и шта је потребно за пуноважну одлуку. Води чл. 8. тач. 3. овог закона и чл. 89. тач. 1.

¹⁰⁴ Код нас је усвојено такво тумачење да се у правилима може све мењати. И заиста се у пракси скоро све мењало. Међутим ми смо мишљења, као што је то и правна наука усвојила, да измена може бити само онде где је правилима предвиђено да може бити измена; ако правилима није предвиђено, иста се могу мењати само по једногласном пристанку.

Чл. 69.

Кад збор реши да се друштвено предузеће промени,¹⁰⁵ друштво је дужно исплатити акције оним акционарима који на ову промену не пристају.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Ако је таква промена по друштвеним статутима могућа. Види чл. 68. ов. закона.

¹⁰⁶ Поред акционара, који на збору изјаве да не пристају, имали би право да им се исплате акције и они акционари, који, у року одређеном друштвеним статутима, изјаве да не пристају на промену предузећа.

VI

О билансу

Чл. 70.

Сваком редовном годишњем збору управни одбор акционарског друштва дужан је да поднесе уз извештај о радњи¹⁰⁷ и биланс друштвеног стања са рачуном губитка и добитка.

Ови завршни рачуни и књиге закључују се најмање једанпут годишње.

¹⁰⁷ У пракси извештаји су већином празни и непотпуни, а изузетак чини мали број добро вођених акционарских друштава. У извештајима првих обично се само у општим потезима говори о раду друштвеном. Често пута су ти извештаји пука формалност: да се каже да је поднесен извештај. Акционари, међутим, имају право захтевати, да им се детаљније прикажу поједина предузећа и послови друштвени и да им се дају потпунија објашњења о току рада, о успесима и неуспесима. За поједине ставке у билансу и рачуну добитка и губитка, треба да следују и бројни подаци у извештају тако, да акционари узмогну уистини добити појам о друштвеном раду и створити с би суд о томе, је ли управни одбор испуњавао дужност како треба.

По одржаном редовним збору, акционарска друштва дужна су послати Министарству Трговине и Индустрије детаљан биланс и рачун губитка и добитка. Новчани заводи имају га послати по обрасцу ф. 1., ф. 2. и ф. 3.; осигуравајућа друштва по обрасцу ж. бр. 3. и ж. бр. 4., а остала акционарска друштва по обрасцу, ф. 4., ф. 5. и ф. 6., који се налазе на крају ове књиге.

Чл. 71.

При склапању биланса управни одбор поступаће по овим одредбама:

1. Свака покретна имовина и свако друштвено потраживање стављаће се у биланс по вредности, коју има последњег дана пословне године а непокретна по цени коштања.¹⁰⁸ Али, ако би непокретна имовина из ма којих узрока пала у цени, надзорни одбор одредиће три вештака неакционара, да је процене, и овако нађена цена завешће се у биланс;

2. Хартције од вредности стављаће се по курсу¹⁰⁹ последњег дана пословне године;

3. Сумњива потраживања записуће се по вредности,¹¹⁰ која је према приликама вероватна; а пропала неће се ни стављати у биланс;

4. Сви трошкови административни ставиће се у годишњи рачун као издатак, а трошкови око прве организације исплатиће се амортизацијом у року који се у правилима мора утврдити;

5. Сума основне главнице,¹¹¹ као и сума правилима прописаног резервног фонда ставиће се у дуговање (пасиву); и

6. Добит и штета која се покаже по по-

ређењу свеколике имовине (активе) и дуговања (пасиве) стављаће се нарочито у закључку биланса.

¹⁰⁸ Покретној имовини лакше је, и може се, одредити вредност пијачна и продајна. То је теже за непокретну имовину. Ако није било дозиђивања и преправака, тешко јој је одредити вишак вредности. А после такав вишак не представља добит која се може поделити.

¹⁰⁹ По курсу продајном, ако су котиране на берзи, иначе према продајној цени.

¹¹⁰ Народна Банка сумњива потраживања отписује, па кад се што наплати, ставља то у приход. Овакав је поступак много бољи и води здравијем билансу.

¹¹¹ Многа друштва при саставу биланса показују суму уписане и уплаћене главнице једном цифром. Међутим, где год је случај да је од уписане главнице само један део уплаћен, најпре овај треба забележити, па испод њега суму уписане а неуплаћене главнице. Сасвим би погрешно било, забележити у биланс основну главницу, онако како је правилима одобрена, и у суми до које се главница може повећати, а да та сума главнице није ни уписана.

Чл. 72.

Управни одбор дужан је саставити биланс бар на месец дана раније пре збора.¹¹²

¹¹² Може ли члан управног или надзорног одбора, који се не слаже са начином како је биланс састављен, тражити да се његово одвојено мишљење штампа и објави у смислу чл. 76. и 77. закона? Мислимо да не може: биланс је оно што већина усвоји; али може захтевати, да се његово одвојено мишљење прочита на збору акционара.

Чл. 73.

Надзорни одбор испитаће завршне рачуне, биланс, и рачун добитка и губитка оверити па поднети о томе извештај збору¹¹³ (чл. 49.).

Ну збор може за преглед биланса и рачуна одредити нарочите рачуноиспитаче.

У том случају одложиће се збор.

У овој намери одређени рачуноиспитачи имају права, не само да разгледају књиге и инвентаре и да биланс с њима пореде, него и да прегледају стање благајнице и новчане документе, као и да траже од одбора потребна објашњења.

¹¹³ Надзорни одбор мора овај посао благовремено свршити, да би се могао испунити пропис чл. 76. ов. зак. и биланс изложити у друштвеном стану. Види чл. 72. ов. зак.

Чл. 74.

Рачуноиспитачи се могу бирати из акционара или са стране. Али ни у ком случају не могу се бирати за рачуноиспитаче лица, која су у служби друштвеној, или којима је поверено извршење ма каквог друштвеног посла, и најпосле која су у ближем сродству с члановима управног и надзорног одбора (члан 53. грађ. пост.).

Чл. 75.

Министар народне привреде може у свако доба изаслати нарочите изасланике, да испитају биланс и у опште стање друштва и његову радњу. Сем тога министар народне привреде изашиљаће оваке изасланике кад год то затражи надзорни одбор или акционари, који представљају двадесети део друштвене главнице.

Иzasланици имају сва права која имају рачуноиспитачи (чл. 74.).

Чл. 76.

Биланс друштвеног стања и извештај надзорног одбора или рачуноиспитача штампаће се и најдаље на 8 дана пре збора ставити на углед у друштвеном стану. А на сам дан збора ставиће се то на увиђај у месту где се збор држи.

Чл. 77.

Биланс, који збор усвоји, управни одбор дужан је објавити најдаље за 15 дана после свршеног збора.¹¹⁴

¹¹⁴ Објављивање се врши у Службеним Новинама. Види наредбу Министарства Трговине и Индустрије VI Бр. 5438, од 26. дец. 1921., Служб. Нов. бр. 294, од 1921.

Чл. 78.

Сваки акционар има права да о своме трошку узме препис биланса, рачуна о добити и штети и извештаја управног, надзорног одбора и рачуноиспитача.

Чл. 79.

Чим се по билансу покаже, да је изгубљена половина друштвене главнице а нема могућности, да се тај мањак из рез. фонда попуни, управни одбор дужан је одмах сазвати збор акционара ради решења: хоће ли друштво ликвидовати или даље радити. Ако би збор и поред тога решио, да се радња продужи, ми-

нистар народне привреде може наредити да друштво престане, о чему ће известити дотични суд.

Кад се пак по рачунима покаже, да оно што друштво има, не достиже да покрије друштвене дугове, управни одбор дужан је да одмах о таквом стању извести дотични суд ради отварања стечаја.¹¹⁵

¹¹⁵ Не поступи ли управни одбор по овоме пропису, одговара по чл. 101. тач. 3. ов. закона.

VII

О резервном фонду

Чл. 80.

Свако друштво мора имати свој резервни фонд, који ће служити за подмирење штета друштвених.

Овај фонд образоваће се из прихода предвиђених правилима друштвеним.¹¹⁶

Капитал резервног фонда мора се уложити у српске државне хартије од вредности, и у остале домаће сигурне вредности које носе сталан интерес.

Приход од резервнога фонда иде на ојачање истога фонда.

¹¹⁶ Закон не прописује ни колико се најмање мора одвајати за резервни фонд од годишње добити, нити одређује суму коју мора достићи резервни фонд. Закон то оставља да се одреди друштвеним правилима. Према томе ваља водити рачуна и о величини основне главнице, као и о самим друштвеним

словима, који често изискују веће резерве због већих ризика које повлаче. Једна одређена сума резервног фонда треба да служи искључиво за попуњу штета друштвених, и то би био законски обавезни фонд. Правила имају да одреде ту суму. Вишак уплата у тај фонд могао би да служи и другим наменама, које ће се такође правилима одредити, а могли би се, овога последњег ради, обрзовати и нарочити фондови.

Закон о Народној Банци (чл. 10.) прописује: „Народна Банка има свој резервни фонд, коме је циљ: а) да покрије губитак на капиталу банчином; б) да попуни дивиденду акционарима до висине 60% од уплаћеног капитала. За резервни фонд одбиће се од чисте зараде најмање 50% док не достигне висину од 200% од уплаћеног капитала. Статутима ће се одредити, како ће се и у што уложити капитал резервног фонда.“ Статути Народне Банке (чл. 17.) прописују да се капитал Резервног Фонда мора уложити у државне обвезнице Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Ако би се капитал Резервног Фонда ма којим случајем окрњио, предузеће се поновно одбијање од 50% од чисте добити док овај не достигне висину 200% од уплаћеног капитала. Приход Резервног Фонда иде на ојачање његово.

VIII

О престанку друштва.

Чл. 81.

Акционарско друштво престаје:

1. Кад истече рок његовог трајања;¹¹⁷
2. Кад то одлучи збор акционара (чл. 68.);
3. Кад министар народне привреде реши да друштво престане (чл. 79.);
4. Кад се над њим отвори стечај (чл. 79.);
5. Кад се друштво споји с другим акционарским друштвом (чл. 89);¹¹⁸ и
6. Кад број акционара буде мањи од десет.¹¹⁹

¹¹⁷ Догод не истече рок, може се наћи начина за продужење; али ако је рок пропуштен и истекао, друштво има

престати. Буде ли се осећала потреба за продужењем рада, не остаје друго већ да се образује ново друштво за исту сврху.

¹¹⁸ Види чл. 68. и 69. ов. зак.

¹¹⁹ По члану 82. ов. зак., управни одбор дужан је извести надлежни суд о таквом случају. По овом пропису излази, да није остављено осталим акционарима да покрену то питање. Али, како закон предвиђа, да је потребно најмање десет акционара за постојање акционарског друштва, мислимо да и надзорна власт и суд могу проверавати и извиђати има ли у једном друштву десет акционара или нема. У француској то суд цени.

Чл. 82.

Кад друштво престаје по тач. 1. 2. 3. и 6. чл. 81. овог закона управни одбор дужан је о томе извести и дотични суд. Суд ће обзнанити овај престанак три пута узастопце у службеним новинама и позвати друштвене повериоце, да се са својим потраживањима обрате друштву што ће ови учинити за 6 месеца, рачунајући од дана последње објаве.

У исто доба овај престанак друштва објавиће преко новина и управни одбор друштва.

Поред тога позваће се и они друштвени повериоци, који су по друштвеним књигама, или иначе познати, да се пријаве. Ако се који од ових поверилаца не пријави, његово ће се потраживање послати суду на оставу.

Ово вреди и за сва оспорена потраживања, изузимајући случај, ако је подела друштвеног имања одложена до свршетка спора, или ако повериоци, чија су потраживања оспорена, не би били обезбеђени.

Чл. 83.

При престанку друштва, изуzeвши случајеве тач. 4. и 5. чл. 81. има се извршити ликвидација.

За извршење ликвидације збор одређује нарочити одбор, најмање од три лица.

Ако то збор не учини онда их одређује суд на захтев ма и једног акционара.

За ликвидаторе могу бити одређени чланови управног или надзорног одбора, акционари или неакционари. Њих збор или суд може сменити у свако доба кад уредно не врше послове овим законом предвиђене.

Управни и надзорни одбор остају органи друштва, док се ликвидација не сврши. Али управни одбор не може ни у коме случају заступати друштво од дана, кад је ликвидаторски одбор одређен.

Чл. 84.

Управни одбор дужан је да одређене ликвидаторе дотичном суду пријави најдаље за три дана, а то ће бити дужан да учини и онда: кад би и сам био одређен, да ликвидацију изврши. Ликвидатори ће лично пред судом потписати своја имена, или ће своје потписе послати суду у овереној исправи. На тужбу ма и једног акционара суд може, ако има оправданих разлога, сменити ликвидатора и на његово место наименовати другог.

Ако би који од ликвидатора био спречен у вршењу ликвидаторског посла управни одбор дужан је јавити то дотичном суду, који ће на његово место наименовати другог.

Имена ликвидатора управни ће одбор свагда обзнањивати у службеним новинама.

Чл. 85.

Ликвидаторском је одбору дужност:

1. Да сврши текуће послове, да испуни обавезе престалог друштва, наплати његова потраживања и имање друштвено претвори у новац;

2. Да заступа друштво пред судом и ван суда;

3. Да се за друштво равна и бира избрани суд;

4. Да свака три месеца објављује извештај о својој радњи, а по свршетку ликвидације и резултат тога рада.

Он може закључивати и нове послове где би то било потребно ради довршења не-свршених послова.

Ликвидатори могу продати друштвено имање само на јавној лицитацији.

Наређења чл. 41., 56. и 61. важе и за ликвидаторе,

Надзорни одбор контролисаће радњу ликвидаторског одбора.

Чл. 86.

Пошто се намире сви друштвени пове-
риоци и исплате сви дугови, оно што остане
поделиће се међу акционаре према акцијама.
Ну ова подела може се предузети тек после
рока одређеног за пријаву поверилаца (чл. 82.).

Чл. 87.

Ликвидатори који поступе противно на-
ређењима чл. 85. и 86. одговорни су својим
целим имањем солидарно за учињену штету.

Исто тако одговорни су и чланови управ-
ног одбора за штету ако поступе противно
наређењима чл. 79. 82. и 84.

Чл. 88.

По свршеној ликвидацији друштвене књиге
од последњих 10 година па до престанка дру-
штва предаће се трговачком, а где овога нема
првостепеном суду, да их за 10 година чува.
Међу ове књиге рачунају се и писма и ин-
вентари.

Чл. 89.

Акционарско друштво може престати спа-
јањем са другим акционарским друштвом у
земљи¹²⁰ само по претходном одобрењу мини-
стра народне привреде. За овај случај важе
ова наређења:

1. Да је на друштвеном збору заступљена
најмање $\frac{1}{2}$ друштвене главнице и да на то при-
стане најмање три четвртине присутних акцио-
нара;

2. Да је друштво претходно обезбедило
потраживања својих поверилаца и да је тај
начин обезбеђења јавно обзнанило;

3. Да је ово спајање или престанак дру-
штва доставило дотичном суду ради обзнане;

4. Да ће се имањем друштва које пре-
стаје спајањем, руковати оделито, док се не
намире или не обезбеде сви повериоци тога
друштва;

5. Да суд, који је био надлежан за дру-
штво које се спаја, остаје и даље надлежан,
докле год се оделито рукује имањем, али ће
њим руковати управни одбор друштва, с којим
се спаја престало друштво; и

6. Управни одбор оног друштва, с којим
се спојило престало друштво одговоран је
лично и целом својом имовином солидарно за
неуредно вршење тог оделитог руковања.

¹²⁰ Према томе не може бити речи о спајању с неким
друштвом које је ван земље основано.

Спајања може бити у неколико облика.

Први случај: Једно друштво изда своје акције у за-
мену за акције другог друштва, по сразмери која се уговори.
Ово друго друштво престаје. — *Други случај:* Спајање може
бити тако, што оба постојћа друштва усвоје на својим зборо-
вима измене правила, које су им заједничке и којима се омо-
гућава спајање, а предвиди се у којем ће односу акције новог
друштва бити издане за старе. — *Трећи случај:* Два или
више друштава уговоре да сву своју активу, не делећи је,
унесу у ново друштво с потпуно новим статутима, но унапред
усвојеним. У овом случају сва ранија друштва престају.

Чл. 90.

Друштво може смањити своју основну главницу, кад то збор одлучи и министар народне привреде одобри.

Ово смањивање главнице може бити откупљивањем и амортизацијом¹²¹ друштвених акција, ослобођавањем од даљих уплата,¹²² повраћајем у готовом новцу и смањивањем имените вредности акције.

Министар народне привреде одобриће ово смањивање главнице онда, кад се на основу последњег биланса увери, да друштво може и смањеном главницом испунити своје обавезе.

¹²¹ Амортизација не сме бити таква да се неједнако поступа према акционарима. На пример, не може се амортизација вршити коцком, већ равномерно.

¹²² На случај да се покаже непотребна онолика основна главница колика је статутима предвиђена и уписана, збор може донети одлуку да се она смањи на тај начин, што ће се обуставити даље уплате, па издати акционарима утолико мањи број акција од исте имените вредности; или сразмерно смањити имениту вредност акција, па издати акционарима онолики број колико су и уписали. Ово смањивање имените вредности може, разуме се, бити и онда када се, због претрпљених штета, умањи друштвени капитал.

IX

О страним акционарским друштвима у Србији

Чл. 91.

Страна акционарска друштва која хоће под својим именом да имају своју радњу у

Србији средством својих заступништва (филијала), морају поднети министру народне привреде програм¹²³ своје радње и своја друштвена правила на одобрење (чл. 95.).

¹²³ У њему ће изложити и побројати послове које преко заступства намењају обављати као и то где, у којим местима желе заступства отворити.

Подношење друштвених правила потребно је, да би се Министарство Трговине и Индустрије уверило, да намерavano предузимање послова не прекорачава делокруг друштвене радње онакве како је обележена друштвеним правилима, а потом, да ли су намеравани послови у складу с нашим законима и интересима државним и привредним.

Чл. 92.

Уз пријаву дужно је заступништво, или филијал, поднети министру народне привреде уверење:

1. да је друштво по законима своје земље основано (конституисано) и отпочело фактички¹²⁴ своју радњу;

2. да је за радњу своју у Србији установило заступништво са седиштем у Србији;¹²⁵

3. да се друштво обавезало да ће за послове у Србији поступати по овом закону и да ће правна дела заступништва његовог у Србији бити обавезна за друштво;¹²⁶

4. да је заступништво овлашћено да друштвено име пуноважно потписује;

5. да у свима парницама, које би се изродиле због послова које су закључила друштвена заступништва у Србији, признаје надлежност српских закона и судова.

Сем овога друштво је дужно да покаже колику ће главницу унети за своју радњу у Србији.

Где није у уговорима између Србије и страних држава утврђено начело узајамности за вршење рада акционарских друштава, ту ће друштво које тражи одобрење за своју радњу у Србији, у случају сумње бити дужно да покаже како држава, у којој је друштво основано, поступа према акционарским друштвима, која су основана у Србији.

¹²⁴ Није довољно да је неко друштво, које хоће да ради преко своје филијале у нашој земљи, само основано на страни, него је потребно да оно тамо заиста и ради, послује; иначе, оснивање заступства од стране једног страног друштва, које у својој земљи не послује, било би изигравање наших закона и искрадање од контроле наших власти.

¹²⁵ То значи да је потребан доказ, да је друштво на основу овлашћења из статута својих, или на основу одлуке свога збора, решило да отвори филијалу у Србији.

¹²⁶ Потребно је дакле, да је ова обавеза примљена пуноважном одлуком — одлуком која то друштво везује, према његовим статутима.

Чл. 93.

Кад друштво добије одобрење од министра народне привреде, оно ће се уз подношај тога одобрења пријавити дотичном суду ради протоколисања и обзнане. То ће се извршити по наређењима овога закона за друштва, која у Србији постоје, с тим додатком да се у објави морају означити имена заступника или агента у Србији, и колика је и у

чем се састоји унесена главница за послове у Србији.

Ако би страно друштво хтелo установити више засупништава (филијала или агентура)¹²⁷ у Србији, оно ће их све пријавити код дотичних судова.

¹²⁷ Страна друштва ће, обраћајући се Министарству Трговине и Индустрије, поред осталогa, имати унапред изложити у којим местима желе отворити своје филијале. Види чл. 91. ов. зак.

Чл. 94.

Страна акционарска друштва водиће о својим пословима и у Србији трговачке књиге на српском језику (§§ 8. 9. 10. и 11. трг. закона) и у динарској вредности.

Чл. 95.

Заступништво (филијал или агентура) дужно је најдаље за три месеца после збора друштва које заступа, поднети министру народне привреде записнике зборске и друштвени биланс, а уз то и извештај о радњи својој у Србији.

Општи биланс, као и биланс о радњи у Србији, објавиће три пута узастопце у службеним новинама.

Чл. 96.

Страно друштво одговара за штету, коју

учине његови заступници и за сваки њихов рад, који је противан одредбама овога закона.

Чл. 97.

Одлуке страних друштава, које се односе на измену друштвеног предузећа, или на престанак друштва или на ликвидацију, или на спајање његово с другим друштвом, па су пуноважно донесене по законским прописима њихових држава, а нису противне одредбама овога и осталих српских закона,¹²⁸ заступништво је дужно најдаље за три месеца од дана одлуке пријавити министру народне привреде и обзнанити у службеним новинама. Такве одлуке важе за радњу тих друштава у Србији од дана кад их одобри министар народне привреде.

¹²⁸ Друштво је дужно све промене пријавити Министарству Трговине и Индустрије, како би Министарство могло донети сходне одлуке. Обзнана је обавезна за одлуке које нису противне овдашњим законима, а важе од када их одобри Министар Трговине и Индустрије.

Чл. 98.

По захтеву министра народне привреде и одлуци надлежног суда, радња друштвена престаје, ако се докаже:

1. да је друштво у својој отаџбини престало с радњом, или да је изгубило право располагати својом имовином;

2. ако се не придржава наређења чл. 92. тач. 2. и чл. 93. и 94.;

3. ако је страна држава, у којој је седиште друштва, напустила начело узајамности према српским акционарским друштвима;

4. ако се против друштва или његових заступништава (филијала) у Србији пресуде не могу извршити; и

5. ако је друштво донесену главницу за радњу у Србији са свим или од части смањило.

Ликвидација страних друштава у Србији може се извршити само у Србији а по одредбама овога закона.

Х

О казнама

Чл. 99.

Затвором до пет година, а уз то и новчано до 10.000 динара, казниће се:

1. оснивачи и чланови управног и надзорног одбора, који што намерно лажно представе што се тиче уписа или уплате основне главнице или одредаба које су предвиђене у члановима: 8. 10. 11. и 21. овог закона;

2. чланови управног и надзорног одбора, који намерно суду представе неистинито стање друштвено при пријави за протоколисање (чл. 16.); и

3. чланови управног и надзорног одбора, ако записнике зборске намерно воде неистинито.

Чл. 100.

Чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори казниће се затвором од годину дана и новчано до 10.000 динара:

1. ако намерно у својим представкама, прегледима имовног стања друштвеног, или у својим изјавама на збору, неистинито представе или прикрију стање друштва;

2. ако акције издаду пре потпуне уплате имените вредности њихове;

3. ако у случају повишења главнице, акције издаду пре пријаве за протоколисање дотичном суду (члан 63.).

Чл. 101.

Затвором до три месеца, а уз то и новчано до 2500 динара, казниће се:

1. чланови управног одбора ако не пријаве суду име друштвено (чл. 15.);

2. чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори, ако је њиховом кривицом друштво дуже од три месеца остало без надзорног одбора, или је недостајао број чланова потребан за решавање;

3. чланови управног одбора, ако противно наређењу другог одељка чл. 79. не известе суд за отварање стечаја;

4. чланови управног одбора, ако поступе противно чл. 32. овога закона;

5. чланови управног одбора, ако поступе противно наређењу чл. 33. овога закона;

6. чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори, ако пропусте сазвати збор (чл. 56. и 61.);

7. ликвидатори, ако поступе противно наређењу члана 85;

8. чланови управног одбора, ако у предметима који спадају у круг рада збора самовољно решавају (чл. 63.); и

9. чланови управног и надзорног одбора и други друштвени службеници, који не би давали обавештења комесарима или рачуноиспитачима.

Ако има олакшице могу се казнити само новчано.

Чл. 102.

Тужбу за дела у предњим члановима изложена, могу поднети лица која су за то овлашћена од акционарског збора, или управног одбора или министра народне привреде.

За извиђање и суђење ових дела надлежни су првостепени судови по одредбама кривичног поступка.

Прелазна наређења

Чл. 103.

Акционарска друштва која су постојала

пре но што је ступио у живот овај закон, дужна су најдаље за две године своја правила и свој рад саобразити овоме закону.

Чл. 104.

Прописи овога закона не вреде за акционарска жељезничка удружења и за друштва, која постоје у Србији на основу особених закона; даље за задруге или друштва с неограниченим бројем чланова, која се оснивају за узајамно потпомагање у кредиту, у привреди и потрошњи, као и за узајамно обезбеђење.

Чл. 105.

Закон овај ступа у живот од дана, кад га Краљ потпише.

Чл. 106.

Кад овај закон ступи у живот онда односно акционарских друштава престају важити одредбе у §§ 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 41. и 44. трг. закона од 26. јануара 1860. год. (збор. XXX стр. 548).

II

ЗАКОН

О ПРОШИРЕЊУ ВАЖНОСТИ ЗАКОНА О АКЦИОНАРСКИМ ДРУШТВИМА ЗА КРАЉЕВИНУ СРБИЈУ НА ТЕРИТОРИЈИ ЦРНЕ ГОРЕ.

Од 30. марта 1922. године.

Члан 1.

Важност Закона о акционарским друштвима за Краљевину Србију од 10. децембра 1896. године са изменама и допунама од 17. новембра 1898. године, распростире се и на целокупну територију раније Краљевине Црне Горе.

Члан 2.

Овај Закон ступа на снагу по обнародовању у „Службеним Новинама“, и замењује Указ од 21. марта 1921. године о проширењу важности Закона о акционарским друштвима за Краљевину Србију на територији Црне Горе, списка Уредаба Министарства Трговине и Индустрије бр. 39., „Службене Новине“ Бр. 195/1921. године.

III

ЗАКОН

О ОСНИВАЊУ АКЦИОНАРСКИХ ДРУШТАВА НА ТЕРИТОРИЈИ
ХРВАТСКЕ, СЛАВОНИЈЕ, БАНАТА, БАЧКЕ И БАРАЊЕ.

Од 30. марта 1922., са изменама које су унесене члановима 141.
и 142. Финансијског Закона за 1924/25. годину.

Члан 1.

На територији Хрватске, Славоније, Баната, Бачке
и Барање не може се на основу тамо важећег трговач-
ког закона, основати никакво акционарско друштво,
или задруга, или отворити филијал неког већ посто-
јећег домаћег или страног акционарског друштва,
или задруге, без претходне дозволе Министра Трго-
вине и Индустрије.

Члан 2.

Никаква измена друштвених правила код акци-
онарских друштава, или задруга подразумевајући под
овим и свако повећање досад уплаћене главнице, не
може се у овим покрајинама вршити без одобрења
Министра Трговине и Индустрије.

Члан 3.

Свако акционарско друштво дужно је бар на
15 дана раније извести Министра Трговине и Ин-
дустрије о дану кад ће одржати свој збор ради одо-

брења и одређивања комесара који ће присуство-
вати збору и пазити да рад збора буде сагласан са
законским одредбама.

Члан 4.

Овлашћује се Министар Трговине и Индустрије
да врши надзор над свима акционарским друштвима
и задругама, основаним на темељу трговачког закона.

Под задругама се у овом закону разумјеју само
оне задруге основане на основу трговачког закона,
које имају за циљ организовање трговачког, занат-
ског, индустријског и хипотекарног кредита, изузи-
мајући чисто земљорадничке задруге, чији су задру-
гари искључиво земљорадници, а које долазе у над-
лежност Министарства Пољопривреде и Вода.

Члан 5.

(Укинут чланом 142. Финансијског Закона за
1924/25. годину).

Члан 6.

Овај закон ступа на снагу по обнародовању у
Службеним Новинама и замењује решење Министар-
ског Савета VI. Бр. 612, од 22. IV. 1920. год. о ос-
нивању акционарских друштава на територији Ба-
ната, Бачке и Барање, списка Уредаба Министар-
ства Трговине и Индустрије Бр. 35, Службене Но-
вине Бр. 195/21. године.

ПРАВИЛНИК

ОД 15. јуна 1922. VI. БР. 3288.

О ПРИМЕНИ ЗАКОНА О ОСНИВАЊУ АКЦИОНАРСКИХ ДРУШТАВА НА ТЕРИТОРИЈИ БАНАТА, БАЧКЕ И БАРАЊЕ*) ОД 30. МАРТА 1922. ГОДИНЕ* НА ТЕРИТОРИЈИ ХРВАТСКЕ И СЛАВОНИЈЕ.

Члан 1.

Молбе за оснивање акционарских друштава и задруга побројаних чланом 1 именованог закона, на територији Хрватске и Славоније подразумевајући овамо и Међумурје, имају се упућивати Одељењу Министарства Трговине и Индустрије у Загребу. Уз молбу оснивачи ће приложити нацрт друштвених правила у четири примерка, састављених по прописима трговачког закона важећег на тој територији.

Одељење ће молбе спроводити на решење Министарству Трговине и Индустрије пропративши их својим мишљењем уместности оснивања друштва са гледишта јавног интереса као и угледа који уживају у грађанству његови оснивачи.

Добивено одобрење за оснивање акционарских друштава не може се преносити на другога.

Тек по добивеном одобрењу од Министра Трговине и Индустрије за оснивање акционарског друштва односно задруге могу утемељачи приступити другим радњама, прописаним трговачким законом (§ 158. и 159.) за оснивање акционарских друштава, односно одредбама закона које се односи на задруге.

Члан 2.

Друштвена равнатељства (управни одбор) имају на територији Хрватске и Славоније — (разумевајући овамо и Међумурје)

*) Правилник је рађен пре но што је одредбама Финансијског Закона за 1924/25. промењено име закона које је првобитно овако гласило.

— извештавати Одељење о заказаним скупштинама, у циљу одређивања комесара (бар на 15 дана раније).

Одељење ће одређивати комесара који ће присуствовати заказаном збору. Комесари могу бити само указни чиновници.

Дневница и путни трошак комесара падају на терет друштва.

Кад су у питању предузећа мањег значаја, збору неће присуствовати нарочити комесар, него ће записник збора бити оверен од стране јавног бележника.

У том случају ће друштво одмах по одржаном збору, доставити одељењу зборска акта.

Дужност комесара је да у првом реду пази да се конституисање збора и зборске радње обаве по трговачком закону и статутима друштвеним, а по том, да се на збору одржава ред и да се рад збора креће у оквиру предвиђеног дневног реда. С тим у вези комесари ће имати да оверавају зборски записник као и документа и прилоге (предлози о изменама правила, биланси и т.д.) који се сматрају за саставни део записника.

Комесари ће подносити Одељењу Министарства Трговине и Индустрије, извештај о одржаном збору као и своје мишљење о правилности рада и одлуке и у прилогу доставити оверене преписе записника збора, извештаје управног и надзорног одбора и годишње рачуне.

Члан 3.

Када збор акционара донесе одлуку о измени друштвених правила и повећању капитала, друштво је дужно упутити молбу за одобрење Министарству Трговине и Индустрије преко његовог Одељења у Загребу. Кад су у питању измене правила друштво ће приложити уз молбу четири равногласна примерка измена.

Одељење ће поднети молбу са својим мишљењем доставити Министарству на решење.

Члан 4.

Одлуке донете по молбама за оснивање друштава, измену правила и повећање капитала, Министарство ће доставити Одељењу у Загребу ради саопштења заинтересованим странама. На случај потврде правила или измена правила, Одељење ће доставити један примерак одобрених правила или измена надлежном Суду с препоруком да их овај региструје кад буду испуњени одговарајући прописи трговачког и осталих закона важећих на тој територији.

Члан 5.

Молбе за оснивање филијала страних акционарских друштава

имају бити упућиване Министарству Трговине и Индустрије, које ће их на случај одобрења, достављати надлежним судовима. Молиоци ће уз молбу приложити четири примерка правила у овереном преводу.

Члан 6.

Овај правилник ступа на снагу од дана обнародовања у Народним Новинама.

IV

ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ

О АКЦИОНАРСКИМ ДРУШТВИМА НА ТЕРИТОРИЈИ ХРВАТСКЕ, СЛАВОНИЈЕ, БАНАТА, БАЧКЕ И БАРАЊЕ.

ТРГОВАЧКИ И МЈЕНБЕНИ ЗАКОН

О ДРУШТВУ ДИОНИЧАРСКОМ

ПОГЛАВЉЕ ПРВО

Установе опћенише.

§. 147. Као друштво дионичарско сматра се друштво, које се склопи с главницом у напред установљеном и састојећом из дионица (цијелих или на дијелове растављених) определијељенога броја и једнаке вриједности, и при којем власници дионица јамче само до износа дионица својих.

§. 148. Номинална вриједност дионица не може се, докле опстоји друштво, повисити. Повишење таково имаде се ништетним сматрати.

Исто ваља гледе привремених дионица и напутница врху дионица изданих.

§. 149. Дионичарско се друштво сматра склопљеним :

1. када му је главница осигурана ;
2. када су правила друштва утначена, и

3. када је друштво забиљежено у регистар твртка трговачких.

§. 150. Осигурање главнице удјелотворује се потписивањем дионица.

Утемељитељи дужни су основу друштвену уврстити у сваки потписни арак и власторучно потписати ју уз назначење грађанскога сталиша и пребивалишта својега.

Основа мора садржавати:

1. предмет и трајање подuzeћа;
2. износ темељне главнице;
3. количину и номиналну вриједност дионица и приоритетних обвезница, имајућих се евентуално истодобно издати;
4. запорни рок потписивања;
5. у колико утемељитељи или ине особе желе друштву приступити с улошком, који се не састоји из готова новца, уложак тај и вриједност његову;
6. погодности, што се намјеравају приуздржати утемељитељима или иним особама.

Утемељитељи јамче солидарно за истинитост података у основи наведених.

§. 151. Потписивање имаде се учинити особно или преко пуномоћника.

Пригодом потписивања имаде се, у колико у основи није већа уплата увјетована, платити на сваку дионицу 10% номиналне вриједности њезине у готову новцу и у вриједности (валути) у основи установљеној. На већу од те или у основи увјетоване уплате не могу се потписатељи, дотично правни наследници њихови, придржати прије обдржања конституирајуће главне скупштине.

Потписивање дионица, противно одредбама овога §., сматра се ништетним.

§. 152. Утемељитељи јамче дотле солидарно подписаватељима или правним наследницима њиховим за уплаћене новце, док не буду одриешени од тога усљед закључка главне скупштине (§. 154.)

§. 153. Подписатељи остају до износа 50% номиналне вриједности потписаних дионица и у случају одговорни, када, држећи се закона овога и правила темељних, на другога кога пренесу дионице своје.

§. 154. Утемељитељи дужни су за два мјесеца од запорнога рока подписивања рачунајућ, сазвати подписаватеље у конституирајућу главну скупштину.

Задатак те скупштине је:

1. увјерити се, да је темељна главница ваљаним подписивањем и уплатом осигурана;
2. углавити правила друштвена и донијети закључак врху погодбе, утаначене евентуално с утемељитељима или с иним особама;
3. донијети закључак о конституирању или неконституирању друштва;
4. изабрати равнатељство друштва, у колико није већ именовано по §. 183. овога закона, а исто тако и надзорни одбор;
5. учинити расположбу гледе одговорности утемељитеља, установљене у §. 152.

Не буде ли главна скупштина сазвана за два мјесеца, или подписивање остане безуспјешно, власни су подписаватељи захтевати, да им се плаћени новци поврате без одбитка. Дужност повраћења носе солидарно утемељитељи.

§. 155. Конституирајућа главна скупштина сматра се власном изрећи закључак, када јој присуствује буди особно, буди преко пуномоћника, барем седам подписаватеља, заступајућих барем четвртину темељне главнице.

У скупштини тој подијељује свака подписана дионица један глас, но више од десет гласова не може нитко имати.

§. 156. Ако жели утемељитељ или дионичар кој у темељну главницу учинити уложак, не чинећи готов новац, тада установљује вредност уложка конституирајућа главна скупштина и опредјељује уједно број дионица, имајућих се дати за примљене предмете, или цијену, под коју се примају предмети у питању стојећи.

Главна скупштина не може међутим повисити цијену уложка установљену у основи.

Установе у том обзиру учињене, као и посебне погодности, које се осигуравају утемељитељима или иним особама, тер не могу надмашити измјеру у основи установљену, имаду се уврстити у правила друштвена, иначе не имају обвезне кријепости за друштво.

При донашању закључка не има интересовани дионичар гласа.

§. 157. У правилима друштвеним мора се на сваки начин установити, што слиједи:

1. твртка и сједиште друштва;
2. предмет подuzeћа и трајање друштва;
3. износ темељне главнице;
4. количина и номинална вриједност дионица и дијелова дионичних, затим да ли дионице гласе на име или на показатеља;
5. увјети, како се имаду уплаћивати дионице и последице занемарене уплате;
6. установе учињене у смислу предидућег §.;
7. количина и номинална вриједност приоритетних обвезница, што се евентуално имаду истодобно издати с дионицама, количина од њих се плаћати имајућих камата, начин одплате, као и преи-

мућтва припадајућа власницима тих приоритетних обвезница;

8. начин сазивања, мјесто и рок обдржавања, дјелокруг, пословни ред, начин донашања закључака главне скупштине, тер установа, шта има бити, када сазвана главна скупштина није била способна изрећи закључак;

9. право гласовања припадајуће дионичарима и начин извршивања тога права;

10. начин, како се избира равнатељство, дјелокруг његов и трајање дјеловања његова;

11. устројство надзорнога одбора и трајање дјеловања његова;

12. начин, како се потписује твртка;

13. начела, како се мора састављати и прегледавати биланца;

14. начин, како се има установити и раздијелити добитак, напoкoн

15. начин, како се имаду чинити обзнане друштвене.

§. 158. Правила друштвена имаду се ради уписа у регистар твртка трговачких и обнародовања предложити судбoнoмy столу, у којег подручју се налази сједиште друштва. Обнародовање мора садржавати:

1. датум друштвених правила;
2. твртку и сједиште друштва;
3. предмет подuzeћа и трајање друштва;
4. износ темељне главнице, број дионица или дијелова дионичних и номиналну вриједност њихову;
5. број издати се евентуално имајућих приоритетних обвезница и номиналну вриједност њихову;
6. назначење, да ли дионице гласе на име или на показатеља;
7. начин, како се потписује твртка;
8. начин, како се обзнањују закључци друштвени.

§. 159. Предлажући правила друштвена дужно је друштво истодобно придонијети доказ:

1. да је цијела темељна главница подписивањем осигурана;

2. да су подписиватељи за времена сазвани у главну скупштину;

3. да је у име осигуране темељне главнице заиста положено барем 30% на сваку поједину дионицу;

4. да је равнатељство (изузимајући случај §. 183.) и надзорни одбор изабран у смислу правила;

5. да је друштво фактично конституирано, и евентуално да су углаве у §. 156. наведене закључком главне скупштине одобрене.

Подносак у сврху ту предложен имаду чланови равнатељства власторучно при судбеном столу подписати или предложити у овјеровљеном облику.

Друштвена правила имаду се ради уписа у регистар тврдка трговачких предложити такођер и судбеном столу, у којега подручју друштво има подружницу.

Чланови равнатељства имаду се на обдржавање тих одредба уреда ради придржати под новчаном глобом установљеном у §. 21.

§. 160. Дионичарско друштво не сматра се као постојеће прије обављења уписа у регистар тврдка трговачких и обнародовања. Прије уписа и обнародовања издане дионице и дијелови дионични ништедни су и издаватељи њихови одговорни су солидарно за сваку штету издањем проузроковану.

Особе, које прије уписа и обнародовања учине шта у име друштва, одговорне су особно и солидарно.

§. 161. Друштву дионичарском забрањено је набављати или у залог узимати властитих дионица.

Изнимка у том обзиру имаде тада мјеста, када се набава дионица чини ради смаљења темељне главнице, у којем случају служе мјерилом одредбе §. 209.

Чланови равнатељства, не обдржавши одредба ових, одговорни су солидарно вјеровником друштва.

§. 162. Дионичарско друштво не може прије потпуне уплате првобитно изданих дионица издавати нових дионица.

Прије потпуне уплате издане нове дионице ништетне су и издаватељи њихови одговорни су солидарно с цијелим иметком својим за сваку штету, која би могла настати из издања.

ПОГЛАВЉЕ ДРУГО.

О правним одношајима дионичара.

§. 163. Свакому дионичару припада поразмјеран дио имовине друштвене.

Повратак уплаћене своте не може, — осим случаја §. 154. — захтевати дионичар, и док траје друштво, има он право само на чисти добитак, кој се полаг правила има раздијелити међу дионичаре.

§. 164. Дионице могу се издавати гласеће или на опредељено име или на показатеља, него свагда могу гласити на определијелену само новчану своту и имаду се гледе власника њихових сматрати нераздијеливима.

На (привременим) дионицама и дионичним напутницама, што се издају прије потпуне уплате вриједности номиналне, имаде се јасно назначити фактично плаћена свота.

§. 165. Камата или дивиденда од темљне главнице није допуштено осигурати или исплаћивати дионичарима; међу дионичаре може се само раздијелити,

што полаг годишње биланце преостане као чист добитак.

Међутим за вријеме у друштвеним правилима одређено, које је потребито за приправу подузећа до започетка подпунога дјеловања, могу се на корист дионичара уговорити камате.

Дионичари не имају, док се губитком умањена главница не надопуни изнова, права на дивиденду.

§. 166. Одредбе, садржане у §§. 161. и 165. овога закона, не имају се упорављати на приоритетне обвезнице, што их је издало друштво дионичарско.

Обвезнице приоритетне могу се икупити и могу се од њих плаћати у напред одређене годишње камате.

Које напрама дионицама припадају предности приоритетним обвезницама, одређују правила друштвена, а гледе евентуално кашње емитирати се имајућих обвезница, главна скупштина.

§. 167. Дионичари не могу се придржати на повратак дивиденде уздигнуте у доброј вјери на темељу биланце.

У том обзиру имаде изнимка тада мјеста, када се иза састављења годишње биланце покаже, да течајем пословне године услед закључка главне скупштине унапријед исплаћена свота надилази дивиденду припадајућу дионичаром.

§. 168. Дионичари нису дужни к сврси друштва и обвезама његовим притицати иним чим, него уплатом номиналне вриједности дионица, установљеном по правилима.

§. 169. Дионичар, који не положи у одређено доба уплата одпадајућих на дионице његове, дужан је по закону платити затезне камате.

Просто стоји у осталом друштву, за случај занемарења уплате, без обзира на иначе по закону слиједеће последице, у темељним правилима установити одређену казан конвенционалну или углавити, да у заостатку се налазећи дионичар губи права подписивањем стечена и учињену уплату.

§. 170. Ако у друштвених правилима гледе позива на уплату није установљена особита форма, обавља се позив начином, који одређују правила гледе обнародовања закључака друштвених.

У осталом могу се права дионичара изјавити угаслим у опће само у случају, када се позив на уплату у листу, назначеном у правилима, евентуално у службеним новинама, трипут обнародује и то послједњи пут барем четири тједна прије запорнога рока за уплату одређенога.

§. 171. Када се уништи дионица ради занемарења уплате (§. 169.), остаје и уз то ипак подписатељ дионице до износа 50% номиналне вриједности подписаних дионица у смислу §. 153. обвезан.

§. 172. Пренос дионица, гласећих на показатеља, обавља се предајом њиховом.

§. 173. Дионице, гласеће на име, имаду се уз назначење имена и пребивалишта власника уписати у друштвену књигу дионица.

Пренос тих дионица може се истина обавити неиспуњеним налеђем, него посједатељ сматра се, ако друштвена правила не одређују инако, напрама друштву само тада легитимованим, када је пренос уз предложено дионице забиљежен у друштвену књигу дионица.

Друштво није дужно испитивати нарав посједа.

Дионичар остаје до износа још неплаћене номиналне вриједности дионице на име гласеће, и уз

пренос свеудиљ обвезан, док нови посједатељ не буде уписан у друштвену књигу дионица.

§. 174. Свакому појединому дионичару припада право тужбе проти закључку главне скупштине, противећему се закону или правилима друштвеним.

Буде ли закључак главне скупштине нападнут ради занемарења формалности прописаних у закону или у друштвеним правилима, имаде се тада дотичник послужити припадајућим му правом тужбе за 15 дана рачунајућ од дана, када се надлежном судбеному столу предложи записник садржавајући нападнути закључак, у противном бо случају гасне исто право на том темељу.

§. 175. Дионичар или дионичари, заступајући десети дио темељне главнице, могу, плативши у напријед трошкове и положивши дионице своје, захтијевати при надлежном судбеном столу, да вођење послова друштвених испитају вјештаци, и да буде успјех испитавања њим приопћен. Положене дионице имаде до заглављења истраге придржати судбени стол.

ПОГЛАВЉЕ ТРЕЋЕ.

О главној скупштини.

§. 176. Сва права, која дионичарима припадају гледе послова друштвених, извршује укупност дионичара у главној скупштини.

§. 177. Главна скупштина има се сваке године барем једанпут сазвати. У сваком распису имаду се назначити расправљати се имајући предмети главне скупштине. Ваљана одлука може се донијети једино врху предмета тим начином навијештених. Изнимка у том обзиру имаде мјеста гледе предлога, учињенога да се сазове нова главна скупштина.

§. 178. Дионичар или дионичари, заступајући десети дио темељне главнице, власни су у свако доба уз назначење разлога и сврхе захтијевати, да се сазове главна скупштина. Не здовољи ли за осам дана захтијеву тому орган, имајући власт сазивања, расписује на прошњу интересованог или интересованих главну скупштину надлежни судбени стол.

У колико правила друштвена горе споменуто право чине зависним од посједа мањег дијела темељне главнице, служе тада мјерилом одредбе правила, гласеће о предмету.

§. 179. Предмети, о којима у сваком случају одлучује главна скупштина, јесу слиједећи:

1. избор, дигнуће и одређење равнатељства (изузимајућ случај §. 183.) и надзорнога одбора;
 2. прегледање рачуна, установљене биланце и раздијељење добитка;
 3. сједињење с иним друштвом;
 4. склапање картелних уговора, којим је сврха, да се сви послови друштвени воде на заједничку корист;
 5. обаљење или повишење темељне главнице;
 6. развргнуће друштва и постављање ликвидатора; напoкон
 7. преинака друштвених правила.
- Одредбе, које су у друштвена правила попримљене из основе, не могу се, осим случајева у закону овом назначених, преиначити нити закључком главне скупштине.

§. 180. О свакој главној скупштини имаде се водити записник, у кој се имаду уврстити имена присутних дионичара и број дионица, што их они заступају. Записник тај главне скупштине имаде равнатељство без одвлаке предложити у изворнику или легализованом препису надлежном судбеном столу.

§. 181. Закључке главне скупштине, који се тичу преинаке друштвених правила, развргнућа или сједињења друштва с иним којим друштвом, имаде ради уписа у регистар твртка трговачких равнатељство пријавити судбеному столу. Прије обављења уписа не имају правне кријепости споменути закључци.

Обнародовање уписа потребито је тада само, ако се њим промијењује, што је било садржано у пријашњем обнародовању.

Гледе правне кријепости донесених закључака прама трећим особама служе мјерилом одредбе, садржане у §§. 9. и 19. овога закона.

ПОГЛАВЉЕ ЧЕТВРТО

О равнатељству и надзорном одбору

§. 182. Пословима друштва дионичарскога управља равнатељство, које може састојати из једне или више особа, тер се изабира између дионичара или иних особа уз плаћу или без плаће.

§. 183. Прво равнатељство могу именовати утемељитељи. Именовање међутим таково, које се може учинити највише за три године, имаде се изрично напоменути у основи (§. 150.).

Чланове равнатељства власна је, остајућ неповријеђено право евентуално на накнаду штете, у свако доба дигнути главна скупштина.

§. 184. Чланови равнатељства имаду се ради уписа у регистар твртка трговачких без одвлаке пријавити надлежном судбеном столу. Истолично с пријавом том дужни су чланови равнатељства при истом судбеном столу легализовати дати подписе своје или их предложити у овјеровљеном облику.

Свака промјена чланова равнатељства имаде се

истим начином ради уписа у регистар трговачки пријавити надлежном судбеном столу.

Гледе правне кријепости таквих промјена прама трећим особама имају упораву одредбе садржане у §. 42. овога закона.

§. 185. Равнатељство потписује твртку друштвену у смислу правила друштвених. Подпис сам твртке обавља се, ставивши на то овлаштени уз твртку друштва властити подпис.

§. 186. Заступник друштва дионичарскога на прама областима и трећим особама је равнатељство.

За ваљаност уручба, тичућих се друштва, довољно је, да су учињене у руке којег члана равнатељства.

§. 187. Чим се из рачуна и биланце покаже, да је пропала половина темељне главнице друштва, имаде равнатељство одмах расписати главну скупштину, да могу дионичари учинити закључак гледе даљњег опстанка или развргнућа друштва.

Покаже ли се међутим, да имовина друштвена не дотјече за подмирење дугова, дужно је тада равнатељство пријавити то надлежном судбеном столу ради расписа стечаја.

§. 188. Из послова, што их склопи равнатељство у име друштва, настају друштву права и обвезе. Не чини никакве разлике, да ли је посао изрично склопљен у име друштва или да ли се он полаг обстојећих околности имаде прама вољи уговарајућих странака сматрати склопљеним на рачун друштва.

Прама трећим особама нису чланови равнатељства особно одговорни за дјела у име друштва учињена и обвезе прихваћене.

§. 189. Равнатељство дужно је напрама друштву држати се стега, које су правилима друштвеним или закључцима главне скупштине стављене заступном праву његову.

Прекораче ли чланови равнатељства границе повласти своје, или повриједе одредбе овога наслова или правила друштвена, јамче тада солидарно за сваку од туда насталу штету и тада оштећенику, када се расположба закону или правилима друштвеним противна оснива на закључку главне скупштине.

§. 190. Стеге повласти равнатељства, установљене у правилима друштвеним или у закључку главне скупштине, не имају правне кријепости прама трећим особама.

§. 191. Одговорност за закључке и одредбе равнатељства не пада на члана, који се проти закључку или одредби, чим о њима стече обавијест, огради и ограђење то пријави надзорном одбору.

§. 192. Када број чланова равнатељства спадне на број, прописан у правилима за ваљаност закључака, могу правно ваљаним начином чланови равнатељства одрећи се звања својега само у главној скупштини.

§. 193. Вођење послова друштвених, као и заступање друштва гледе вођења послова може се повјерити такођер и иним пуномоћницима или чиновницима друштвеним.

Гледе ових пуномоћника или чиновника имаду уопће ваљаност одредбе овога закона, тичуће се трговачких пуномоћника.

§. 194. Надзорни одбор мора бити састављен барем из три члана.

Тај се одбор може избарати првом пригодом

највише на годину дана, иза тога пак највише на три године.

Чланове надзорнога одбора може, остајућ им неповријеђено право евентуално на накнаду штете, у свако доба дигнути главна скупштина.

§. 195. Надзорни одбор контролује вођење послова друштвених у свим гранама; ради тога властан је он у свако доба прибавити си обавијест о течају послова друштвених и прегледати књиге, списе и благајне друштва.

Надзорни одбор дужан је испитивати годишње рачуне и биланцу, као и предлоге тичуће се раздиобе добитка и о том сваке године предложити извјешће главној скупштини. Без тога извјешћа не може главна скупштина донијети ваљана закључка гледе раздиобе добитка.

Када надзорни одбор, извршујућ службено пословање своје, примјети одредба противних закону или правилима друштвеним, или пропуста, штетних интересима друштва, или злоупраба какових, дужан је тада без одвлаке расписати главну скупштину.

Надзорном одбору се осим горе избројених не може наметнути иних послова.

§. 196. Чланови надзорнога одбора обвезани су солидарно на накнаду штете, када пропусте испуњење дужности својих установљених у §. 195.

§. 197. У парницама, које се имаду услед закључка главне скупштине повести проти равнатељству или надзорном одбору, заступају друштво пуномоћници, избрани у главној скупштини.

Ако главна скупштина из којег год разлога не би избрала тих пуномоћника, поставља их уреда ради надлежни стол судбени.

§. 198. Равнатељство је дужно имати скрб, да

се уредно воде књиге друштвене, тер биланцу годишњу, прегледану по одбору надзорном, скупа с извјешћем, имајућим се главној скупштини предложити, обнародовати 8 дана прије главне скупштине.

Осим тога дужно је равнатељство изворни примјерак један биланце у главној скупштини одобрене без одвлаке предложити надлежном судбеном столу. Предложеном биланцу може сватко разгледати.

Чланове равнатељства имаде на обдржавање ових одредаба придржати надлежни судбени стол под новчаном глобом, установљеном у § 21.

§. 199. При састављању биланце имаду служити мјерилом слиједеће установе:

1. имовина друштва имаде се уврстити у вриједности, која одговара вриједности, што су имали поједини предмети последњи дан пословне године;

2. папири течаја имајући могу се уврстити највише полаг течаја, што су га имали последњи дан године пословне;

3. трошкова почетног устројења може се само толико уврстити међу тражбине друштвене, колико, уз раздјелење њихово на пет година највише, преостане на дотичну пословну годину;

4. темељна главница друштвена и причувна главница, ако постоји, имаде се уврстити међу дугове;

5. тражбине двојбене имаду се уврстити полаг вјеројате вриједности њихове, неизтјериве пак одписати;

6. сравњењем активног и пасивног стања показујући се добитак или губитак имаде се посебно назначити на концу биланце.

§. 200. За правилно састављање годишње биланце главној скупштини предложене одговорни су солидарно чланови равнатељства и надзорнога одбора.

ПОГЛАВЉЕ ПЕТО

О развргнућу друштва дионичарскога

§. 201. Друштво се дионичарско развргава:

1. изминућем времена, на које је склопљено друштво;

2. услед закључка главне скупштине;

3. услед сједињења с иним друштвом, и

4. услед отворења стечаја.

Одредбе садржане у поглављу овом служе мјерилом и у случају, када се друштво не развргава из горе наведених, него из иних разлога.

§ 202. Развргнуће друштва имаде, осим случаја стечаја, равнатељство под теретом посљедица установљених у § 21. ради уписа у регистар твртка трговачких и обнародовања пријавити надлежном судбеном столу.

Уједно је дужно равнатељство у листовима одређеним за уврштивање огласа друштвених, евентуално у службеним новинама, трипут огласити развргнуће и позвати вјеровнике друштвене, да пријаве тражбине своје за шест мјесеци, рачунајући од трећег уврштења.

§. 203. Када се развргава друштво дионичарско, имаде се, осим случаја стечаја и сједињења, предузети ликвидација, при којој, ако у друштвеним правилима или закључком главне скупштине није учињена ина расположба, дјелују као ликвидатори чланови равнатељства.

Пуномоћје ликвидаторско може главна скупштина опозвати у свако доба.

Гледе пријављења ликвидатора и правних одношаја њихових служе мјерилом одредбе, садржане у §§. 110.—114., 188. и 189. овога закона с промјеном, да пријаву има учинити равнатељство.

Контролна дужност надзорнога одбора остаје нетакнута за трајања ликвидације.

§. 204. Имовина развргнутога друштва имаде се, иза намирења дугова, раздијелити међу дионичаре по размјеру дионица њихових. Фактично развргнуће не може се међутим извести прије изминућа 6 мјесеци, рачунајући од трећега уврштења огласа, споменутога у §. 202.

§. 205. Вјеровници, који се могу сазнати из друштвених књига или су иначе познати, имаду се посебном обавијести, евентуално огласом позвати, да пријаве тражбине своје, а ако то остане без успјеха, имаду се тражбине у готову новцу положити при надлежном судбеном столу.

Исто ваља и гледе обвеза недоспјелих и тражбина пријепорних. У том обзиру имаде изнимка тада мјеста, када се раздиоба друштвене имовине до изравнања споменутих обвеза и тражбина остави ин суспенсо, или када се вјеровницима пружи довољна сигурност.

Ликвидатори и чланови надзорнога одбора одговорни су солидарно за платеже, учињене проти овим одредбама.

§. 206. Ликвидатори дужни су о течају друштвених послова сваке барем године обнародовати исказ и обавивши ликвидацију, успјех јој на опће знање ставити.

§. 207. Књиге развргнутога друштва дионичарскога имаду се да десет година у похрану дати на мјесту, што ће га одредити надлежни судбени стол.

§. 208. У случају сједињења двају или више друштава дионичарских служе мјерилом слиедеће установе:

1. имовина друштва, које се развргава, имаде се дотле разлучена управљати, док не буду намирени или осигурани вјеровници његови; управљање само обавља међутим равнатељство новог друштва;

2. чланови равнатељства управу водећега одговорни су солидарно вјеровницима развргавајућега се друштва за разлучено управљање;

3. изведено сједињењење имаде се ради уписа у регистар твртка трговачких одмах пријавити надлежном судбеном столу;

4. позив вјеровника развргнутога друштва може истина изостати или се одгодити на кашње време, него фактично сједињење имовине не смије се у никојем случају извести прије измака рока наведеног у §. 204.

§. 209. Обаљење темељне главнице може се извести: прекупљењем и уништењем дионица, одпустом неплаћених платежних оброка, повратком у готову новцу и обаљењем номиналне вриједности дионица.

У колико се таково обаљење не обавља жрибањем, установљеним у првобитних правилима друштвеним, потребит је за исто вазда закључак главне скупштине и дозвола надлежног судбеног стола.

Судбени стол може у таквом случају потражено обаљење тада само дозволити, када на темељу најновије биланце и саслушања евентуално огласом сазваних вјеровника стече уверење, да је друштво и с обаљеном темељном главницом кадро задовољити свим обавезама својим.

ПОГЛАВЉЕ ШЕСТО

О иноземних друштвима дионичарским

§. 210. Иноземна друштва дионичарска, желећа у земљама круне угарске под властитом твртком по

подружницама или оправштвима тјерати послове, дужна су прије отворења посла твртку своју уписати дати при судбеном столу, у подручју којег намјеравају подићи подружницу или оправништво.

§. 211. Свако иноземно друштво дионичарско дужно је тражећи упис, друштвена правила своја ради уписа у регистар твртка трговачких надлежном судбеном столу у вјеродостојном облику предложити и уједно доказати:

1. да се је конституирало полаг закона домовине своје и да фактично послује;

2. да је за тјерање овоземних послова намијењена главница уложена у овоземству;

3. да је за тјерање овоземних послова поставило заступство, имајуће сједиште у подручју круне угарске;

4. да се је друштво обвезало, да ће у пословима у овоземству склопљеним обдржавати одредбе закона овога, тер да као обвезујућа га признаје правна дјела овоземнога заступништва својега;

5. да је заступство опуномоћено обвезном кријепости подписивати подружну твртку друштвену;

6. да се гледе свих припорних питања, настајућих из послова, што их је склопило заступништво, подвргава овоостраним законима и овоземним судовима;

7. да иноземна држава, у којој је друштво склопљено, напрама овоземним друштвима дионичарским поступа по начелу узајамности.

Околности под 2., 3., 4., и 5. споменуте имаду се доказати закључком друштва правоваљано донесеним и евентуално по државној власти одобреним.

У случајевима, гдје полаг опстојећих државних уговора подјелење дозволе припада министарству, чини министарство такођер расположбу у смислу горе наведених установа.

§. 212. Обнародовање уписа мора, осим пода-

така у §. 158. овога закона наведених, садржавати такођер и назначење овоземнога заступништва и износ главнице, уложене у овоземству.

§. 213. Врху овоземних послова дионичарскога друштва иноземнога имаду се посебно водити уредне књиге.

§. 214. Овоземно заступство дужно је записнике главних скупштина, као и биланцу главну дионичарскога друштва, тер посебну овоземнога посла за два мјесеца иза главне скупштине у изворном екземплару предложи надлежном судбеном столу.

Главна и посебна биланца имаде се осим тога на опће знање ставити путем новина за уврштавање друштвених огласа определијелени, евентуално путем службених новина.

§. 215. Чланови заступства одговорни су солидарно за штете, настајуће из необдржавања одредаба, садржаних у предидућем §.

§. 216. Закључци дионичарскога друштва иноземнога, којима се чини одредба гледе преинаке предмета подузећа и развргнућа или сједињења друштва, имаду и тада, када су полаг закона иноземнога донесени правоваљано, гледе пословања овоземнога подружнога завода само од часа ваљаност, када их овдашњи надлежни судбени стол уведе у регистар твртка трговачких.

§. 217. Испис регистравања може се на чији год захтев одредити, чим се докаже:

1. да је друштво у домовини својој престало пословати, или да је изгубило право располагања с имовином својом;

2. да без оправдања не задовољава дужностима, установљеним у тачки 3. §. 211. и у §§. 213. и 214.;

3. да је иноземна држава, у којој се налази сједиште друштва, одступила од начела узајамности напрама овдашњим друштвима дионичарским;

4. да је проти друштву или овдашњој подружници његовој одређена оврха остала без успјеха;

5. да је друштво главницу за тјерање овоземнога посла намијењену и у овоземству уложену, потегло цијелу или дијелом из земље.

ПОГЛАВЉЕ СЕДМО

Казнене установе

§. 218. Чланове равнатељства, у колико чини или пропусти њихови не падају под одредбе казнога закона, имаде надлежни судбени стол одсудити на затвор до три мјесеца:

1. када пригодом уписавања друштвених правила у регистар твртка трговачких гледе подписања и уплате темељне главнице хотимице предложе неистинитих података;

2. када ради кажњива пропуста њихова друштво течајем трију мјесеци није у опће или у недовољном само броју имало надзорни одбор;

3. када састављајући биланцу поступају закону противно или у предлозима главној скупштини подастрим стање друштва хотимице неистинито представе или затаје стање његово;

4. када хотимице криво воде записнике главних скупштина;

5. када проти одредби §. 161. набаве властитих дионица друштва или даду на њих зајмова;

6. када дионичаром проти одредби §. 165 плате дивиденду или камате;

7. када у случајевима §. 187. пропусти сазвати главну скупштину, дотично потражити отворење стечаја;

8. када у пословима, придржаним главној скупштини (§. 179.), поступају самовољно.

§. 219. Казан у предидућем §. установљена имаде мјеста:

1. проти утемељитељима, који у основи објаве хотимице неистиних података;

2. проти члановима надзорнога одбора, када гледе годишњих рачуна, биланце и раздјелења добитка главној скупштини хотимице предложе извјешће, оснивајуће се на неистинитим податцима;

3. проти овоземним заступницима иноземних друштава дионичарских, када главницу за тјерање овоземних послова намијењену употребе на ину сврху или из земље потегнути допусте.

§. 220. Под олакшујућум околностима властан је суд у случајевима предидућих двају §§. казан затвора претворити у новчану глобу до двије хиљаде круна, имајућу се посебице на свакога кривца одмјерити.

§. 221. Глобом до двије хиљаде круна имаду се казнити:

1. чланови равнатељства, када проти одредби §. 198. пропусти 8 дана прије главне скупштине обнародовати биланцу и извјешће; или када не предложе записнике главних скупштина надлежному судбеному столу; или када привремене дионице издаду на износ већи од износа фактично уплаћенога;

2. орган, обвезан сазвати главну скупштину, када исту скупштину не распише барем једанпут сваке године (§. 177.);

3. ликвидатори, када проти §. 206. не даду о течају ликвидације извјешћа, или пропусти обнародовање коначкога успјеха;

4. овоземни заступници иноземнога друштва дионичарскога, када не обдржавају одредбе, садржане у §. 214.

§. 222. Одмјерењем казни, установљених у §§. 218., 219. и 221., не настаје промјена дужности накнађења штете, изречене у закону овом.

V

ТРГОВАЧКИ ЗАКОН ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ*

НАСЛОВ ДЕСЕТИ

О ДРУШТВУ ДИОНИЧАРСКОМ.

ОДСЈЕК ПРВИ

Установе опћениште

§ 151. Као друштво дионичарско сматра се оно друштво, које се склопи у напријед установљеном темељном главницом, која је раздијељена у становит број дионица једнаке вриједности (цијеле дионице или дијелове дионица) и у којој јамче другари само до износа дионица својих.

§ 152. Друштава дионичарска могу се засновати само с дозволом владе (237.).

§ 153. Именована вриједност дионица не може се, док друштво опстоји, повисити. Повишење таково има се ништетним сматрати.

Исто ваља гледе привремених дионица и напутница о дионицама.

§ 154. Дионичарско друштво сматра се склопљеним:

* Одељак о акционарском друштву.

1. Кад му је темељна главница осигурана (§§ 155. и 156.);

2. кад је друштвени уговор (друштвена правила) утначен (§ 159.), и

3. кад је друштво добило дозволу владе (§ 237.) и кад је забиљежено у регистар трговачки.

§ 155. Осигурање темељне главнице удјелотворује се потписивањем дионица.

Утемељитељи дужни су основу друштвену уврстити у сваки потписни арак и потписати ју уз назнаку грађанскога својега сталиша и пребивалишта својега. Основа мора садржавати:

1. Предмет и трајање подузећа;
2. износ темељне главнице;
3. број и номиналну вриједност дионица и приоритетних обвезница, које се евентуално имаду истодобно издати;
4. запорни рок потписивања;
5. у колико утемељитељи или ине особе желе друштву приступити улошком таквим који се не састоји у готовом новцу, уложак тај и његову вриједност;
6. погодности, што се имају дати утемељитељима или иним особама.

Утемељитељи јамче солидарно за истинитост у основи наведених података.

§ 156. Потписивање има се учинити особно или по пуномоћнику.

Пригодом потписивања има се, у колико није у основи већа уплата увјетована, платити на сваку потписану дионицу 10 постотака номиналне вриједности у валути, какова је установљена у основи.

На већу уплату не могу се потписитељи, односно њихови правни наследници придржати прије обдржања конституирајуће главне скупштине.

Потписивање дионица, противно прописом који су углављени у овом параграфу сматрају се ништетним (§ 151.).

§ 157. Утемељитељи јамче потписаватељима или њиховим правним наследницима за уплаћене новце на дионице дотле солидарно, док не буду одријешени од тога закључком конституирајуће главне скупштине.

§ 158. Потписаватељ дионице јамчи безусловно за уплату читаве номиналне вриједности од дионице три године дана од дана, којег се упише друштвени уговор у трговачки регистар. Од те обвезе не може се исти ријешити нити тим, ако пренесе своје право на кога другога, а неможе га такођер, осим случаја § 224., ни друштво од тога ослободити.

§ 159. Утемељитељи имају за два мјесеца, рачунајућ од запорнога рока за потписивање, сазвати потписаватеље у конституирајућу главну скупштину. У задатак ове скупштине спада:

1. Увјерити се, да је темељна главница ваљаним потписивањем и уплатом осигурана;
2. углавити правила и створити закључак о погодби, која је можебит утначена с утемељитељима или иним особама;
3. створити закључак о конституирању или о неконституирању друштва;
4. изабрати равнатељство друштва у колико није већ именовано по § 195. овога закона, а тако и вијеће надзорно;
5. учинити расположбу о одговорности утемељитеља, установљеној у § 157.

Ако се главна скупштина не сазове за два мјесеца, или ако је потписивање остало безуспјешно, могу тад потписаватељи захтијевати, да им се уплаћени

новци поврате без одбитка. На поврату новаца обвезани су утемељитељи солидарно.

§ 160. Конституирајућа главна скупштина сматрати ће се само онда таковом, да створити може закључак, кад јој присуствује, буди особно или по пуномоћницима барем седам таквих потписиватеља, који заступају барем четвртину темељне главнице.

У овој скупштини подијељује свака потписана дионица један глас, но више од 10 гласова не може нитко имати.

Закључак ствара се апсолутном већином гласова.

§ 161. Ако утемељитељ или потписиватељ не обећа својим потписом уложити новац у готову, већ коју ствар, или ако направе или ина имовина које треће особе уз наплату станомите цијене прећи има у иметак друштва што ће се засновати, установит ће тад конституирајућа главна скупштина вриједност улошка; она определијељује уједно и број дионица, које се дати имаду за преузете предмете, или цијену под коју ће се примити упитни предмети.

Главна скупштина не може ипак повисити цијене улошка, какова је установљена у основи.

У том обзиру допустне углаве а тако и оне посебне погодности, које се осигуравају утемељитељима или иним особама: тер које не могу се уз именовање уложника уврстити у правила, иначе неимају исте за друштво никакве моћи обвезне.

Ако у улошке или к направама, што се преузети имаду, спадају непокретнине или рудници, који сачињавају предмет јавне књиге, има се тад у правилима напоменути, код којег су уреда уписани, да ли и који су на њима терети, и кад или по измаку којег рока одказнога имаду се ови потоњи по уговору повратити.

При стварању овога закључка неима учесник никакова гласа.

§ 162. У правилима мора се свакако установити слиједеће:

1. тврдка и сједиште друштва;
2. предмет подuzeћа и трајање друштва;
3. количина темељне главнице;
4. број и номинална вриједност дионица и дијелова дионичних, а тако и околност, да ли дионице гласе на име или на доносника;
5. начин, како се имаду уплаћивати дионице и посљедице занемарене уплате;
6. углаве, учињене у смислу предидућег параграфа;
7. количина и номинална вриједност првенствених обвезница, што се евентуално имаду издати истодобно са дионицама, и количина камата, што се од њих плаћати буду имале, начин отплате, а тако и привилегија, која припадају посљедником оваквих приоритетних обвезница;
8. начин о сазивању главне скупштине, мјесто и рок њезина обдржавања, дјелокруг, ред расправљања начин о стварању закључака; а тако и установа о том, што има бити у случају, ако сазвана главна скупштина није била способна створити закључак;
9. право гласа дионичара и начин, како ће се вршити исто;
10. начин, како се избере равнатељство, дјелокруг његов, и трајање дјеловања његова;
11. устројство надзорнога вијећа и трајање дјеловања његова;
12. начин, како се потписује тврдка;
13. начела, по којих се мора састављати и представљати биланца;
14. начин, како се има установити и раздијелити добитак;

15. начин, како се имаду чинити обзнане друштвене;

16. установа о том, како ваља поступати у сврху да се поравнају размирице, које настану из одношаја друштвенога.

§ 163. Правила, а тако и потврдна исправа имаду се ради тога, да се упишу у трговачки регистар и обзнане, предати оному окружном суду, у којег подручју налази се сједиште друштва. Суд имаде прије, него што се предузме упис, просудити, да ли правила одговарају захтјевима овога закона. Обзнава има садржавати:

1. датум правила;
2. твртку и сједиште друштва;
3. предмет подuzeћа и трајање друштва;
4. износ темељне главнице, број и номиналну вриједност дионица и дијелова дионичких, а тако и навод колико је износ јурве уплаћен, односно углаве правила, које се по § 161. односе на уложак;
5. број и номиналну вриједност приоритетних обвезница, што ће се евентуално имати издати;
6. установу да ли дионице гласе на име или на доносиоца;
7. начин, како се потписује твртка;
8. начин, како се обзнањују закључци друштвени.

§ 164. Пригодом пријаве за упис у регистар трговачки треба доказати:

1. да је цијела темељна главница подписивањем осигурана;
2. да су подписиватељи у право доба сазвани били у главну скупштину;
3. да су у име осигуране темељне главнице уплаћени новци, што су потребити за конституирање

друштва. Упис није слободно предузети, све дотле док се не уплати барем 30 постоака у истину;

4. да је равнатељство, изузам случај § 195., и надзорно вијеће изабрано у смислу правила;

5. да је друштво фактично конституирано, и евентуално да су углаве, наведене у § 161., закључком главне скупштине одобрене.

Овај поднесак имаду чланови равнатељства при надлежном суду власторучно потписати или предложити у свјеровљену облику.

Свака даљна уплата на темељну главницу има се ради уписа и обзнане пријавити суду.

Правила имаду се ради уписа у трговачки регистар предложити такођер и оному окружном суду, у којег подручју друштво има подружницу.

Чланови равнатељства имаду се на обдржавање ових прописа придржати уреда ради уз пријетњу новчане глобе, установљене у § 23.

§ 165. Прије него што влада одобри друштво дионичарско и прије него што се друштво дионичарско није уписало у регистар трговачки и упис обзнанио неће се матрати друштво дионичарско као постојеће. Прије уписа и обнародовања издане дионице или дијелови дионички ништетни су и издаватељи њихови одговорни су солидарно за сваку штету, проузроковану издњем.

Оне особе, које прије уписа и обнародовања узраде у име друштва, одговорне су особно и солидарно.

§ 166. Ако се пријави суду, да чињеница, коју би требао било уписати, није у право доба уписана, имат ће ад суд на такве пријаве, просудив прије стање стари, проти оному, који је дужан био поднијети пријаву ради уписа, одмјерити новчану глобу.

§ 167. Ако друштво дионичарско набави или у

залог узме властите дионице, те из тога настане штета за вјеровнике друштва, одговорни су тад чланови равнатељства за ту штету солидарно. Изнимка од тога има само онда мјеста, кад се набаве дионице ради смањења темељне главнице, у којем случају мјеродајне су установе § 224.

§ 168. Друштво дионичарско не може прије потпуне уплате првобитно изданих дионица издавати нових дионица.

Нове дионице, које се издаду прије потпуне уплате, ништетне су и издаваатељи нихови одговорни су особно и солидарно за сваку штету, која би могла настати из издања.

ОДСЈЕК ДРУГИ.

Правни одношаји дионичара

§ 169. Свакому дионичару припада поразмјеран дио имовине друштвене.

Дионичар не може, — изузам случај заглавне тачке § 159., — захтјевати уплаћени износ натраг, и има, док траје друштво, право само на онј чисти добитак, који се по правилима има раздијелити међу дионичаре.

§ 170. Дионице могу гласити или на предидељено име или на доноситеља, него пако имају гласити свагда на предидељену своту новчану и сматрати се нераздијеливими. Дионице или дијелове дионичне слободно је ипак издавати на доноситеља истом онда, кад се уплати потпуни износ номинални.

На оним дионицама и дионичним напуницама, што се издају прије потпуне уплате вриједности номиналне, имаде се јасно назначити фактично уплаћена свота. Овакове дионице и дионичне напунице имаду гласити на име.

§ 171. Камате и дивиденде од темељне главнице није допуштено нити осигурати а нити исплаћивати дионичарима; само оно може се пораздијелити међу дионичаре, што полаг годишње биланце остане као чист добитак.

Међутим могу се уз вријеме, предидељено у правилима, које је потребито за приправу подухећа до започетка потпунога дјеловања на корист дионичара уговорити камате.

Дионичари неимају, док се губитком умањена темељна главница ненадопуни изнова никакова права на дивиденду.

§ 172. Установе §§ 167. и 171. овога закона немају се упорављати на приоритетне обвезнице, што их је издало које друштво дионичарско.

Приоритетне обвезнице могу се икупити и могу се од њих плаћати унапријед предидељене годишње камате.

Које предности припадају приоритетним обвезницама напрама дионицама, установљују правила, а гледи евентуално кашње емитирати се имајућих обвезница главна скупштина.

§ 173. Дионичари немогу се придржати, да поврате у доброј вјери дигнуте дивиденде.

§ 174. Дионичари нису дужни, к сврхама друштва и обвезама његовима притицати иним чим, него уплатом номиналне вриједности њихових дионица, какова је установљена по правилима.

§ 175. Дионичар, који у право доба не положи уплате, што отпадају на његове дионице, дужан је по закону платити задоцне камате.

У осталом стоји просто друштву, за случај занемарења уплате, без обзира на ине законите посљедице, у правилима установити предидељену казан

конвенционалну, или у њих изрећи, да у заостатку налазећи се дионичар губи права, стечена уписивањем и положене уплате.

§ 176. Ако у правилима није установљена особита форма, како се има управљати позив на уплату, обављати ће се позив начином, који одређују правила за обнародовања друштвена.

Него права дионичара могу се уопће прогласити угаслими само у случају, кад се позив на уплату трипут прогласи у листовима, назначеним у правилима, евентуално путем службенога листа, и то последиједњи пут барем четири недјеље прије зопорнога рока, који је опредијељен за уплату.

§ 177. Ако се прогласи, да је дионица поради задоцњеле уплате ништетна, не може се далње право потјерати проти нехајну дионичару. Овим се недира у јамчење потписиватеља у смислу § 158.

§ 178. Пренос дионица, гласећих на доноситеља, обавља се предајом њиховом.

§ 179. Дионице, гласеће на име, имаду се уз назнаку имена и пребивалишта њихова посједника уписати у друштвену књигу дионица.

Пренос таквих дионица може се, истина, обавити налеђем, него посједник сматрати ће се, у колико неодређују правила инако, напрема друштву само тада легитимованим, кад је пренос уз предложење дионице записан у друштвену књигу дионица.

Друштво није обвезано испитивати истовјетност налеђа.

Дионичар остаје успркос преносу до износа још неплаћене вриједности од дионице све дотле обвезан, док нови посједник nebude уписан у друштвену књигу дионица.

Предстојеће установе ваљају такођер и за међутомне дионице.

§ 180. Дионичар или више дионичара, који заступају десетину темељне главнице, могу плативши унапријед трошкове и положивши дионице своје захтијевати при надлежном суду, да вођење послова друштвених. испитају вјештаци и да им се приопћи успјех испитавања. Положене дионице имаде до глављене истраге придржати суд.

ОДСЈЕК ТРЕЋИ

Главна скупштина

§ 181. Сва права, која дионичаром припадају у пословима друштвеним, извршује укупност дионичара у главној скупштини.

§ 182. Главна скупштина има се сваке године барем једанпут сазвати. У сваком распису имаду се назначити предмети главне скупштине. Ваљани закључци могу се створити само о тако навијештеним предметима. Изнимка у том обзиру имаде мјеста гледе предлога, да се сазове нова главна скупштина те у оном случају, кад су у главној скупштини заступани свиколики дионичари.

§ 183. На дневни ред годишње редовите главне скупштине има се ставити полагање рачуна о измјеној пословној години.

Главна скупштина, на које је дневни ред стављено полагање рачуна, има право предузети све, што јој се поводом положених рачуна односно на дозвољивање или ускрату одријешења, на манисање рачуна у појединим тачкама, на дигнуће равнатељства или надзорнога вијећа, на закључак о правима узвратним и на све у ту сврху сходне мјере узвиди потребитим.

§ 184. Ако правила овисним чине право гласа

од посједа већине дионица, то има ипак уз све то сваки посједник мањег броја дионица право, да особно учествује у главној скупштини.

§ 185. Главној скупштини председа председник равнатељства или његов намјесник. Ако овај није присутан, изабира си тад председника главна скупштина.

§ 186. Главна скупштина, коју су сазвали друштвени органи по закону и правилима, те која се је у истину састала, не може се прије, него што је ријешила свој дневни ред, опет распустити другчије, ван услијед закључка главне скупштине.

§ 187. У колико правила неустановљују што другчије, може дионице кога другога заступати само дионичар друштва. Него овај пропис неима се управљати, кад супруг заступа дионице своје супруге, отац дионице своје ћеце, тутор дионице свога штићеника, прокуриста дионице својега господара.

§ 188. Дионичар или дионичари, који заступају десети дио темељне главнице, могу у свако доба, назначив разлог и сврху захтијевати, да се сазове главна скупштина. Ако овому захтијеву незадовољи за осам дана орган, има ући права сазивања, расписати ће на прошњу дотичнога или дотичних особа главну скупштину суд.

Ако правила чине горе споменуто право зависним од посједа мањег дијела темељне главнице, мјеродајне су овамо односеће се установе правила.

§ 189. Предмети, о којима главна скупштина у сваком случају одлучити има, јесу:

1. избор — изузам случај § 195. — и дигнуће равнатељства и вијећа надзорнога, подијелљивања апсолуторија истима, а тако и одобрење иступа којег члана равнатељственога у случају § 205.

2. прегледање рачуна, установљење биланце и раздијелење добитка;

3. сједињење с другим друштвом дионичарским;

4. склапање уговора, којима је сврха, да се сви послови друштвени од два или од више друштава дионичких воде на заједнички рачун (уговори картелни);

5. обаљење или повишење темељне главнице;

6. развргнуће друштва и постављање ликвидатора; напокон

7. преинака правила.

§ 190. Ако је у друштвеним правилима за становите закључке (повишење темељне главнице, сједињење, развргнуће итд.) прописана већа већина гласова, него што је апсолутна, или учествовање барем некога становитог броја дионичара слободно је промијенити ове установе само оном већином гласова, који су за оне закључке прописани. односно уз суделовање барем наведенога броја дионичара.

§ 191. О свакој главној скупштини имаде се водити записник, у који се имаду уврстити имена присутних дионичара и број дионица, што их они заступају. Записник тај главне скупштине имаде равнатељство без одвлаке предложити надлежном суду у изворнику или у овјеровљену препису.

§ 192. За закључке главне скупштине, који се тичу преинаке правила друштвених или сједињења друштва с којим другим друштвом дионичарским изискује се за њихову ваљаност да их одобри влада.

Такове закључке уједно с исправама које их потврђују, а тако исто и закључке главне скупштине, којима се одређује развргнуће друштва, имаде равнатељство ради уписа у трговачки регистар пријавити надлежном суду.

Суд имаде прије, него што ријеши о упису, просудити, да ли створени закључци одговарају правилом и установама овога закона. Прије обављена уписа немају правне кријепости створени закључци.

О упису закључка главне скупштине, којим се одређују развргнуће друштва, имаде суд обавијестити земаљску владу.

Обзнанити потребно је учињени упис само онда, ако се тим уписом промијењује штогод што је садржано у пријашњој обзнани.

Гледе правне кријепости створених закључака напрама трећим особама вриједе установе §§ 10. и 21. овога закона.

§ 193. Закључком главне скупштине немогу се промијенити установе, које су гледе предмета за подузеће, гледе трајања друштва дионичарскога и његова можебитнога наставка узете из основе (проспекта) у правила.

ОДСЈЕК ЧЕТВРТИ

Равнатељство и надзорно вијеће

§ 194. Послове друштва обавља равнатељство, које може састојати од једне или више особа, тер се изабира између дионичара или иних особа уз плаћу или без плаће.

Чланове равнатељства може главна скупштина, недирајући у евентуално право на накнаду штете дигнути у свако доба.

§ 195. Прво равнатељство могу именовати утемељитељи. Учињено именовање, које бити може највише на три године, има се разговијетно напоменути у основи.

§ 196. Чланови равнатељства имаду се ради

уписа у трговачки регистар без одвлаке пријавити надлежном суду. Истодобно с овом пријавом дужни су чланови равнатељства дати овјеровити при суду своје потписе или их предложити у овјеровљену облику.

Свака промјена у равнатељству има се исто тако ради уписа у трговачки регистар пријавити надлежном суду.

Гледе правне кријепости таквих промјена напроти трећим особама имаду се упорављати установе § 40. овога закона.

§ 197. Равнатељство потписује твртку друштва по пропису правила. Потпис твртке обавља се тако, да на то овлаштени ставе уз твртку друштва свој потпис.

§ 198. Друштво дионичарско напрама областима и трећим особама заступа равнатељство.

За ваљаност достава, тичућих се друштва довољно је, да су учињене у руке којег члана равнатељства.

§ 199. Чим се из књига или из биланце покаже, да је друштво изгубило половицу своје темељне главнице, имаде равнатељство одмах расписати главну скупштину у сврху, да узмогну дионичари створити закључак о даљњем опстанку или о развргнућу друштва.

Ако се ипак покаже, да имовина друштвена неподмирује дугове, имаде тад равнатељство учинити пријаву надлежном суду ради расписа стечаја.

§ 200. Из послова, што их равнатељство склопи у име друштва, настају друштву права и обвезе. При том нечини никакве разлике, да ли је посао изрично склопљен у име друштва, или да ли се он полаг опстојећих околности имаде према вољи уговарајућих странака сматрати склопљеним за друштво.

Према трећим особама нису чланови равнатељства особно одговорни за дјела, која су учинили у име друштва или за обвезе, које су прихватили за друштво.

§ 201. Равнатељство дужно је напрама друштву држати се стега, које су правила или закључци главне скупштине стављене у погледу заступања друштва.

Ако чланови равнатељства прекораче границе своје повласти или узраде проти установама овога закона или проти правилима, јамче тад солидарно оштетенику за сваку тим насталу штету и у оном случају, кад се расположба, стојећа у оприједи са законима или правилима, оснива на закључку главне скупштине.

§ 202. Сваки члан равнатељства обвезан је, у пословима друштвеним радити марљиво и брижљиво као врстан трговац.

Јамчи он друштву за штету, која друштву настане кривњом његовом.

§ 203. Стеге, углављене у правилима или у закључцима главне скупштине за равнатељства о повласти гледе заступања, немају правне кријепости прама трећим особама.

§ 204. Чланови равнатељства одговорни су за закључке и одредбе равнатељства такођер и онда, кад нису удиоништовали у стварању закључака.

Одговорност не пада на онога члана, који проти закључку или одредби, чим је о њих дознао, просвједује и просвијед тај пријави надзорном вијећу.

§ 205. Кад број чланова равнатељства спадне на број, који је прописан у правилима за ваљаност

закључака, могу правно ваљаним начином одрећи се чланови равнатељства својега звања само у главној скупштини (189., тачка 1.)

§ 206. Вођење послова друштвених, као и заступање друштва гледе вођења послова може се повјерити такођер и иним пуномоћником или чиновником друштвеним.

Гледе истих имаду у опће ваљаност установе овога закона, тичуће се пуномоћника трговачких.

§ 207. У парницама, које се подићи имају услијед закључка главне скупштине проти члановима равнатељства или вијећа надзорнога, заступати имаду друштво пуномоћници који се изаберу у главној скупштини.

Ако се с којега год разлога непоставе у главној скупштини пуномоћници, наименовати ће тад исте надлежни суд уреда ради.

§ 208. Равнатељство је обвезано настојати, да се књиге друштвене воде редовито и имаде годишњу биланцу, коју је просудило надзорно вијеће уједно с извијешћем, што се подастријети има главној скупштини, обнародовати на осам дана прије главне скупштине.

Поврх тога има равнатељство један изворни примјерак од биланце, коју је одобрила главна скупштина, безодвлачно предложити надлежном суду. Свакому је просто загледати у предложену биланцу.

На обдржавање ових прописа имаде придржати чланове равнатељства надлежни суд уз пријетњу новчане глобе, установљене у § 229.

§ 209. Надзорно вијеће мора бити састављено барем од три члана.

То надзорно вијеће може се први пут изабрати највише на годину дана, иза тога пако највише на три године.

Награда члановима надзорнога вијећа може се углавити становитим износом и не може у ниједном случају састојати у суразмијерном дијелу на добитку друштвеном.

Чланове надзорнога вијећа може, недирајући у евентуално право на накнаду, у свако доба дигнути главна скупштина

§ 210. Надзорно вијеће надгледа вођење послова друштвених у свим му гранама; ради тога власно је прибавити си у свако доба обавијест о течају послова друштвених и прегледати књиге, списе и благајне друштва.

Надзорно вијеће имаде испитивати годишње рачуне и биланцу, а тако и предлоге о раздиоби добитка и о том сваке године предложити извијешће главној скупштини. Без тога извијешћа не може главна скупштина створити ваљана закључка о раздиоби добитка.

Кад надзорно вијеће, вршећи службено пословање своје, опази, да су издате закону или правилима противне одредбе, или да је што пропуштено, чим се наноси штета интересима друштвеним, или да постоје злоупотребе, дужно је тад без одвлаке сазвати главну скупштину.

§ 211. Дужност је равнатељства, важне ствари пословне или друштвене не овршити по могућности прије, него што је саслушало надзорно вијеће.

§ 212. Чланом равнатељства или вијећа надзорнога не може бити:

1. тко је осуђен ради злочина или ради преступка, настала из похлепе за добитком, све дотле, док траје казна или правне последице казне;

2 онај, над којег је имовином отворен стечај, или који је правно неспособан управљати самостално имовином.

Кад наступи који од ових случајева престаје само по себи право чланства. Суд имаде дотичника, евентуално уреда ради избрисати између чланова равнатељства или вијећа надзорнога.

§ 213. Чланови вијећа надзорнога обвезани су солидарно на накнаду штете, кад пропусте испуњење дужности својих, установљених у § 210., или кад се њиховим знањем и без њихова приговора:

1. непазећи на законите установе потпуно или дијеловито исплати натраг дионичаром темељна главница, или кад друштво дионичарско стече властите дионице друштвене или их прими у залог, у колико из тога настане штета за вјеровнике друштва;

2. кад се плате камати или дивиденде, којих напрама установама § 171. није било слободно платити.

§ 214. За састављање биланце мјеродавни су прописи слиједећи:

1. имовина друштвена има се уврстити у вриједности, која одговара вриједности, што су ју имали поједини предмети последиједњи дан пословне године;

2. папире, течај имајући, треба у правилу уврстити у биланцу по оном течају, што су га имали последиједњи дан пословне године; папире пако који се вуку жријебањем, слободно је уврстити у биланцу највише оним износом, који је за предстојеће прво вучење установљен као најмањи утржни износ за извучене папире, а друге течај имајуће папире, насупрот највише оним износом, којим су купљени;

3. од трошкова за прво устројење може се само толико уврстити међу тражбине друштвене, да ће се, раздијелив ове трошкове једнако, подмирити исти сасвим најдуље уз изминуће првих пет пословних година;

4. темељна главница и можебитна причувна заклада друштвена имаду се уврстити међу дугове;

5. двојбене тражбине имаду се уврстити у рачун полаг вјеројатне вриједности њихове, неутјериве пако тражбине отписати;

6. добитак или губитак, што настане онда, кад се сравни стање активно и пасивно, имаде се посебно назначити на свршетку биланце.

§ 215. За исправно састављање годишње биланце, што је предложена главној скупштини су одговорни солидарно чланови равнатељства и вијећа надзорнога.

ОДСЈЕК ПЕТИ

Развргнуће друштва дионичарскога

§ 216. Друштво се дионичарско развргава:

1. изминућем времена, на које је друштво скупљено;
2. услјед закључка главне скупштине;
3. услјед сједињења;
4. услјед отворења стечаја, и
5. услјед пресуде (§ 241.).

§ 217. Развргнуће друштва имаде, изузам случај стечаја и пресуде, пријавити равнатељство под пријетњом новчане глобе, установљене у § 23., надлежном суду ради уписа у трговачки регистар и ради обзнане.

Уједно имаде друштво у листовима, који су определијељени за уврштавање огласа друштвених, евентуално у службеном листу, трипут огласити развргнуће и позвати вјеровнике друштвене, да пријаве тражбине своје за шест мјесеци, рачунајућ од трећега уврштења.

§ 218. Ако се друштво развргава по изминућу времена или услјед закључка главне скупштине

(§ 216., тачка 1 и 2), имаде се предузети ликвидација, при којој, у колико није правили или закључком главне скупштине учињена ина која одредба, дјелују као ликвидатори чланови равнатељства.

Наименовање за ликвидатора може главна скупштина опозвати у свако доба.

О пријави и о правном одношају ликвидатора имаду се упорављати установе §§ 114. до 118., 200., и 201., него ипак тако, да пријаву учинити има равнатељство.

У дужност вијећа надзорнога гледе надгледања недира се за трајања ликвидације.

§ 219. Имовина развргнутога друштва има се, пошто су намирени дугови, раздијелити међу дионичаре по размјеру дионица њихових. Раздијелба не може се ипак у истину провести прије изминућа шест мјесеци, рачунајућ од трећега обнародовања огласа, поменутога у § 217.

§ 220. Вјеровници друштва, који се могу сазнати из друштвених књига или су иначе познати, имаду се посебном обавијести, и ако то није упутно, позвати обзномом, да пријаве тражбине своје. Ако то остане без успјеха, имаду се тражбине у готову новцу положити при надлежном суду.

Исто ваља и гледе још недоспјелих обвеза и тражбина пријепорних. Од тога имаде изнимка онда мјеста, кад се раздиоба имовине друштвене до изравнања напоменутих обвеза и тражбина остави ин сунспенсо, или кад се вјеровником пружи довољна сигурност.

Чланови надзорнога вијећа и ликвидатори јамче солидарно за сва плаћања, која су учињена проти горњим установама.

§ 221. Ликвидатори имаду барем сваке године

о развиту друштвених послова предложити главној скупштини исказ и јавно га огласити.

Пригодом завршетка ликвидације имаду ликвидатори њезин резултат, иза како је створила закључак главна скупштина јавно прогласити.

§ 222. Књиге развргнутог друштва дионичарскога имаду се на десет година у похрану дати на мјесту, што ће га одредити надлежни суд.

§ 223. Дионичарско друштво може се разврћи сједињењем истог с другим којим друштвом дионичарским уз дате дионице овога послједњег (сједињење § 216., тачка 3) само онда, кад на то приволи влада.

При том су мјеродајни прописи слиједећи:

1. имовина друштва, које се развргава, имаде се дотле разлучено управљати, док не буду намирени или осигурани вјеровници његови. Управљање само обавља насупрот равнатељство новог друштва;

2. чланови онога равнатељства, које води управу одговорни су солидарно вјеровником развргнутога друштва за разлучено управљање;

3. развргнуће друштва има се ради уписа у трговачки регистар безодвлачно пријавити надлежном суду;

4. позив вјеровника развргнутога друштва може изостати или се одгодити на кашње вријеме, но фактично сједињење имовине не смије се поднипошто извести прије измака рока, наведенога у § 219.

§ 224. Темељна главница може се обалити: прекупом и усмртбом властитих дионица отпустом још неплаћених плаћања дионих, повратком у готову новцу и обаљењем номиналне вредности дионица.

У колико се такво обаљење не обавља путем жрибања, како је исто установљено у првобитним

правилима, потребит је за то обаљење вазда закључак главне скупштине, привола владе и дозвола надлежнога суда.

Суд може у такву случају замољена обаљења дозволити само онда, кад се на темељу послједње биланце и саслушања евентуално огласом сазваних вјеровника освједочи, да друштво и обаљеном темељном главницом задовољити може свим својим обвезам.

§ 225. Ако се дионичарско које друштво распусти пресудом надлежне власти надзорне (§ 216., тачка 5), упорављати ће се тад установе §§ 218. до 222. са слиједећим преинакама:

1. ликвидаторе наименоват ће надлежни суд, којему такођер једино припада право скинути исте;

2. равнатељство, надзорно вијеће и главна скупштина престају дјеловати;

3. надлежни суд позван је, просудив прије стање ствари, подијелити ликвидаторима власт, да могу непокретна добра продати и на други који начин, а не јавном дражбом;

4. искази о свршавању посала друштвених а тако и резултат ликвидације (§ 221.) имаду се предложити надлежном суду, који ће их, ако устреба уз судјеловање вјештака, просудити и о њима створити закључак.

ОДСЈЕК ШЕСТИ

Казнене установе

§ 226. Чланове равнатељства имаде надлежни суд осудити на затвор до три мјесеца:

1. кад ради уписа правила у трговачки регистар гледе потписивања и уплате темељне главнице хотимице предложи неистинитих података;

2. кад међутимне дионице хотимице издаду на већи износ, него што је у истину уплаћен;

3. кад ради кажњива пропуста њихова друштво дуље од три мјесеца уопће није имало надзорнога вијећа или кад није ово постојало од законито прописана броја чланова;

4. кад састављајући биланцу поступају закону противно или кад у предлозима главној скупштини стање друштва хотимице неистинито представе или затаје стање његово;

5. кад наредe хотимице, да се криво воде записници главних скупштина;

6. кад у случају § 199. пропусте сазвати главну скупштину, дотично потражити отворење стечаја;

7. кад у пословима, придржаних главној скупштини (§ 189.) поступају самовољно.

§ 227. У предидућем параграфу установљена казан досудит ће се такођер:

1. проти утемељитељима, који у основи објаве неистинитих података;

2. проти члановима надзорнога вијећа, кад исти своје извјешће главној скупштини, о годишњим рачунима, о биланци и о раздиоби добитка хотимице оснивају на неистинитим подацима.

§ 228. Ако постоје олакшујуће околности властан је суд у случајевима од предидућа два параграфа претворит затвор у новчану глобу до 1000 фор., која се одмјерити има посебице на свакога кривца.

§ 229. Новчаном глобом до 1000 фор. имаду се казнити:

1. чланови равнатељства, кад проти § 208. пропусте 8 дана прије главне скупштине обнародовати биланцу и извјешће, или кад не предложи записнике главних скупштина надлежному суду;

2. орган, који је обвезан сазвати главну скупштину, кад исту скупштину не сазове барем једном сваке године

3. ликвидатори. кад проти § 221. недаду о течају ликвидације извјешћа или пропусте обнародовати коначни успјех или резултат.

§ 230. Одмјерењем казни, установљене у §§ 226., 227. и 229., немијења се обвеза изречена у овом закону на накнаду штете.

§ 231. Казнене установе, садржане у §§ 226., 227. и 229. неће се упорављати онда, кад је на дотично дјело по установама казнога закона ударена тежа казан.

ОДСЈЕК СЕДМИ

*[Установе о подијеливању дозволе и о руковању]
надзорнога права владе*

§ 232. Утемељитељи друштва дионичарских требају дозволу владе к приправним мјерама, кано ти: замјетнути потписивање дионица (§ 155.), примање уплате на потписану главницу дионичарску (§ 156.) и сазивање конституирајуће се главне скупштине.

§ 233. К прошњи за дозволу за приправне мјере има се у 5 примјерака приклопити основа подужећа (§ 155.) и основа друштвених правила.

§ 234. Прије подијељене дозволе к приправним мјерам није слободно под ниједном изликом захтјевати унапријед уплаћивања за намјеравани потхват.

§ 235. Дозвола к приправним мјерам за оснутака којега друштва дионичарскога може се подијелити само онда, кад је:

1. сврха друштва допуштена;

2. кад молитељи за дозволу дају по својим особним и, гдје је то од потребе, такођер по својим одношајима имовинским подпуну сигурност, да ће се подхват оживотворити;

3. кад основа подузећа нестоји у протусловју с јавнима обзири.

§ 236. При подијељивању дозволе к приправљајућим мјерам имаду се означити промјене, што можебит, потребне узбуду у нацрту правила, а тако и ини увјети, под којима је сазвати слободно конституирајућу главну скупштину (§ 159.), те се има такођер и установити вријеме, до кад ће ваљати ова дозвола.

§ 237. По обдржаваној конституирајућој главној скупштини имаде се замолити од владе потврда друштва и закључених правила друштвених.

К молби имаде се прикљепити овјеровљени записник главне скупштине и 5 примјерака од правила.

§ 238. У том, ако се потврди које друштво дионичарско, није укључена изјава, да је оснута подузећа и средства, која су одабрана за постигнуће сврхе, примјерена, или да ће подузеће давати користи, које се од њега очекују.

На саме учеснике спада, да се сами о том освједоче онако, као што је за то, потребно.

§ 239. За промјене потврђених правила друштвених и установа, које су означене пригодом одобрења друштва, а тако и за сједињење с другим којим друштвом (§ 223.) изискује се за то, да кријепостне буду, да их је потврдила влада.

§ 240. Сва друштва дионичарска подпадају под надзор владе, којој припада право, у њихово руко-

вођење посала загледавати и одређивати, нека се предложе рачуни с извјешћем и биланца, а тако и ини списи тер гледати, да ли се овршују закони и наредбе, правила друштвена и установе, које су означене пригодом одобрења друштва, па ако јој се потребитим узвиди, поставити друштву владина повјереника.

Владин повјереник имаде навластити пазити на то, да друштво обдржава установе подијељене му дозволе и правила друштвених. Тај повјереник има право, присуствовати свим сједницама органа друштвених те има закључке и одредбе, којима се вријеђају закони, наредбе, правила или установе, што су пригодом одобрења друштва означене, обуставити дотле док о њих не ријеши влада.

Земаљска влада имаде право у свим случајевима, не само уреда ради, већ такођер и на притужбу којег дионичара, ставити изван кријепости закључке и одредбе горе назначене врсти.

Проти ријешидби земаљске владе слободно је поднијети уток на заједничко миннстарство.

За труд, који је скопчан с надзирањем може се наложити друштву да плати благајни државној сваке године становиту своту паушалну.

§ 241. Влада има право распустити друштва дионичарска, кад су се иста:

1. склопила без потврде, какова се за то изискује;

2. кад им на терет иде у битним стварима прекршивање друштвених правила или установа које им је прописала област;

3. кад нису испуњени како ваља увјети, од којих је овисила дозвола, или

4. кад наступе такве околности, у којима се по законима или из јавних обзира забранити може

такођер појединим приватним особама занимање или подужење друштва дионичарскога.

§ 242. Прошње за дозволу к приправним мјерама, а тако и за потврду друштва дионичарских и њихових правила имаду се поднијети земаљској влади.

Рјешидба о том приуздрана је заједничком министарству, којему такођер припада и изрећи осуду о развргнућу којег друштва дионичарскога.

Из важних разлога може земаљска влада одредити обуставу дјелатности друштва дионичарскога до ријешења заједничкога министарства о развргнућу.

§ 243. Ако се досуди, да се разврћи има друштво дионичарско, имаде тад земаљска влада о том дати обавијест надлежном суду и у исто доба одредити, да се обзиром на друштвену имовину међутим поприме примјерене опрезе.

§ 244. Потврда друштва дионичарскога а тако и пресуда о развргнућу имаде се прогласити у службеном листу.

VI

ЗАКОН*)

О

КОНВЕНЦИЈАМА ЗАКЉУЧЕНИМ СА АУСТРИЈСКОМ РЕПУБЛИКОМ РАДИ СКИДАЊА СЕКВЕСТРА И СВИХ ИЗНИМНИХ МЕРА НАД ИМОВИНОМ ОБОСТРАНИХ ПОДАНИКА, КАО И РАДИ РЕШЕЊА ДРУГИХ ПИТАЊА У ВЕЗИ СА ОДРЕДБАМА СЕН-ЖЕРМЕНСКОГ УГОВОРА О МИРУ

који гласи:

Члан први.

Одобравају се и добивају законску снагу и даје се Влади овлашћење да ратификује следеће споразуме закључене са Аустријском Републиком, а који су побројани под А, Б, В, Г, Д, Ђ, Е, Ж, З и И.

Д) СПОРАЗУМ О ПРЕНОСУ СЕДИШТА АКЦИОНАРСКИХ ДРУШТАВА

Споразум између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Аустријске Републике о правном поступању са акционарским друштвима, друштвима са ограниченим јемством и рудничким предузећима (Gewerkschaften), која се баве пословима производње или транспорта.

Члан I.

Аустријска Влада узима на знање, да Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца намерава предузећа, која врше послове

*) Овде се штампа само део закона под д), у коме је Конвенција о преносу седишта акционарских друштава.

производње или транспорта на територији припалој неко Аустро-Угарској Монархији, сада Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, а своја седишта имају у Аустријској Републици, принудити на пренос седишта или деобу нарочитим позивом на друштво.

Члан II.

1) Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца изјављује да ће пренос седишта тражити само у толико, у колико дотична предузећа врше на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца послове производње или транспорта, а не врше такве послове на територији Аустријске Републике. Ипак постоји међусобна сагласност у томе, да постојање у Аустрији лежећих споредних радња предузећа производње и транспорта (на пр. стоваришта пива од пивара), која се по својим главним радњама налазе у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, не пречи Владу Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у томе да тражи пренос седишта целог предузећа у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. С друге стране постојање сличних у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца налазећих се споредних радња једног аустријског предузећа не може бити узрок да се тражи пренос седишта дотичног предузећа. Ако једно друштво, које преноси седиште, задржи у Аустријској Републици неку радњу, оно мора приликом селидбе утврдити део свог имања и резерви које спадају на ту радњу.

2) Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца изјављује, да ће тражити пренос седишта само за она предузећа производње и транспорта, која су на дан 1. новембра 1918. год. постојала на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, а имају седишта у Аустријској Републици. Овим ће се правом служити најдоцније до 31. децембра 1923. год.

Члан III.

1). Ако неко друштво, које има седиште у Аустрији, већ од 1. новембра 1918. год. има на територијама обеју држава предузећа производње транспорта, Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца може тражити његову деобу. Постојање само споредних радњи (чл. II) не даје основа за деобу. Обе државе ће у сваком погледу потпомагати ма које мере, целисходне и потребне за извршење деобе, не стављајући им запрека никаквим владиним мерама нарочито на финансијско-правном пољу. Овом приликом извршиће се подела друштвеног имања и резерви на ново образована друштва. Друштва ће бити начелно подељена на основу унутрашње вредности; пензиони фондови биће подељени у сразмери плата и надница које су имале бити исплаћене у обе државе последње три године које су претходиле деоби.

2). Деоба може бити проведена првенствено образовањем самосталних друштава или уједињењем одвојених делова са једним већ постојећим јединственим друштвом.

Члан IV.

1) При преносу седишта или при деоби неће се изнуђавати пренос постојећих права из удела.

2) Евентуалне представке због поступка друге владе, који, по мишљењу једне од уговарајућих влада, не одговара начелима овог Споразума, биће узајамно што је могуће брже саопштаване у циљу споразумног регулисања. Извршење преноса седишта или деобе предузећа таквим представкама неће бити задржано.

Члан V.

1) Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца обвезује се, да ће се, при издавању позива за пренос седишта у смислу члана I. и II., за то бринути, да буду без одлагања извештени надлежна аустријска пореска власт и аустријски суд, који је, према досадашњем седишту предузећа, позван да води трговачки регистар. Намеравани пренос седишта има да буде забележен у трговачком регистру. Пре брисања у аустријском трговачком регистру треба провести поступак за позив повериоца. У осталом, при поступку позивања примениће се сходно одредбе §§ 55. и 56. закона од 6. марта 1906. год. Р.Г.Бл.Бр. 58. о друштвима са ограниченим јемством, и то са изменом што ће повериоцима бити одређен рок од месец дана за пријаву и што се може одустати од непосредног извештавања познатих повериоца. Поступак позивања може отпасти, ако Савезно Министарство Унутрашњих Дела и Просвете сматра да се брисање може извршити без каквог поступка, или ако предузеће на место досадашње аустријске главне радње образује филијал, па за овај, у колико је потребно, издејствује сигурност да ће му бити дозвољено пословање, и ако даље изјави да ће посветити филијалној радњи имовину која је до сада била уложена у аустријском предузећу.

2) У овим случајевима друштво има право да му буде дозвољено пословање.

3) Под овим условима има се, пошто је утврђено да је пренос седишта у истини извршен, провести брисање у аустријском трговачком регистру.

Члан VI.

1) Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца прима на знање да ће Аустријска Влада жигосати као посед припадника

Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца ратне зајмове пријављене при контролисању имовине у Аустријској Републици од стране предузећа, која у смислу овог споразума преносе седиште у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца. У колико је део овог поседа ратног зајма у Аустријској Републици можда већ означен контролним знаком, примениће се поступање са предузећима, предвиђено у овом споразуму, само онда ако ова предају аустријској управи државних дугова, у циљу поништења контролног знака и ради означања као посед припадника Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, титрове чија вредност одговара, према врсти и према номиналном износу, зајмовима који већ имају контролни знак.

2. Код друштава, која буду дељена према члану III., извршиће се подела имовине у ратном зајму у сразмери, у којој се имају поделити, према члану III. друштвене имовине и резерве.

Члан VII.

Питања око пореза, која би се појавила услед преноса седишта и деобе предузећа производње и транспорта, регулисаће се на следећи начин:

А. Порез на зараду

1) У оним случајевима, у којима порез на зараду за доба пре 1919. године још до сад није био разрезан, свака од обеју држава разрезаће и наплатиће порез на зараду самостално према приходу радњи које леже на њеној територији, узимајући у обзир одредбе за деобу пореза по закону о личном порезу.

2) Што се тиче евентуалног накнадног разрезивања (реасимирања) горе наведена начела сходно ће се применити.

3) Отписивања за године пре 1. јануара 1919., дозвољена на основу одлука о поднесеним жалбама (рекурсима), имају у обе државе да се изврше. Прениси односних одлука о рекурсима имају бити достављени другој држави на увид и на извршење отписа.

Б. Ратни порез

У оним случајевима, кад ратни порез (порез на ратну добит) за једну од година 1914. до укључиво 1918. до сад није још разрезан, свака од обеју држава ће овај порез самостално разрезати. Она држава, у којој се налази седиште предузећа, има прва да изврши разрез, али на властитој територији има се прописати само она квота целокупног износа ратног пореза (пореза на ратну добит), која на ту територију спада према сходној примени §§ 101—108, II.Ст.Г. (закон о личном порезу). Разрезна акта, евентуално

њихови преписи, доставиће се затим путем централне власти порезној власти друге државе, која ће при разрезу и прописивању ратног пореза (пореза на ратну добит), у погледу радња лежећих на дотичној државној територији, поступати на исти начин. Оригинална акта враћаће се после употребе.

Иста начела треба сходно применити и при накнадном разрезу (реасумирању) ратног пореза (пореза на ратну добит), који би био извршен после ступања на снагу овог споразума; она се односе и на прописивање вишкова који проистичу из накнадног разреза (реасумирања).

В. Дажбине услед преноса седишта и деобе предузећа

Предузећа, која у смислу овог споразума преносе своје седиште, неће из овог разлога бити подвргнута ни у једној од обеју држава ма каквим порезама, пристојбама и дажбинама, нарочито накнадном порезу у смислу § 96. II.Ст.Г. Ово начело примениће се сходно и у случају деобе предузећа. Тиме се не прејудуцира будућем порезном поступању гледе пословања са резервама, које (поступање) одговара важећим прописима, тако у држави у којој се налази главна радња, као и у држави у којој је филијала. Добици који проистичу из трансакције капитала, које су трансакције у вези са преносом седишта или деобом, неће бити подвргнути опорезивању у толико, у колико буду уложени у једну ванредну резерву, која има да буде у билансу исказана као једна нарочита тачка пасиве, и у колико се друштво одрекне права застаривања накнадног опорезивања у случају да буду те резерве употребљене на начин који би подлегао опорезивању.

Предузећа производње и транспорта, која су већ пре 1. новембра 1918. год. имала на територији једне од уговарајућих држава своје седиште, а на територији друге филијал или радњу, неће услед настављеног пословања ових установа бити подвргнута ма каквој пристојби у погледу оног дела свог капитала у акцијама (улозима) или облигацијама, који су она већ пре 1. новембра 1918. год. посветила тим радњама.

Г. Порез на имовину

Код друштава, која до 31. децембра 1923. год. буду пренела своје седиште у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, претпостављаће се, у погледу дужности плаћања пореза на имовину, да је пренос седишта извршен већ 1. новембра 1918. год.

Ова друштва подвргнута су у Аустријској Републици порези на имовину само у оном обиму у коме и друштва која су

имала 1. новембра 1918. своје седиште на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Ова начела примениће се и на деобу предузећа у смислу овог споразума.

Члан VIII.

Аустријска Влада поступаће са предузећима која преносе своје седиште у смислу овог споразума, код примене аустријског закона од 4. јула 1919. год. Ст.Г.Бл.Бр. 353, у колико се то односи на захтев гледи иностраних хартија од вредности, као са припадницима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, у колико ове хартије од вредности већ нису од Аустријске Републике присвојене у сврху отуђења.

Члан IX.

Одредбе овог споразума важе аналогно за предузећа, која у Аустријској Републици врше послове производње или транспорта, а у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца имају своје седиште и економску управу.

Члан X.

Предузећа производње и транспорта, која не буду позвана да пренесу седиште или изврше деобу у смислу овог споразума, могу своје филијале, који постоје на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, и даље задржати и није им потребна нарочита дозвола за вршење послова, ако испуне постојеће прописе који важе за друштва свих осталих држава.

Члан XI.

Овај споразум не односи се на оне железнице у погледу којих је предвиђено нарочито регулисање чланом 320. Сен-Жерменског Уговора о Миру.

Београд, двадесет и четвртог фебруара хиљаду девет стотина двадесет и треће године.

За Краљевину
Срба, Хрвата и Словенаца:
Д-р Л. Марковић, с. р.

За Аустријску Републику:
Д-р А. Гринбергер, с. р.

Члан други.

Овај закон ступа на снагу кад га Краљ потпише, а обавезну силу добија на дан објаве у Службеним Новинама, пошто претходно буду измењене ратификације.

29. фебруара 1924. године
у Београду.

VII

ЗАКОН

О

ОСИГУРАВАЈУЋИМ ДРУШТВИМА

ОД 31. МАРТА 1892.

Чл. 1.

Сва друштва за обезбеђење ма које врсте дужна су у Краљевини Србији протоколирати своју фирму код надлежног суда, и држати књиге, које прописује трговачки закон. Исто тако и при протолисању фирме друштво је дужно назначити главног агента, који ће у Србији представљати друштво.

Чл. 2.

Сва друштва за обезбеђење ма које врсте, дужна су поднети по два егземплара, као и измена, својих правила министарству народне привреде, која ће се чувати у каси истог министарства.

Правила морају бити на српском језику, потписача и потврђена од управе обезбеђујућег друштва, које их подноси, а оверена од стране консула оне државе, где је главна агенција друштвена.

Чл. 3.

Сва преписка и уговори, које друштво закљу-

чује са обезбеђеним лицима, мора бити вођена на српском језику.

Чл. 4.

Друштво, које је закључило уговор са осигураницима у Краљевини Србији, подлежи суђењу српских судова по постојећим законима.

Друштво не може уговором са обезбеђеним лицима мењати надлежност суда.

Чл. 5.

Друштво је дужно плаћати само непосредну порезу на приход од уплаћених улога осигураних лица, код тог друштва, у коју не улазе прирези, и таксу по закону о таксама.

Чл. 6.

Почетком сваке године, најдаље до 15. фебруара, друштво је дужно поднети тачан извештај министарству народне привреде о лицима осигураним, величини осигуране суме и њиховој годишњој уплати. У списку биће изложена имена лица, која су се осигурала у ранијим годинама, откад је друштво почело радити, и оних, који су се осигурали у току године, до дана када се извештај министарству подноси, а тако исто и оних према којима је обавеза друштва престала, као и на који је начин. Но овај списак држаће министарство у тајности, у својој каси, и само на захтев обезбеђених лица или њиних наследника, допустиће се препис онога, што се само њих тиче.

Министарство народне привреде има право, кад посумња у тачност књига осигуравајућег друштва, да се о њиховој истинитости увери путем који за подесан нађе.

Чл. 7.

Почетком сваке године, а то је 15. фебруара, свако друштво полагаће у државну касу министарства народне привреде суму у злату, или акцијама Српске Народне Банке или српских државних хартија од вредности, која износи један пети део од целог уплаћеног улога осигураних лица у Србији, а који је означен у поднетом извештају министарству народне привреде.

Оно друштво, које почиње своју радњу од 1. јануара ове године, положиће државној каси министарства народне привреде сто хиљада динара у злату или у државним хартијама од вредности на име кауције.

Поред кауције свако друштво мора имати у Београду, незадужено непокретно имање у вредности од 150.000 до 200.000 динара.

На суму положену у готовом новцу држава ће друштву плаћати 3% годишње интереса.

Чл. 8.

Друштво је дужно известити министарство народне привреде о имену и презимену свог агента у Краљевини Србији, као и о свакој промени места становања или лица.

Чл. 9.

Друштво је одговорно за накнаду осигураним лицима, на случај да је агент тог друштва спречен, или да друштво нема агента да прими осигурану премију, па би отуда каква штета произашла за осигурана лица.

Чл. 10.

На случај да се друштво не управља по овом закону, министар народне привреде има право за-

бранити радњу таквом друштву, а положена друштвена кауција задржава се до пречишћења рачуна са осигураним лицима. Овако ће се поступити и у оном случају. кад друштво престане радњу радити.

Чл. 11.

Ако друштво у року од три месеца не плати осуду по извршеној судској пресуди осигураном лицу, онда тако лице има право наплатити се из кауције.

У овом случају изузету суму дужно је друштво попунити на захтев министарства народне привреде, у року од месец дана, од кад је тражено попуњење.

Чл. 12.

Друштва из држава, које немају закључене конвенције са Краљевином Србијом, могу почети радњу у Србији пошто даду писмену обавезу министарству народне привреде, да ће пристати на суђење наших судова.

Чл. 13.

Обезбеђена лица дужна су по наредби министарства народне привреде поднети доказе код кога су друштва, на колику суму и кад уговор о обезбеди закључили; а на случај ако то не учине, не могу се користити заштитом, коју овај закон даје.

Чл. 14.

Сва друштва, за обезбеђење ма које врсте, дужна су, од дана обнародовања овога закона па за 6 (шест) месеци, поступити по овом закону; ако друштво ово не учини, забраниће му се радња, а примљене суме дужно је вратити осигураницима на њин захтев.

Чл. 15.

Овај закон ступа у живот кад га Краљ потпише.

VIII

ТАКСЕ КОЈЕ СЕ ТИЧУ АКЦИОНАРСКИХ ДРУШТАВА.

A.

ЗАКОН О ТАКСАМА

ОД 30-III-1911, СА ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОД 27-VI- И 20-XII-1921 И 25-X-1923 ГОДИНЕ.

ДЕО VIII

ТАКСЕНА ТАРИФА*)

Тар. Бр.
10.**

Динара

За уговоре, у којима два или више лица уговоре да ће се удружити ради каквог заједничког посла:

1) кад улажу свој труд и имовину без користи појединаца	20.—
2) кад улажу свој труд у циљу користи	100.—
3) кад улажу своју имовину или труд и имовину заједно у циљу користи, и то:	

а) друштвене удеонице или акције сталне и привремене, за заједничку тековину, ако исте гласе на име или фирме, од номиналне вредности	2%
б) друштвене удеонице или акције сталне и привремене, за заједничку тековину, ако гласе на доносиоца од номиналне вредности	4%

*) Све што је овде штампано важи за целу Краљевину.

** Важи за целу Краљевину од 1 септембра 1921.

в) код свих осталих уговора плаћа се
такса према уговореној вредности
имовине која се улаже 1%

1. Напомена. За пренос удеоница, које гласе на име, наплаћивање се половина таксе из тачке 3. под а). Кад се два или више друштава споје, па су по раније постојећим прописима платила ма какву таксу, онда ће се горња такса наплатити само на повишени капитал; но ако дотле које друштво није раније никакву таксу платило, услед тога што је било ослобођено или то плаћање законом није било предвиђено, то ће се приликом спајања или повећања наплатити ова такса и то на повећани капитал по горњим прописима, а на ранији капитал по стопи која је у време издања удеонице (акције) важила. Но ако које друштво на ранији капитал није таксу платило, а то је плаћање законом било предвиђено, платиће таксу по горњим прописима, како на повећани капитал тако и на ранији капитал, с тим да ово плаћање не отклања његову кривичну одговорност и казну због неплаћене таксе на ранији капитал, сем случаја из 2. Напомене овога тарифног броја.

Ако се вредност удеоница (акција) повећава тиме што се резервни или други фондови или што друго претвара у главницу и тиме повећава главница, платиће се такса из тач. 3. овога тарифног броја и 5. Напомене овога тарифног броја од 1% и то само на повећану вредност удеонице (акције) односно капитала; а ако се вредност удеоница (акција) односно капитал повећава новим уплатама, платиће се такса из тач. 3. овога тарифног броја само на повећану вредност удеоница (акција) односно на повећани капитал.

Ако које друштво своје удеонице које гласе на име или фирме мења у удеонице које гласе на доно-

сиоца платиће разлику у такси између таксе из а. и б. тач. 3. овог тарифног броја.

2. Напомена. Сва друштва која постоје у времену када ови прописи добију обавезну силу, а која нису платила таксу на целокупан свој капитал, ма да су ту таксу по закону требали платити, дужна су, у року од деведесет (90) дана од дана кад ови прописи добију обавезну силу, пријавити свој капитал и таксу платити. Она друштва која поступе по овом пропису платиће само редовну таксу по горњим прописима, у противном случају, поред редовне таксе по горњим прописима, казниће се још троструким износом редовне таксе.

3. Напомена. У случајевима када се приликом уплате удеоница (акција) полаже већа сума но што је номинални износ удеонице (акције), плаћа се поред таксе на номинални износ удеонице (акције), још и такса по горњим прописима и на разлику између номиналног износа удеонице (акције) и стварно уплаћене суме, по одбитку фактичких трошкова при упису. Ово важи и кад се ове уплате врше по деловима (кола).

Ови вишкови уплата преко номиналног износа акција не подлеже и плаћању непосреднога пореза, те према томе, на све ове суме вишкова, положене од 1. јануара 1919. године, вратиће се наплаћени порез по одбитку одговарајуће таксе по овоме закону а узимајући у обзир већ наплаћену таксу ове врсте.

4. Напомена. У случајевима кад је правилима друштвеним предвиђено да се капитал уплаћује у деловима (коlima), и ови делови уплаћују почесним уплатама на привремене признанице, на ове признанице неће се наплатити никаква такса, али такса за целокупан износ акција тога кола има се положити

за тридесет (30) дана од дана кога је прва уплата требала бити положена.

Дан отварања уписа дужно је свако друштво пријавити надлежној финансиској власти, иначе ће се казнити од 2.000 до 10.000 динара.

У случајевима ако акционарско друштво плати таксу на свој капитал а акције не жигосе услед тога што ове нису још готове или нису издате или ма са кога другога разлога, па се доцније нађу у промету нежигосане акције, друштво ће се казнити као да таксу није ни платило.

5. *Напомена.* На купоне односно дивиденду као и на тантијеме плаћа се на име таксе 1%.

Ове таксе плаћају се према целокупним сумама које се на име дивиденде односно тантијеме имају исплатити.

6. *Напомена.* Ако неко друштво добије допштење да може свој рад наставити и после одређеног рока трајања, оно је дужно платити поново све таксе прописане овим тарифним бројем.

7. *Напомена.* Овлашћује се Министар Финансија, да може одобрити акционарским друштвима, чији је капитал уплаћен искључиво државним обвезницама, да таксу на акције могу платити истим вредностима, којима се капитал уплаћује.

8. *Напомена.* Такси из тач. 3. и из 5. и 6. Напомене уз овај тарифни број подлеже и сва страна друштва према прописима које изда Министар Финансија с тим, да ће се за новчане заводе узети најмањи капитал од 10.000.000.— динара, а за индустријска, осигуравајућа и сва остала акционарска друштва капитал од 5.000.000.— динара.

9. *Напомена.* Гдегод у овим прописима није

предвиђен неки нарочити рок сматраће се да је овај петнаест (15) дана.

10. *Напомена.* За непоступање по овим прописима у остављеном року казниће се одговорна лица троструким износом редовне таксе, поред наплате редовне таксе.

Тар. Бр.

Динара

11.*

Код друштава и завода, који се баве пословима разних осигуравања, плаћа се такса:

а) за полису осигурања живота, ми-
раза, рента и томе подобно од
једногодишње уплатне премије	3%
б) за полису осигурања од пожара,
елементарних непогода, несрећних
случајева, осигурања стоке, крађа
и томе подобно од једногодишње
уплатне премије	2%
в) на признанице о пријему премиј-
ских уплата код свих врста осигу-
рања, од 100 динара.	0.20
г) на признанице по којима се прима
осигурана сума код осигурања из
тач. а. овога тарифнога броја, ако
осигурана сума износи:	
1. до 5000 динара	1%
2. преко 5000 до 10000 динара	1.50%
3. преко 10000 до 100000 динара	2%
4. преко 100000 до 500000 динара	3%
5. преко 500000 динара	4%
д) на признанице, по којима се прима	

* Проширен на целу Краљевину 15. новембра 1923.

осигурана сума код осигурања из тач. б. плаћа се такса по Т.Бр. 33.

ђ) за пренос полисе пре њене доспелости плаћа се такса по вредности осигуране суме, и то:

1. на вредност полисе до 5000 динара . . .	2.—
2. на вредност полисе преко 5000 до 10000 динара	3.—
3. на вредност полисе преко 10000 динара	5.—
- За пренос полисе после њене доспелости плаћа се такса по Т.Бр. 30.

1. *Напомена.* Такса из тач. а. и б. овога тарифног броја плаћа се према целокупној првогодишњој премији код свих врста осигурања, без обзира на уговор односно споразум између осигураника и друштва у погледу плаћања премије на рате.

Код елементарних осигурања, закључених на време испод једне године, наплатиће се такса према премији која припада за тај скраћени рок.

2. *Напомена.* За осигурање пртљага и робе, изузетно од прописа тач. б. овог тарифног броја, плаћа се од премијске уплате 3%, а за признанице о пријему осигуране суме плаћа се такса по Т.Бр. 33.

3. *Напомена.* За зајмове, који се издају на подлози полиса, плаћа се такса по Т.Бр. 19.

Начин наплате односно обрачуна прописане Министар Финансија.

Тар. Бр.
272.*

Динара

За одобравање правила (статута) свију акционарских друштава од предвиђеног капитала на 1000 динара . . .

1.—

Важи за целу Краљевину од 1. септембра 1921.

За одобрење измена у правилима (статутима) плаћа се 100.— динара.

Али ако се изменама правила повишава капитал наплатиће се цела стопа таксе и то само на повећану суму капитала.

1. *Напомена.* Ову таксу плаћају и инострана друштва за одобрење рада њихових филијала према капиталу који уносе, имајући у виду и пропис 7. Напомене уз Т.Бр. 10.

2. *Напомена.* Ако се у којој покрајини не врши нарочито одобравање правила, ова ће се такса наплатити код суда приликом протоколисања поред таксе за протоколисање.

3. *Напомена.* Министарство Трговине и Индустрије дужно је извести надлежну финансиску власт о сваком одобрењу правила или измени ових, или одобрењу рада акционарским друштвима.

Б.

ИЗВОД ИЗ ПРАВИЛНИКА ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАКОНА О ТАКСАМА

(ОВИ ПРОПИСИ ВАЖЕ ЗА ЦЕЛУ КРАЉЕВИНУ).

Члан 40.

Уз Т.Бр. 10. 1. Друштвени уговори, који се закључују било без користи или у циљу користи уговарајућих страна подлеже такси из Т.Бр. 10. према томе, да ли се у предузеће улаже труд или капитал (имовина) без користи појединаца, или се у циљу користи улаже само лични рад без капитала (имовине) или се улаже капитал (имовина) без личног рада, или се најзад улаже и лични рад и капитал (имовина).

2 Такса за прву врсту уговора из тач. 1. Т.Бр. 10. где се уноси труд или капитал (имовина) без користи појединаца износи 20 динара. За другу врсту уговора из тач. 2. Т.Бр. 10, где се

улаже само труд, плаћа се на име таксе 100 динара. За уговоре из тач. 3. под в. где се улаже и труд и капитал (имовина), плаћа се такса по 10% од вредности означене у уговору и полаже се при састављању уговора и лепе и ниште на самом уговору.

3. Кад се овакви уговори састављају у више примерака, таксом ће се оптеретити само примерак првопотписаног уговорача, а на осталим примерцима дужан је дотични чиновник означити код кога се налази први примерак са таксом и ставити да је ово „други примерак“, „трећи примерак“ и т. д.

4. Такса за уговоре из тач. 3. под а. и б. Т.Бр. 10. где се у циљу користи улаже само имовина (капитал), који се јавља у облику акционарских (деоничарских) или удеоничких предузећа, плаћа се, без обзира на врсту предузећа, према суми номиналне вредности акције, и то:

а. ако акција (деоница) или удеоница гласи на име наплатиће се 20%.

б. ако акција (деоница) или удеоница гласи на доносиоца наплатиће се 40%.

Али ако се приликом уплате удеоница (акција) полаже већа сума но што је номинални износ удеонице (акције), плаћа се поред таксе на номинални износ удеонице (акције), још и иста стопа таксе и на разлику између номиналног износа удеоница (акције) и стварно уплаћене суме, по одбитку фактичких трошкова при упису. Ово важи и кад се ове уплате врше по деловима (кола).

На све вишкове преко номинале положене од 1. јануара 1919. године наплатиће се накнадно такса по овоме закону по одбитку посебне емисионе таксе ако је поред редовне таксе постојала.

5. Као фактички трошкови рачунаће се износ таксе одговарајући износ стварнога трошка око израде удеоница (акција) и износ писарине све по удеоници (акцији).

6. Ова такса мора се цела платити за тридесет дана од дана кога је требало прву уплату положити. Почесне уплате не утичу на плаћање таксе. Тако на пр.: ако неко друштво има по правилима капитал свој од 3.000.000 динара да уплати у већим размацима т.ј. у првој години 1.000.000 динара, у другој други део или остатак, онда се то сматра уплатом капитала у деловима. Али за плаћање таксе не може се сматрати уплатом у деловима, ако се капитал уплаћује у краћим размацима, као на пр.: 100% при упису, 100% или више у мањим размацима, од једне године.

Ако акције хоће да се пуне у оптицај пре но што су потпуно уплаћене, такса се мора платити на целокупну суму емисионе вредности акције. За полагање таксе важи пропис тач. 9. овога члана.

7. Ако се привремене или сталне акције само замењују

другим акцијама истог броја и исте номиналне вредности за време одређеног трајања друштва, нове акције не подлеже поново плаћању таксе, али друштво не може ове нове акције пустити у оптицај, док ову своју намеру представком не саопшти Генералној Дирекцији Посредних Пореза и у њој означи број и номиналну вредност досадашњих акција, приложи уверење о раније плаћеној такси и своја правила, и тражи да се на акције стави жиг (који ће оно набавити) да су ове замениле старе акције исте вредности по којима је раније плаћена прописна такса. Када Генерална Дирекција Посредних Пореза изда друштву одобрење по овој представи наредиће надлежној финансиској власти да на основу поднесених података састави записник и потом стави поменути жиг на акције, који ће гласити:

*Такса је плаћена за раније привремене
(или сталне) акције од исте вредности. Ре-
шење Генералне Дирекције Посредних Пореза
од Бр.*

Порезник,

и потписаће га порезник. По извршеном жигосању жиг ће се уништити.

8. Ако неко друштво добије допуштење да може свој рад наставити и после одређеног рока, оно је дужно за своје акције платити поново таксу из Т.Бр. 10. У циљу плаћања таксе мора друштво поступити исто онако као што је наведено у претходној тачки овога члана. Пошто финансијска власт прими таксу, саставиће записник у коме ће констатовати поред осталог и колика је такса плаћена и жигосаће акције жигом који ће гласити:

*Такса је поново плаћена на ову акцију за
нов период трајања друштва. Решење Гене-
ралне Дирекције Посредних Пореза од . . . Бр. .*

Дн.Бр. Порезник, Шеф,

9. Такса ова полаже се у готовом новцу надлежном пореском надлештву или финансијској управи. За колико је број ак-

ција и од које номиналне вредности (имене или безимене) плаћено таксе констатовање се у сваком случају рефератом, који се заводи у протокол дотичног надлештва. Затим ће надлештво у другом случају извршити жигосање исправа (акција и др.) жигом:

*Такса је плаћена за целу суму уплаћеног
капитала. Записник од Бр.
Дн.Бр. Порезник, Шеф,*

10. Ако се вредност акције повећава тиме што се резервни фондови или што друго претвара у главницу или иначе повећава главница, друштво ће се обратити представком Генералној Дирекцији Посредних Пореза и означити: са колико се повећава главница; на који се начин повећава главница, да ли из резервног фонда или на други начин; колики је број ранијих акција, а колики нових акција; кад су старе биле издане; колика је такса плаћена; колика им је била досадашња номинална вредност и на колику се вредност повећавају, односно коликом се сумом уплаћују да ли за номинални износ акције или у већем износу и у коликом. Уз ову представку приложиће уверење о раније плаћеној такси и своја правила. Чим Генерална Дирекција Посредних Пореза нареди финансијској власти да наплату изврши друштво ће набавити жиг, који ће порезник утиснути и потписати са шефом на свакој акцији и који ће гласити:

*Наплаћена је прописана такса само на повећани капитал у Н. динара, по решењу Генералне Дирекције Посредних Пореза од
Бр. пошто је такса на ранији капитал већ плаћена.
Дн.Бр. Порезник, Шеф,*

11. У случају кад се два или више друштва, у време њиховим правилима одређеног трајања споје, а по раније постојећим прописима су већ неку таксу платили, онда ће се такса наплатити само на повишени капитал. Али ако дотле које друштво није никакву таксу или неку таксу на капитал није платило, услед тога што је било ослобођено или то плаћање законом није било пред-

виђено, то ће се приликом спајања или повећања наплатити ова такса и то на повећани капитал по горњим прописима, а на ранији капитал по стопи која је у време издања удеонице (акције) важила. Но ако које друштво на ранији капитал није таксу платило, а то је плаћање законом било предвиђено, платиће таксу по горњим прописима како на повећани капитал тако и на ранији капитал с тим да ово плаћање не отклања и његову кривичну одговорност и казну због неплаћене таксе на ранији капитал, сем случаја из 2. Напомене Т.Бр. 10. У првом случају жиг ће гласити као и у предњој тачки, а у другом случају ће гласити:

*Наплаћена је такса и на капитал на који раније није плаћена такса и на повећани капитал, по решењу Генералне Дирекције Посредних Пореза од Бр.
Дн.Бр. Порезник, Шеф,*

12. Ако неко друштво своје акције, које гласе на име или фирму, мења у акције које гласе на доносиоца, платиће разлику у такси између стопа под а. и б. тач. 3. Т.Бр. 10. Претходни поступак из тач. 10. важи и овде. Жиг ће гласити:

*Наплаћена је разлика у стопи таксе због промене акција од имених на доносиоца. Решење Генералне Дирекције Посредних Пореза од Бр.
Дн.Бр. Порезник, Шеф,*

13. Ако су уплаћене акције доцније смањене на пр. од 200 динара на 150 динара, па се ипак ма на који начин повишава капитал са на пр. 50 динара по акцији, мора се ипак платити такса на повишени капитал.

14. За пренос акција, које гласе на име, плаћа се половина стопе из тач. 3. под а. т. ј. по 1% од номиналне вредности. Марке се лепе на месту где се пренос врши, а поништава се исписивањем имена преко марке.

15. За акције иностраних друштава наплаћивање се такса као и на оне издане у земљи. Ова такса може се по реферату

положити и код наших консуларних власти на страни, у смислу предњих прописа, и дотична власт дужна је овај реферат одмах доставити Генералној Дирекцији Посредних Пореза, која ће о плаћеној такси обавестити и надлежну финансијску власт.

16. За неплаћање, недовољно плаћене или на време неплаћене таксе или непоступање по предњим прописима, казна је троструки износ таксе, која би се имала платити за односне акције, поред редовне таксе. А за непријаву дана отварања уписа казна је од 2000 до 10.000 динара с обзиром на висину капитала који се има уплатити.

17. За купоне ових акција на дивиденду, као и на тантијему плаћа се на име таксе по 10% од целокупног износа дивиденде, односно тантијеме, која се има разделити. Ова такса мора се положити надлежној финансијској власти на петнаест дана по одобрењу биланса. Уз акт о полагању таксе мора се приложити и један примерак биланса.

18. Као дивиденда сматрају се и све оне суме које се из појединих фондова и иначе, без нарочите уплате акционара употребљавају за повишење вредности акција или за издавање нових акција, и на ове суме наплатиће се поред таксе из тач. 3. још и такса на дивиденду. Ако пак акционари том приликом уплаћују још и извесну суму платиће на те уплате таксу из тач. 3. овога тарифног броја.

Члан 41.

Уз Т.Бр. 11. 1. Таксе, које се по Т.Бр. 11. таксене тарифе наплаћују код осигуравајућих друштава полажу се у готовом новцу, сем такса за признанице, по којима се примају обезбеђене суме (тач. г. и д.) и таксе за пренос полисе (тачка ђ.).

2. Осигуравајућа друштва припадајућу таксу полажу првој надлежној финансијској државној власти: пореском одељењу, пореском уреду или финансијској управи.

3. Осигуравајућа друштва полажу ове таксе тромесечно: најдаље до 15. априла, 15. јула, 15. октобра и 15. јануара.

За време од 15. новембра 1923. године до краја 1923. године, платиће ову таксу до 15. јануара 1924. године.

4. Приликом полагања ове таксе осигуравајућа друштва поднеће извештај о броју издатих полиса за дотично време, означавајући почетне и завршне бројеве полиса, са збиром сума њихове једногодишње уплатне премије, и то засебно за осигуравања из тач. а., и засебно за осигуравања из тач. б. Т.Бр. 11., а тако исто и преглед сторнираних полиса, са њиховим бројевима и једногодишњом уплатном премијом за сваку, и то посебно преглед за осигуравања под а., а посебно за осигуравања под б. Т.Бр. 11.

Исто тако, ради наплате таксе из тач. в, дужна су поднети за поменуто време извод из својих књига о суми примљених премијских уплата.

5. Такса за признанице по којима се прима осигурана сума (тач. г. и д.), плаћа се у таксеним маркама прилепљеним на свакој признаници. Ако је ова признаница потврђена код власти, такса се плаћа приликом потврде признанице, а ако признаница није потврђена код власти, такса се плаћа приликом писања признанице.

6. Такса за пренос полисе пре њене доспелости, плаћа се у таксеним маркама лепљењем на самој полиси. Поништај ове таксе врши осигуравајуће друштво својим штамбиљем. Такса, пак, за пренос полисе после њене доспелости плаћа се по Т.Бр. 30.

7. Код осигурања пртљага и робе, осигуравајућа друштва или друга лица и установе, која врше осигурање железницом, водом, сувим или другим путовима, платиће свега 30% таксе од бруто примљених премијских уплата, без обзира на то да ли издају или не издају полисе или признанице. И ова друштва, лица и установе плаћају ову таксу у готовом по тач. 1. а за време у тач. 3 овога члана, с тим да приликом полагања ових такса имају поднети извод из својих књига о наплаћеним бруто премијама. Прописи тач. 13. овога члана важе и овде.

8. Основица за одређивање таксе за полисе или за признанице о примљеним уплатним премијама одређиваће се према бруто пријему једногодишње премије, без обзира на то, што је ова у таблицама осигурања у мањем износу означена, а осигуравајућа друштва ову у ма ком виду повећавају (дажбина и др.).

9. Осигуравајућа друштва обрачунаваће и полагати таксу за сваку полису, с обзиром на члан 21. закона о државној трошарини, таксама и пристојбама, т. ј. да разломак таксе за сваку полису посебно не може бити мањи од 0.10 динара.

10. Исто тако, таксу на признанице о примљеним премијским уплатама осигуравајуће друштво обрачунаће код сваке премије посебно, водећи рачуна да сваки разломак од 100 динара повлачи таксу од 0.20, и тако обрачунате таксе полагати финансиској власти.

11. Осигуравајућа друштва која у означеном року не положе припадајућу таксу казниће се по члану 51. закона о таксама. Осигурана лица, или сопственици осигураних ствари, не подлеже овој казни.

12. Ради контроле да ли је такса правилно пријављена и плаћена осигуравајућа друштва су дужна допустити преглед њихових књига и архиве органима овлашћеним за то од Генералне Дирекције Посредних Пореза.

13. Представници друштава која не допусте преглед књига и архиве казниће се по § 93. кривичнога закона. Сем тога на захтев Генералне Дирекције Посредних Пореза Министар Трговине и Индустрије забраниће овим друштвима даљи рад.

В. ОДРЕДБЕ ИЗ ЗАКОНА О ТАКСАМА О НАПЛАТИ ТАКСА КОД ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

РЕШЕЊЕ МИНИСТРА ФИНАНСИЈА ОД 30. АПРИЛА
1924. ГОД., БР. 12327.

(Извод).

Суд Општине Града Београда молио ме је да одобрим одлуку Суда и Одбора од 20. и 21. марта тек. год. Бр. 6774. и 6775. о повећању такса из одељка „Л“ таксене тарифе Т.Бр. 333—407., као и о увођењу нових такса сходно члану 24. закона о државној трошарини, таксама и пристојбама.

Пошто сам се уверио да су одлуке Суда и Одбора у начелу на закону основане, али да су извесне стопе превисоке, то на основу Т.Бр. 333—407. као и члана 24. закона о државној трошарини, таксама и пристојбама,

РЕШАВАМ:

Да Суд Општине Града Београда може у корист своје касе наплаћивати ове таксе и то:

Тар.Бр. 404. — За истицање и држање фирме годишње:

1. Сва осигуравајућа друштва, новчани заводи, банке и акционарска предузећа са уплаћеним капиталом:

а) од 1,000.000.— динара закључно по . . . 1500.— дин.

б) преко 1,000.000.— до 5,000.000.— закључно
по . . . 3000.— дин.

в) преко 5,000.000.— до 10,000.000.— за-
кључно по . . . 5000.— дин.

г) преко 10,000.000.— дин. на сваку 1000 ди-
нара . . . 0.50 дин.

али ова такса не може бити већа од 30.000.— динара.

д) филијале у Београду осигуравајућих друштава, новчаних завода, банака и акционарских друштава ван Београда али не ван Краљевине, плаћају ову таксу по а, б, в, г, овог Т.Бр. према уложеном капиталу својих централа.

Филијале страних акционарских друштава из тач. д, плаћају ову таксу према сумама из тач. 8. Напомене Т.Бр. 10. таксене тарифе, ако није унет већи капитал.

Тар. Бр. 410. Сва акционарска друштва (банкарска, кредитна, штедионична и у опште трговачка, индустријска и занатска) и сва осигуравајућа друштва, која су обавезна на јавно полагање рачуна годишње и то динара:

од чисте добити до 50.000 дин. 2%

преко 50.000 „ 4%

Сва ова акционарска и осигуравајућа друштва обавезна на јавно полагање рачуна о своме раду, плаћаће ову таксу према билансу на основу кога ће се израчунати чиста добит.

Под чистом добити има се узети она сума која остаје кад се од бруто приноса одбије: кирија локала, плата и додаци на скупоћу, огрев, осветлење, канцеларијски материјал, плаћена амортизација зграде, намештаја и прибора, порез, камате, улоге, дневнице и tantiјеме члановима Управног и Надзорног Одбора, поклони и дотације, а код осигуравајућих друштава и половина исплаћених премија.

У бруто приносу неће се урачунати принос од непокретних имања нити принос од вредених хартија, ослобођених такса и пореза.

Сви новчани заводи и поменута друштва дужни су своје билансе подносити суду општине београдске сваке године у року од десет дана по извршности биланса и одговарајућу таксу одмах платити.

Општински ће Суд ради наплате ове таксе водити списак свију акционарских и осигуравајућих друштава са свима подацима.

Таксе које се по овом решењу имају наплатити годишње или полугодишње, наплатиће се у повишеном износу за девет месеци 1924. год., а таксе које се наплаћују дневно и месечно важиће кад ово решење ступи на снагу.

Наплати свију такса по овом решењу приступиће се најдаље у року од петнајест дана од дана потписа овога решења.

Све таксе по овом решењу наплаћиваће се све дотле док прописаним путем не буду измењене или укинута.

Овлашћује се Општински Суд да пропише Правилник у колико се за то потреба укаже, а овај ће важити кад га Министар Финансија одобри.

Све остале таксе у колико овим решењем нису измењене важиће и даље.

Министар Финансија

Д-р М. М. Стојадиновић с. р.

IX ИЗВОД ИЗ УРЕДБЕ

О

ОРГАНИЗАЦИЈИ МИНИСТАРСТВА ТРГОВИНЕ И ИНДУСТРИЈЕ

Чл. 1.

Министарство Трговине и Индустрије централни је орган државне управе Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца за послове који по овој Уредби долазе у његову надлежност.

Надлежност Министарства Трговине и Индустрије обухвата старање о спољашњој и унутрашњој трговини, индустрији и занатству, о кредиту за привредне циљеве у опште, о осигурању живота, имања и др., о настави по свима гранама трговине, занатства и индустрије.

Чл. 2.

Ради потпунијег извршења овог задатка и у интересу бржега отправљања послова Министарство се дели на одељења.

Чл. 3.

За сада се предвиђају ова одељења:

1. Кабинет министров;
 2. Административно Одељење;
 3. Одељење за унутрашњу трговину и трговинску наставу;
 4. Одељење за спољну трговину и трговинску политику;
 5. Одељење за индустрију и занатство;
 6. Одељење за кредитне установе и осигурање;
- Свако одељење може се делити по потреби на одсеке.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА КРЕДИТНЕ УСТАНОВЕ И ОСИГУРАЊЕ

Чл. 11.

Ово одељење има:

а) да у границама и према прописима закона о акционарским друштвима и других специјалних закона врши надзор над свима

повлашћеним и неповлашћеним установама, организованим у облику акционарских друштава или задруга за узајамно помагање, а које имају за циљ заснивање и подизање трговачког, занатског, индустријског и хипотекарног кредита, у вези с примањем улога на штедњу и обављањем других банкарских послова;

б) да се стара и предузима све мере да обезбеди рад ових установа у духу закона и начела банкарске политике, а путем наредаба, решења и одлука министарских;

в) да врши специјалан надзор у обиму обележеном дотичним законима над Привилегованом Народном Банком, Извозном Банком, Управом Фондова, Краљ. Српском Земљорадничком Банком, Београдским Кланичним Друштвом и другим сличним установама, које по специјалним законима подлеже нарочитом државном надзору;

г) да води надзор над свима берзама у земљи: валутним, ефектним и продуктним, и у смислу закона о јавним берзама утврђује услове за њихов рад;

д) да води старање о увођењу и извршењу законодавства о обезбеђењу живота и о обезбеђењу имања од пожара, поплаве, града, поништаја и других евентуалности у миру и рату, да се стара о извршењу закона о осигуравајућим друштвима и да води надзор над осигуравајућим друштвима домаћим и страним, према постојећим законским прописима;

ђ) да прикупља и сређује податке и води евиденцију о раду и стању свих установа у земљи, које стоје под његовим надзором и да утиче да се целисходно води статистика о раду и сређивању свију установа, које долазе у његову надлежност;

е) да разматра и у споразуму са надлежним одељењима а по одлуци Министра израђује решење и одобрење: о оснивању акционарских друштава и о допуштању страним акционарским друштвима за рад у Краљевству.

Ово се одељење дели на ове одсеке:

1. Одсек за кредитне установе, акционарска друштва и берзе;
2. Одсек за осигурање;
3. Административно-правни одсек.

Х УРЕДБА О

УСТАНОВЉЕЊУ И УРЕЂЕЊУ ПРИВРЕДНОГ САВЕТА

I Задатак Привредног Савета

Чл. 1.

При Министарству Трговине и Индустрије установљава се Привредни Савет, који има задатак: да, на тражење Министра Трговине и Индустрије, даје мишљење и чини предлоге по свима питањима, која се односе на трговину, индустрију, занатство и професионалну наставу.

Чл. 2.

Задатак је Привредног Савета:

1) да израђује, односно даје мишљење по свима законским пројектима и уредбама које се односе на потпомагање трговине, индустрије, занатства и професионалне наставе;

2) да израђује, односно даје своје мишљење по правилницима за извршење гореспоменутих закона и уредаба;

3) да даје своје мишљење и чини предлоге о свима привредно-политичким мерама, које могу имати повољан или неповољан утицај на развитак гореспоменутих привредних грана;

4) да даје мишљење о акционарским друштвима, кредитним установама и о установама за осигурање, као и о мерама за побољшање транспортних средстава;

5) да даје мишљење и чини предлоге о стварању и потпомагању свих других корисних привредних установа (привредних предузећа, корпорација, завода за поучавање, изложби, инспекционе службе и т. д.).

По свима горепобројаним предметима Привредни Савет даје

своје мишљење или на тражење Министра Трговине или из своје сопствене иницијативе.

II Састав Привредног Савета

Чл. 3.

Привредни Савет састоји се из: 44 члана, који се постављају на следећи начин:

I. по своме положају чланови су Привредног Савета:

а) начелници, односно заступници или вршиоци дужности начелника одељења: за спољну трговину и трговинску политику, за унутрашњу трговину и трговинску наставу, за индустрију и занатство, за кредитне установе и осигурање, и шефови одсека за професионалну наставу и за осигурање при Министарству Трговине и Индустрије;

б) Генерални Директор Царина Министарства Финансија;

в) начелници саобраћаја железничког и паробродарског при Министарству Саобраћаја;

г) Директор Пољопривреде и Директор Вода при Министарству Пољопривреде и Вода;

д) Директор Дирекције Шума и Директор Дирекције Руда при Министарству Шума и Руда;

ђ) Директори Исхране и Обнове при Министарству Исхране и Обнове Земље;

II. 15 чланова поставља Министар Трговине из дуплог броја кандидата које предлажу Трговачко-Обртничке, Индустријске, Занатске и Радничке Коморе, Савези Пољопривредних и Потрошачких Задруга, као и остале привредне корпорације које Министар Трговине одреди. Приликом сваког попуњавања места у Привредном Савету, Министар Трговине означиће поименично корпорације, које ће имати право предлагања за ту сесију.

III. 15 чланова представља Министар Трговине и Индустрије путем слободног наименовања, а из реда људи који се теоријски или практички баве питањима из привредне политике.

За чланове Савета могу бити изабрани (наименовани) само они који су држављани Краљевства С. Х. С.

Чланови које кандидују привредне корпорације под (II.) морају сем тога, бити управници или секретари дотичних корпорација или пак припадати дотичном привредном реду, било као власници односно сувласници појединих привредних предузећа, било да су у њима стално упослени.

Чл. 4.

Чланство у Привредном Савету је почасна дужност, за коју се не добија никаква стална плата.

Члановима Привредног Савета припада, на име награде, по 40 динара од седнице, ако нису државни или покрајински чиновници, а по 20 динара од седнице ако су чиновници. Сем тога добијају чланови Привредног Савета, који станују ван Београда, горњу дневницу и за време пута, као и накнаду путних трошкова. Чланови чиновници, који служе ван Београда, имају право на чиновничке принадлежности.

Мандат члановима (в. чл. 3., т. II и III.) траје три године, с правом поновног избора односно наименовања. Ако би се у међувремену једно место упразнило, поставиће се на то место нови члан (на исти начин као и иступели), чији мандат истиче кад и мандат иступелог члана.

Чланство престаје и пре истека три године променом положаја код чиновника који у Савет улазе по положају.

Чланови Привредног Савета дужни су присуствовати седницама Савета односно одбора у којима су чланови. Члан Савета који би изостао са три узастопне седнице и тај изостанак не би оправдао, сматра се да је дао оставку на чланство у Привредном Савету и Министар Трговине наименоваће на његово место новог члана Привредног Савета.

III Седнице

Чл. 5.

Привредни Савет састаје се у седнице на позив Министра Трговине и Индустрије по потреби, а најмање један пут шестомесечно.

Чл. 6.

Седницама председава Министар Трговине, а у његову осутству један од чиновника Министарства Трговине који је члан Привредног Савета и кога Министар Трговине одреди за заменика.

Чл. 7.

Седницама Привредног Савета могу присуствовати само чланови. По изузетку пак седницама могу присуствовати — са правом говора и тражења обавештења, — али без права гласа:

а) изасланици појединих Министара које Министри одреде да присуствују седницама;

б) експерти одређени од стране Министра или од стране самог Савета.

Чл. 8.

Све одлуке доносе се већином гласова присутних чланова;

а одвојена мишљења прилажу се извештају или записнику који се спроводи Министру.

Чл. 9.

Питања која су стављена на дневни ред морају се саопштити члановима Привредног Савета најмање на пет дана пред састанак седнице.

Питања се стављају на дневни ред према пријави, сем ако Министар Трговине друкчије не затражи.

Предлози упућени од Министра Трговине имају увек првенство пред предлозима упућеним од појединих чланова.

Чл. 10.

Предлози упућени Привредном Савету предходно се упућују у рад надлежном одбору или одређеним експертима, тако на дневни ред пленума долазе увек са извештајем или рефератом одбора односно експерта.

Изузетно од горњег прописа а на захтев Министра Трговине, Привредни Савет узме једно питање у рад и без предходног упућивања у одбор. Исто тако поступиће се и за случај, ако, на предлог једног члана Савета већина чланова изгласа овај скраћен поступак.

Чл. 11.

О раду у седницама води се протокол, који се предаје јавности, сем ако садржи државне тајне, у којем се случају не публикује или цео протокол, или само онај део који садржава званичну тајну.

IV Саветски одбори

Чл. 12.

За проучавање поднетих му предлога и за спремање извештаја и реферата по истима, Привредни Савет бира из своје средине 6 сталних одбора и то:

1) Одбор за трговинску политику (трговински уговори, царинска тарифа, царинско законодавство, потпомагање извоза, трговачке агенције, међународне изложбе и т. д.);

2) Одбор за индустријску и занатску политику;

3) Одбор за банкарство и осигурање;

4) Одбор за транспортну (саобраћајну) политику на суву, на води и у ваздуху;

5) Одбор за све врсте привредног удруживања;

6) Одбор за професионалну наставу.

Чл. 13.

Одборима је задатак: да проучавају питања која су им упућена на рад од стране пленума или од стране Министра, и да о њима подносе пленуму одн. Министарству своје мишљење или реферат.

Чл. 14.

Сваки одбор састоји се из шест чланова, које бира Привредни Савет из своје средине. Поред ових, од стране Савета изабраних чланова, као чланови одбора функционишу и надлежни начелници одељења одн. шефови одсека, који су чланови Привредног Савета.

Чл. 15.

Чланство у Одбору траје, као и чланство у Привредном Савету, три године; упражњена места попуњавају се према пропису чл. 4.

Чл. 16.

Одбор се састаје у седнице на захтев Министра Трговине или на позив свога председника.

Као председник одбора функционише увек начелник дотичног Министарства одн. шеф дотичног одсека (чл. 14.).

Чл. 17.

Седницама одбора могу присуствовати само чланови одбора. Но сем ових право присуствовања имају:

- а) сви други чланови Привредног Савета;
- б) изасланици појединих Министара.

И једни и други имају право говора и обавештавања, али без права гласа.

Чл. 18.

Одбор доноси пуноважно одлуке, кад је у седници присуствовало поред председника још најмање три члана. Одлуке се доносе апсолутном већином гласова; али мањина може захтевати да се њено одвојено мишљење прикључи одборском извештају или записнику.

Чл. 19.

Питања стављена на дневни ред у одборској седници морају се саопштити свима члановима одбора, као и свима члановима Привредног Савета најмање на три дана пре састанка седнице.

Питања се стављају на дневни ред према пријави, сем ако Министар одн. председник одбора не тражи промену дневног реда.

Предлози упућени од Министра имају увек првенство пред предлозима упућеним од стране Привредног Савета. Сем тога Министар Трговине и Индустрије може да одбору остави рок за поднашање извештаја, но тај рок не може бити краћи од седам дана.

Чл. 20.

Питања упућена одбору упућују се предходно једном референту који има да поднесе одбору реферат.

Изузетно од овога правила у хитнијим случајевима одбор може решавати и без референтовог извештаја:

- а) ако то затражи Министар Трговине или председник одбора;
- б) ако то затражи већина присутних чланова.

Чл. 21.

О раду у одборским седницама води се записник, који се путем штампе предаје јавности, сем оних протокола одн. оних делова у њима, које Министар Трговине одн. председник одбора обележи као званичну тајну.

Чл. 22.

Ако би једно питање по својој садржини, улазило у дело-круг рада два и више одбора, онда ће се такав предмет упутити у рад једном заједничком одбору.

Образовање заједничког одбора може бити или на захтев Министра Трговине и Индустрије или на предлог одбора коме је то питање било прво упућено у рад.

У овај заједнички одбор сваки од ових одбора одређује поред свога председника још по три члана.

Заједничким одборима председавају наизменично председници појединих одбора.

Одлуке се доносе већином гласова.

Одлуке као и протоколи достављају се Министру Трговине и Индустрије као и свима одборима који су учествовали у раду, и којима се исти предмет понова враћа на дневни ред.

V Специјални одбори и експерти

Чл. 23.

По питањима за које не би био надлежан ни један од постојећих одбора (чл. 12.) Министар Трговина и Индустрије одређује један специјални одбор.

Овај одбор састојаће се из шест чланова Привредног Савета, које Министар Трговине и Индустрије буде одредио, и председника кога такође одређује Министар Трговине и Индустрије од својих чиновника који су чланови Привредног Савета.

Поступак рада је исти као и код редовних одбора, само што се ови одбори, по поднетом извештају, растурају.

Чл. 24.

По питањима пак, за које је потребна нарочита стручна спрема или нарочито познавање конкретних, локалних прилика, може се изабрати један експерт, који ће по томе предмету реферисати (усмено или писмено) у пленуму или у одбору. Право наименовања експерта припада Министру Трговине и пленуму Привредног Савета, ако се реферат подноси пленарној седници Привредног Савета; Министру Трговине и одбору, ако се реферат подноси одборској седници.

Ако би пленум или одбор решили да се предмет да експерту на реферисање, не именујући самог експерта, — онда ће наименовање истога извршити Биро (чл. 25).

VI Биро.

Чл. 25.

За административне послове Привредног Савета, Министар Трговине одредиће један засебан биро који се састоји:

- 1) из једног секретара, који је у исто време и секретар Министарства Трговине, и
- 2) потребног броја нижег особља.

Биро је, у главном, административни орган Привредног Савета и специјално му је задатак:

- а) да спроводи Привредном Савету одн. његовим одборима све предмете упућене им у рад;
- б) да извештаје, реферате, мишљења и записнике Привредног Савета спроводи Министру Трговине и Индустрије.

VII Завршне Одредбе.

Чл. 26.

Привредни Савет нема права да одржава званичну преписку са заинтересованима.

Све приватне молбе, жалбе, представке и т.д. упућене на Привредни Савет сматрају се да су упућене Министру Трговине и Индустрије.

Све ове представке Биро ће упутити Министру Трговине и Индустрије, који их, ако нађе за потребно, може послати Привредном Савету на мишљење.

Чл. 27.

Ова Уредба ступа на снагу од дана обнародовања у Службеним Новинама.

Министар Трговине и Индустрије предузеће потребне мере, да се избор чланова изврши што пре, а најдаље у року од три месеца.

Привремено пак, док овлашћене корпорације не буду предложиле Министру Трговине и Индустрије своје кандидате за Привредни Савет, Министар ће наименовати и чланове из тачке 2. члана 3. ове Уредбе, који ће остати у дужности само дотле док не буду наименовани стални чланови Привредног Савета.

29. априла 1920. год.

у Београду.

XI

ПРАВИЛНИК

О ЛИКВИДАЦИОНОЈ БАНЦИ

Члан 1.

У Управи Фондова установљава се као засебно одељење Ликвидациона Банка са свима правима и дужностима предвиђеним у Закону о Ликвидацији Мораторног Стања од 24. априла 1920. године.

Члан 2.

Потребан капитал за послове које ће Ликвидациона Банка вршити за рачун државе, ставља јој Министар Финансија на расположење.

Члан 3.

Ликвидациона Банка водиће књиге по систему двогубог књиговодства, одвојено од књиговодства осталих послова Управе Фондова.

Члан 4.

Књиге Ликвидационе Банке као и извод из њих оверени по чл. 2. Закона о Уређењу Управе Фондова имаће важност јавних исправа.

Члан 5.

Пословима Ликвидационе Банке управља Управни Одбор.

Управни Одбор састављен је овако: управник Управе Фондова, односно његов заступник; два члана Управног Одбора Управе Фондова које тај Одбор бира из своје средине. Министар Трговине и Индустрије, Министар Финансија и Министар Правде одређују по једног свог вишег чиновника на две године.

Управник Управе Фондова је председник Управног Одбора.

Поред Управног Одбора постоји у Ликвидационој Банци Контролни Одбор.

Контролни Одбор сачињавају: два члана Контролног Одбора Управе Фондова, које тај Одбор изабере; један члан Главне Контроле кога одреди председник Министарског Савета и по један виши чиновник Министарства Трговине и Индустрије и Министарства Финансија које дотични Министри одреде на две године.

Контролни Одбор врши надзор над пословима Ликвидационе Банке у смислу одредаба чл. 92. Закона о Уређењу Управе Фондова који важи за Контролни Одбор при Управи Фондова.

Члан 6.

Чланство у Управном и Контролном Одбору Ликвидационе Банке престаје, ако чланови престану заузимати положај, којим је условљено њихово чланство у поменутим Одборима. Њихова места тада се попуњавају на исти начин.

На случај да чланови Управног Одбора које одређују поједини министри буду одсутни или спречени да долазе на дужност, министри ће им одредити заменика.

Члан 7.

Министар Трговине и Индустрије поставља Указом, на предлог Управног Одбора Ликвидационе Банке, шефа Ликвидационе Банке који је у рангу шефа дирекције Управе Фондова.

Члан 8.

Чиновнике и друго особље Ликвидационе Банке бира и предлаже Управни Одбор.

Чиновници се постављају Краљевим Указом на предлог Министра Трговине и Индустрије.

Чиновници имају ранг плате и квалификације чиновника Управе Фондова, али чиновнички испит није за њих обавезан.

Неуказно особље поставља Министар Трговине и Индустрије претписом, на предлог Управног Одбора. Ово особље може имати уз плате још и додатке као указни чиновници.

Хонорарно особље и послугу поставља Управни Одбор.

Издатци на плате и остале принадлежности чиновника и осталог особља, као и сви материјални издатци на канцеларијске и остале трошкове, подмириваће се из суме одређене чл. 41. Закона о Ликвидацији Мораторног Стања, за режиске трошкове.

Члан 9.

Ликвидациону Банку пуноважно потписују или један члан Управног Одбора и шеф Ликвидационе Банке или, у одсуству шефа, два члана Управног Одбора.

Члан 10.

О раду у Ликвидационој Банци Управни и Контролни Одбор водиће своје записнике. Управни Одбор

пуноважно одлучује кад је у седници присутно бар четири члана осим случаја предвиђеног у чл. 33. Закона о Ликвидацији Мораторног Стања.

Седнице Контролног Одбора пуноважне су кад су присутна бар три члана.

Члан 11.

На крају сваке године Управни Одбор сачиниће општи попис свеколике активе и пасиве Ликвидационе Банке и на основу њега саставиће биланс целокупног стања и рачун губитка и добитка.

Месна Контрола при Управи Фондова прегледаће у току године само буџетске расходе Ликвидационе Банке; иначе за састав, преглед, и оверу биланса и рачуна губитка и добитка важе у свему прописи чл. 98., 99. и 100. Закона о Уређењу Управе Фондова.

Члан 12.

За рад на пословима Ликвидационе Банке чланови Управног Одбора добијаће за сваки дан дежурства по 100 динара, а за сваку седницу 80 динара. Дневница за седнице не следује дежурном члану. Чланови Контролног Одбора за сваку седницу и присуство при вршењу прегледа добијаће по 60 динара. Ове награде падају на терет режијских трошкова.

Члан 13.

Ликвидационој Банци предаће новчани заводи у Србији и Црној Гори све менице које су се код њих затекле на дан 12. јула 1914. године, а којима рок плаћања пада у време од 17. септембра 1912. године па закључно до 24. марта 1920. године, као дана објаве Указа опште демобилизације.

Члан 14.

При закључивању књига и спискова о меницама које се имају предати Ликвидационој Банци завод ће обрачунавати интерес овако:

а) уговорени интерес до 12. јула 1914. године закључно;

б) 6⁰/₀ интереса од 1. јануара 1920. године до 24. септембра 1920. године закључно;

в) уговорени интерес од 25. септембра 1920. године на даље до дана обрачуна како предвиђа следећи члан овог Правилника.

Члан 15.

Ликвидациона Банка исплатиће одмах по пријему меничног портфеља новчаним заводима једну четвртину главнице и интереса до дана обрачуна по чл. 14. овог Правилника, а остатак потраживања (главног дуга и интереса) исплатиће им се у пет једнаких шестомесечних рата по 20⁰/₀ сваки пут.

Приликом сваке исплате Ликвидациона Банка задржаће 5⁰/₀ од исплаћене суме на име својих режијских трошкова које ће се књижити по особеном рачуну. Од чисте добити која се из ових сума, задржаваних на име режијских трошкова, добије, по исплати личних и материјалних издатака исплаћује се на име тантијеме 4⁰/₀ чиновницима и неуказном особљу по сразмери плата и времену службовања у тој години, но с тим. да се на тантијеме укупно не може издати више од 30.000 динара годишње.

Члан 16.

Пошто прими од општинских судова спискове признатих и оспорених меничних дуговања Ликвидациона Банка ће приступити наплати потраживања од појединих меничних дужника.

Члан 17.

По признатим меницама Ликвидациона Банка вршиће наплату поступно на овај начин:

а) за прву годину, рачунајући од дана кад је примила од општине спискове меничних дужника, наплатиће сав дужни интерес обрачунат по чл. 14. овог Правилника;

б) у другој, трећој и четвртој години наплатиће по једну трећину главног дуга са интересом на дужну суму за ту годину.

Интереси који теку од дана обрачуна и исплате новчаним заводима књиже се у корист Ликвидационе Банке у смислу чл. 35. Закона о Ликвидацији Мораторног Стања.

Од оног који на време не плати овде одређени интерес или део главног дуга, Ликвидациона Банка тражиће одмах наплату целокупног дуговања.

Члан 18.

По непризнатим меницама Ликвидациона Банка ће тужити дужника суду за наплату целокупног потраживања и по судској досуди тражити наплату целе досуђене суме.

Члан 19.

Попис, процену и продају имања неуредних дужника вршиће Ликвидациона Банка преко државних извршних власти или органа Управе Фондова; трошкови који одатле проистичу падају на терет 5⁰/₀ режијских трошкова Ликвидационе Банке.

Члан 20.

Комисија за закључивање књига и утврђивање спискова меница, које се имају предати Ликвидационој

Банци састављају се од по три државна чиновника, од којих бар један мора бити стручан у књиговодству, благајничким или банкарским пословима. Њих одређује Министар Трговине и Индустрије из места где је новчани завод или из оближњих места.

Члановима ових комисија кад раде у месту свога службовања или становања припада дневница у 30 динара; а кад раде ван свога места, припада им дневница и накнада путних трошкова по одредбама које важе за службена путовања државних чиновника. Дневнице и трошкове исплаћују им одмах дотични новчани заводи по поднетим рачунима, а на свој терет.

Члан 21.

Тражбине које се не могу наплатити расходоваће се на рачун државе.

Члан 22.

Оно што по исплати личних и материјалних издатака преостане вратиће Ликвидациона Банка Министру Финансија у колико је то могућно још у току свога рада, а остатак кад сав посао и обрачун по овим пословима заврши, и тада ће се Ликвидациона Банка укинути.

Члан 23.

У свему осталом остају у важности одредбе Закона о Ликвидацији Мораторног Стања од 24. априла 1920. године.

Члан 24.

Овај Правилник важи од дана кад га потпише Министар Трговине и Индустрије.

22. марта 1922. год.
Београд.

Министар
Трговине и Индустрије,
Виловић, с. р.

XII

Уредбе, наређења и расписи који се тичу осигуравајућих друштава

Наређење Господина Министра Трговине и Индустрије о поступању при оцени молби за рад страних осигуравајућих друштава

Усвајајући ово гледиште Привредног Савета, израђеног у споразуму са VI. Одељењем подручног Министарства у погледу услова под којим се у будуће у нашој Краљевини може дозвољавати рад страним осигуравајућим друштвима,

РЕШАВАМ:

1) да се при оцени поднетих молби за одобрење рада, има обратити нарочита пажња на финансијску ситуацију и углед који дотично друштво ужива у својој земљи и иностранству у опште;

2) у осталом примењивати одредбе закона о акционарским друштвима које се односе на страна акционарска друштва.

VI Бр. 1694, од 30-III. 1922.

Наређење Господина Министра Трговине и Индустрије о издавању полиса осигурања на службеном језику означујући суме осигурања у домаћој валути

Како се извесна Осигуравајућа Друштва не придржавају наређења Министарства Трговине и Индустрије VI. Бр. 975/21, објављеног у Службеним Новинама Бр. 52 од 8. марта 1921. године, то се најстрожије наређује осигуравајућим друштвима, која обављају послове осигурања на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, да своје полице издају само на службеном језику, а суме осигурања назначују у полици у домаћој валути.

Друштва, која се не би придржавала овог наређења, биће најстрожије кажњена.

Из Министарства Трговине и Индустрије, VI Бр. 1046, од 26. фебруара 1923. године у Београду.

Решење Господина Министра Трговине и Индустрије о регулисању извесних питања по осигурањима у вези прописа Привременог Закона о Ликвидацији Мораторног стања

Господин Министар Трговине и Индустрије, услед неједнаке примене прописа Привременог Закона о Ликвидацији Мораторног Стања од стране осигуравајућих друштава у Србији приликом ликвидирања осигурања закључених пре 12. јула 1914. год., а на основу чл. 5. закона о акционарским Друштвима и чл. 11. Уредбе о Устројству Министарства Трговине и Индустрије, донео је следеће

РЕШЕЊЕ

1) Став други чл. 7. Привременог Закона о Ликвидацији Мораторног стања има се разумети тако: да осигуравајућа друштва имају задужити ратном

премијом за једну годину, све мушке осигуранике пре 12. јула 1914. год., а који су се у моменту објаве мобилизације налазили у добу које подлежи војној обавези, с тим, да на осигураницима лежи терет доказивања да није био ни у каквој војној обавези.

2) С обзиром на околност да су лица која су остала у земљи била од стране окупационих власти присиљена на упис ратног зајма, имају се сва осигурања на ратни зајам закључена између наших грађана у Србији и Црној Гори са једним од Аустро-Угарских осигуравајућих друштава сматрати као сторнирана.

3) С обзиром на пропис чл. 28. горенаведеног закона, сва осигурања закључена у крунама пре 12. јула 1914. год. у Србији и Црној Гори имају се конвертирати у динарској валути по курсу од 107,92 динара по коме се курсу имају обрачунати и све мораторне и редовне премије.

У погледу курса доспелих осигурања која гласе на злато и златну валуту (где се подразумева и страна валута) важе прописи чл. 28. Привременог Закона о Ликвидацији Мораторног Стања и курс објављен у „Службеним Новинама“, бр. 120. из 1920. године.

Из Министарства Трговине и Индустрије VI. Бр. 1176, од 7. марта 1921. год., у Београду.

(Служб. Нов. Бр. 64. од 22. марта 21)

Уредба о преузимању портфеља осигурања живота од страних осигуравајућих друштава

Чл. 1. Овлашћује се Министар Трговине и Ин-

дустије да може у циљу санирања и обезбеђења постојећих осигурања живота, закључених на основу српских мађарских и аустријских закона између страних друштава за осигурање и наших држављана, ступити у преговоре са овим друштвима и евентуално преузети ова осигурања;

Чл. 2. Да дотично друштво са којим би закључило погодбу о преузимању, по извршеном уступању пуног износа математичке резерве може разрешити даљих обавеза према његовим дотадашњим осигураницима;

Чл. 3. Да може овако примљена осигурања и њихове услове изменити на начин да интереси наших држављана осигураника буду што боље заштићени како с погледом на валуту осигуране суме и плаћање премија, тако и надлежност судску;

Чл. 4. Да може отворити засебну установу за прихваћај и даљу управу овим осигурањима или иста уступити домаћим националним друштвима за осигурање под условима да се интереси осигураника што боље обезбеде;

Чл. 5. Ни једно страно осигуравајуће друштво не може преносити портфељ својих послова у нашој држави, без предходног одобрења Министарства Трговине и Индустрије као надзорне власти;

Чл. 6. Портфеље послова по грани осигурања живота осигуравајућих друштава у досадашњој Краљевини Србији и Црној Гори а која су данас под секвестром преузме Министар Трговине и Индустрије у споразуму са Министром Правде, у смислу ове уредбе и других закона;

Чл. 7. Овлашћује се Министар Трговине и Индустрије да може доносити све одлуке које се буду

указале као потребне за извршење циљева означених у овој уредби.

Ова Уредба ступа на снагу када је Краљ потпише и када буде обнародована у „Службеним Новинама“.

18. Маја 1921. год.

Београд

Наређење Г. Министра Трговине и Индустрије о издавању полиса осигуравајућих друштава

Сва осигуравајућа друштва којима је дозвољен рад у нашој Краљевини имају се у своме будућем раду придржавати следећег:

1) Да полисе свих врста осигурања закључених у нашој Краљевини имају бити издане на службеном језику;

2) да осигурана сума мора бити изражена једино у домаћој валути; и

3) да као место издања има бити означено у полиси седиште друштва, ако је издавач домаће друштво, а за страна пак друштва место седишта главног заступништва.

Из Министарства Трговине и Индустрије VI. Бр. 975., 28. фебруара 1921. године у Београду.

(Сл. Нов. бр. 52. од 8. марта 1921. год.)

Решење Министарског Савета о преузимању осигурања закључених код страних друштава

Министарски савет на својој седници од 14. јула 1920. год., а на предлог Господина Министра Трговине и Индустрије, донео је следећу одлуку:

Овлашћује се Министар Трговине и Индустрије да може, у циљу санирања и обезбеђења постојећих

осигурања живота, закључених на основу српских, мађарских и аустријских закона између страних друштава за осигурање и наших држављана, ступити у преговоре са овим друштвима, и евентуално преузети ова осигурања;

да дотично друштво са којим би закључили погодбу о преузимању, по извршеном уступању пуног износа математичке резерве, може разрешити даљих обавеза према његовим дотадашњим осигураницима;

да може овако примљена осигурања и њихове услове заменити на начин да интереси наших држављана осигураника буду што боље заштићени тако с погледом на валуту осигуране уме и плаћања премија, тако и надлежност судску;

да може отворити било засебну установу за прихваћај и даљу управу овим осигурањима или исту уступити домаћим друштвима за осигурање под условима да се интереси осигураника што боље обезбеде.

Из Министарства Трговине и Индустрије 29. јула 1920. год., VI Бр. 1486 у Београду.

(Службене Новине бр. 149. од 5. августа 1920.)

XIII

Повластице, расписи, наређења, решења и одредбе финансијског закона који се тичу акционарских друштава, кредитних установа и приватних банака

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ
КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕВСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

Проглашавамо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина решила, и да смо ми потврдили и потврђујемо:

Да се „Београдском Кредитном Заводу“ и Смедеревској Кредитној Банци и Пожаревачкој Банци, изузетно од постојећих општих законских одредења, даду ове повластице:

1. Лажно прављење као и подражавање ма ког рода исправа, које поменути заводи издавали буду, казниће се оним казнама, које су одређене за лажно прављење или подражавање јавних исправа.

2. Сваки од поменута три завода има право, да се у случају, ако дужник по истеку рока свој дуг

не измири, пре свију других поверитеља и без судске помоћи наплати из оних новаца, еспапа и других покретних ствари, што су му као залога ради безбедности дуга од самог дужника, или од другог за њега предани. — Ствари које су за берзу, имају се у таквом случају продати на берзи.

Остале ствари продаће се посредством заклетих сензала, а где таквих не буде, ту путем јавне продаје, коју ће завод у присуству нарочито од надлежне власти одређеног лица извршити.

Ако што по наплати главнога дуга, интереса и других трошкова Кредитног Завода, односно банке, претекне, то ће се вратити дужнику.

3. Ни једном од поменута три завода неће ништа сметати у наплати њихових тражбина односно предмета и начина о чему је напред под 2. реч, ако би дужник или сопственик умро или ако би се над њим отворило стецште. У таквом случају само сваки од поменута три завода ће дужан бити, да вишак, који би се показао преко измирења његових тражбина, преда пупилској или стецшној маси.

4. Раније прибављена права других лица на оне предмете који су било од дужника или за њега ради обезбеђења дуга Кредитном Заводу, односно банци предати, преча су од права тих Завода само онда, ако су та ранија права још при предаји дотичном заводу или банци била или могла бити позната.

5. Код Кредитног Завода Београдског, Смедеревске Кредитне Банке и Пожаревачке Банке заложене ствари или новац или еспап могу се само оном сумом узаптити или у какву стечајну масу узети која претекне кад се Кредитни Завод односно банка од те залогe претходно за своје потраживање потпуно намири.

6. У случајима, где би овај завод односно банка кога свога дужника тужила суду, па би своју тужбу оснивала на изводу из својих књига, онда ће ти из-

води које ће фирмовођа потписом и печатом потврдити да су верни, имати сву силу полу-доказа сходно закону.

Овлашћује се Министар Финансија да може ове исте повластице распрострти и на друге већ основане, или који се буду оснивали овим подобне новчане заводе.

Закон овај ступа у живот од дана кад га наменици Књажевског Достојанства потврде.

Препоручујемо нашим Министрима: Финансија, Правде и Унутрашњих Дела да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

24 септембра 1871.

У Крагујевцу

М. П. Блазнавац с. р.

Јов. Ристић с. р.

Јов. Гавриловић с. р.

(М. П. О.)

Видео и ставио државни печат

чувар државног печата

Министар Правде

С. Вељковић с. р.

Председник Мин. Савета
Министар Унутрашњих Дела

Рад. Милојковић с. р.

Министар Финансија

Пан. Јовановић с. р.

Министар Правде

С. Вељковић с. р.

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДА
КЊАЗ СРПСКИ

Проглашавамо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина решила, и да смо ми потврдили и потврђујемо:

„Овлашћује се Министар Финансија, да може кредитним заводима поред повластица изложених у закону од 24. септембра 1871. године (Зборник XXIV. страна 6) давати и ову повластицу:

Ако су предмети или роба који су у залози код Кредитног Завода, по природи квару подложни, па се одиста и кварити почну, онда ће се то јавити залогодавцу или његовом пуномоћнику у месту, па ако од 24—48 сахати не да допунителну залогу или јемство, завод ће одредити три лица, која ће написмено изјавити, у каквом се стању ствар налази, — а затим залогу јавно продати.

Ако заложени предмети или роба по природи нису квару подложни, али им вредност падати почне, онда ће се залогодавац позвати или његов пуномоћник у месту, да за пет дана да допунителну залогу или јемство, које ако не учини, завод ће преко три лица потврдити написмено у каквом се стању залога находи, па ће после наредити јавну продају.

Што се пак тиче робе, примљене у комисион, завод ће према горе наведеним случајевима поступити онако, тек онда, кад његови интереси дођу у опасност.“

Закон овај ступа у живот од дана кад га Књаз потврди.

Препоручујемо нашим Министрима: Финансија, Правде и Унутрашњих Дела да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак

заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорављају.

17. октобар 1872.
У Крагујевцу.

М. М. Обреновић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат
Чувар државног печата
Министар Правде,
С. Вељковић с. р.

Министар Финансија
Панта Јовановић с. р.

Министар Правде
С. Вељковић с. р.

Министар Унутрашњих Дела
Марко Лазаревић с. р.

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДА
КЊАЗ СРБИЈЕ

Проглашавамо и објављујемо свима и свакоме да је Народна Скупштина решила, и да смо ми потврдили и потврђујемо:

Закон од 24 септембра 1871. (Збор. XXIV. стр. 6) додаје се у корист „Београдског Кредитног Завода“ и „Смедеревске Кредитне Банке“ још и ова повластица:

„За менице, које су есконтисане код „Београдског Кредитног Завода“ и „Смедеревске Кредитне Банке“ али се не плате на време, судови ће, на захтев ових завода, досуђивати онај интерес, који буде означен за те менице на есконтној листи; а заводи ће

ову листу увек подносити суду у препису, који ће они сами оверити.“

Закон овај важи од дана кад га Књаз потпише.

Препоручујемо нашим Министрима: Унутрашњих Дела, Правде и Финансија, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се поковавају.

10. јануара 1879.

У Нишу.

М. М. Обреновић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат

Чувар државног печата

Министар Правде

Д. Матић с. р.

Министар Унутрашњих Дела

Рад. Милојковић с. р.

Министар Правде

Д. Матић с. р.

Министар Финансија

В. Јовановић с. р.

Наређење о депоновању акција за зборове акционарских друштава

Министарству Народне Привреде упућују се многе жалбе против новчаних Завода и осталих акционарских предузећа да приликом редовних годишњих или ванредних зборова, не састављају спискове депонованих акција по пропису чл. 58. Закона о акционарским друштвима.

Да би сва акционарска друштва саобразила своју радњу у овоме питању Закону о акционар-

ским друштвима, Господин Министар Народне Привреде упутио је распис свима новчаним заводима и осталим акционарским предузећима.

Тај распис гласи:

1.) Сва акционарска друштва дужна су за редовни годишњи или ванредни збор саставити списак депонованих акција и на три дана пред збор закључити у 4 часа по подне и ставити акционарима на увиђај.

Примера ради:

Ако је збор у недељу, друштвене управе морају списак депонованих акција закључити у среду, како би исти био на увиђају акционарима три дана пред збор.

2.) Овако састављени списак управа ће у овереном препису послати одмах одређеном комесару за збор, ако је овај са службом у истом месту, те да он по пријему списка дође у завод и упореди са списком стављеним акционарима на увиђај. Ако комесар збора није са службом у истом месту управа ће му оверени списак још истог дана по закључењу послати преко поште препоручено, и кад овај дође на збор упоредиће га пре почетка збора са овим списком, који је био стављен акционарима на увиђај.

3.) Ако управе не поступе по 1. и 2. тачци овог расписа, Господин Министар Народне Привреде поништиће радњу збора.

ТБр. 1866. Из одељења за Трговину, Радиност и Саобраћај Министарства Народне Привреде, 26. фебруара 1908. год. у Београду. — Српске Новине бр. 52 од 5. марта 1908. год.

Наредба о објављивању биланса акционарских друштава

Позивају се сва акционарска друштва да у смислу чл 77. Закона о акционарским друштвима, по одржа-

ним зборовима, на којима је решавано о закључним рачунима за протекле године, у законом року публикују усвојене билансе.

Из Одељења за кредитне установе Министарства Трговине и Индустрије, 9. септембра 1920. год. VI. № 2349 у Београду. — Службене Новине бр. 307.

Наредба о фирмама филијала акционарских друштава

Наређује се свима акционарским друштвима, која су своју фирму протоколисала и изван места у коме се налази њихово седиште, да на фирмама у тим другим местима, поред друштвеног имена, ставе где се налази седиште друштвено и назначе да је то предузеће филијала, испостава и т. д. друштва у томе месту.

Из Министарства Трговине и Индустрије, Одељења за Кредитне Установе и Осигурање VI Бр. 2907, 6. октобра 1920. године, Београд. — Службене Новине 21. октобра № 233.

Наредба Господина Министра Трговине и Индустрије о поступању новчаних завода при узимању предмета у залог

На основу чл. 5. закона о акционарским друштвима и чл. 11. Уредбе о Устројству Министарства Трговине и Индустрије, Господин Министар Трговине и Индустрије под IV Бр. 3290, донео је следећу одлуку:

НАРЕЂУЈЕМ:

да су сви новчани заводи обавезни да својим залагачима, приликом коначне исплате њихових заложница, поред заложених предмета, издаду и писмени обрачун, у коме мора бити посебице тачно означено колико је, шта и на име чега залагач тада исплатио.

Предње обрачуна заводи ће издавати у свакоме случају било да их залагачи захтевају или не, као и без обзира на то да ли заложнице гласе на име или доносиоца или носе само број.

Доставља се предње свима новчаним заводима и препоручује им се, да се предње наредбе тачно придржавају.

Из Министарства Трговине и Индустрије, 15. новембра 1920. год. IV Бр. 1920 у Београду. — Службене Новине 22. новембра № 260.

Наређење о пријави чланова управног одбора и прокуриса суду

На основу чл. 5. и 15. Закона о акционарским друштвима и чл. 11. Уредбе о Устројству Министарства Трговине и Индустрије, Господин Министар Трговине и Индустрије под данашњим VI Бр. 1379 донео је следећу одлуку:

НАРЕЂУЈЕМ

свима акционарским друштвима на територији досадашње Краљевине Србије и Црне Горе да одмах, у колико то до данас нису учинили по објави овог наређења код надлежног суда изврше пријаву имена својих досадашњих чланова Управног Одбора и службеника, по правилима или решењу Управног Одбора овлашћених за потписивање друштва и региструју њихове потписе.

Ова су друштва дужна чинити то и у будуће, при целој или почесној промени горе поменутих лица.

Потписи лица имају у друштвеном локалу бити истакнути на месту публици приступачном.

Из Министарства Трговине и Индустрије 16. марта 1921. год. VI. Бр. 1379 у Београду. — Службене Новине Бр. 66. од 24./III.--21.

Наређење о употреби службеног језика и обрачуна у домаћој валути код акционарских друштава

Г. Министар Трговине и Индустрије на основу чл. 11. Уредбе о Устројству Министарства Трговине и Индустрије, донео је следеће:

НАРЕЂЕЊЕ:

да сва страна акционарска друштва, којима је дозвољен рад у нашој Краљевини, све своје књиге, које у свом пословању употребљавају, воде на службеном језику, и у домаћој валути.

За стриктно извршење ове наредбе водиће рачуна подручно ми Министарство преко нарочитих органа.

Из Министарства Трговине и Индустрије, VI Бр. 1588 од 25. марта 1921. год. у Београду. — Службене Новине Бр. 67 од 25. III. 1921.

Наређење о депоновању акција у иностранству за зборове акционарских друштава

На основу члана 11. Уредбе о Устројству Министарства Трговине и Индустрије, Господин Министар Трговине и Индустрије под данашњим, VI Бр. 5510, донео је следеће решење: да се у будуће неће дозвољавати депоновања акција за одржање збора акционара акционарских друштава, чија се седишта налазе на територији наше Краљевине, у заводе ван граница наше Краљевине.

Из Министарства Трговине и Индустрије, VI Бр. 5510, 21. децембра 1921. год., у Београду.

(Сл. Нов. бр. 239. од 3/XII-1921.)

Наређење о објављивању биланса акционарских друштава

Министар Трговине и Индустрије, решењем својим VI Бр. 5438, од 26. овог месеца, изволео је наредити:

1) да сва акционарска друштва, која имају своја седишта на територији бивше Краљевине Србије и Црне Горе и на територији Баната, Бачке и Барање, имају своје годишње билансе објављивати у „Службеним Новинама“ и

2) да сва акционарска друштва која имају своја седишта у осталим крајевима, са главницом већом од 1 милијон динара, имају своје годишње билансе објављивати у покрајинском службеном листу и у „Службеним Новинама“ Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Из Министарства Трговине и Индустрије, Одељења за Кредитне Установе и Осигурање VI Бр. 5438, 26. децембра 1921. год., у Београду.

Поводом решења под VI Бр. 5438. издаје се следеће

ОБЈАШЊЕЊЕ

Што се тиче акционарских друштава, ван подручја досадашње Краљевине Србије и Црне Горе, која су дужна објављивати свој биланс у „Службеним Новинама“ Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, објашњава се да објављивање биланса у „Службеним Новинама“ није меродавно за рок одржавања главне скупштине дотичног друштва. За тај рок је меродавно време објаве дотичног биланса у покрајинском службеном листу.

Према томе објављивање биланса и рачуна до-

битка и губитка у „Службеним Новинама“ Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца може се извршити, и након одржане главне скупштине.

Из Министарства Трговине и Индустрије, Одељења за Кредитне Установе и Осигурање VI Бр. 441. од 2. фебруара 1922. године, у Београду.

(Служб. Нов. бр. 31. од 11/II-1922)

Наређење о вођењу књига и саставу биланса акционарских друштава

На основу чл. 28. Закона о Ликвидацији Мораторног Стања и чл. 11. Уредбе о Устројству Министарства Трговине и Индустрије

НАРЕЂУЈЕМ:

свима новчаним заводима и осигуравајућим друштвима по закону о акционарским друштвима у границама досадашњих Краљевина Србије и Црне Горе:

1) да у вођењу својих књига и при објављивању својих завршних годишњих рачуна не означају као своју основну рачунску јединицу „динар у сребру“ него просто „динар“ без означања монете;

2) што се тиче предратних обавеза у злату, да изврше њихово конвертовање по курсу предвиђеном чл. 28. Закона о Ликвидацији Мораторног Стања, изказујући износе у динарима, без назначења монете.

Из Министарства Трговине и Индустрије, Одељења за Кредитне Установе и Осигурање VI Бр. 5721. од 30. децембра 1922. године, у Београду.

Наређење о исплати дивиденде акционарских друштава.

Г. Министар Трговине и Индустрије одлуком својом VI Бр. 704, од 23. фебруара текуће године изволео је донети решење: да сва акционарска дру-

штва у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, имају објављивати у „Службеним Новинама“ односно покрајинском Службеном Листу, почетак исплате, место плаћања и износ дивиденде тог друштва за до-тичну годину.

Из Министарства Трговине и Индустрије Одељење за Кредитне Установе и Осигурања VI. Бр. 704. од 27. фебруара 1923. године у Београду.

Оснивање банкарских радња које нису акционарска друштва

ФИНАНСИЈСКИ ЗАКОН
За 1924—25. годину.

Чл. 246.

Све радње, сем акционарских друштава, које се баве банкарским пословима, трговином валута и девиза или само валута, дужне су за овај рад имати одобрење Министра Финансија (Генералног Инспектора).

Министар Финансија може одобрити овим радњама или не одобрити у опште сваки даљи рад.

Нове радње ове врсте не могу се оснивати без одобрења Министра Финансија.

Када се добије одобрење за банкарски рад Министар Финансија може да одузме свакој од ових радњи то одобрење, ако буде кажњена због неправилног рада

Ко у смислу ове наредбе није извршио пријаву или почне рад без одобрења казниће се до 100.000 динара. Ову казну изриче Министар Финансија.

Против његове одлуке као и против решења Министра Финансија о забрани даљег банкарског рада има места жалби Државном Савету. Жалба не обуставља извршење решења Министра Финансија.

Чланства административних чиновника у управним и надзорним одборима разних економно-финансијских предузећа

Са разлога, што су функције члана управног одбора и надзорне власти у опреци и како се на тај начин крњи углед власти и штете општи интереси Министарство Унутрашњих Дела издало је следеће наређење:

ВЕЛИКИМ ЖУПАНИНА И ГРАДСКИМ НАЧЕЛНИЦИМА СА ЖУПАНСКИМ ПРАВИМА

У року од једног месеца дана сви чиновници подручнога министарства (жупани, поджупани, срески начелници, те градски чиновници) имају поднети оставке на чланство управних и надзорних одбора појединих банака, индустријских предузећа и т. сл. Изузетак чине само они градски чиновници који у појединим градским предузећима, односно на основу делегација од стране града, такву функцију врше. О извршењу наредбе поднети извештај у року од месец дана. Београд 14. марта 1921. Мин. Унутр. Дела Одељ. за Б. Б. Б. Бр. 3161/1921.

XIV

ОБРАСЦИ ЗА НОВЧАНЕ ЗАВОДЕ, ОСИГУРАВАЈУЋА ДРУШТВА И ОСТАЛА АКЦИОНАРСКА ДРУШТВА ПРИ ПОДНОШЕЊУ ИЗВЕШТАЈА О БИЛАНСУ И РАЧУНУ ГУБИТКА И ДОБИТКА

ПРИМЕДБА

Овај се формулар (образ. 4, 5, 6,) има тачно и јасно испунити по свакој позицији, у колико такве позиције постоје, а на основу података из књига, и мора бити оверен овлашћеним представницима друштва и у најкраћем времену послат овом Министарству заједно са по једним примерком рачуна, биланса и рачуна добити и штете од 1922. године, као и правила друштвених и правила пензионог фонда, ако овај постоји.

ФИРМА:
МЕСТО: Покрајина:
Досије Број: Редни Број:

	П И Т А Њ А	ОДГОВОРИ
1	Фирма и седиште	
2	Година оснивања	
3	Адреса (улица и број)	
4	Има ли филијала, у којим местима и кад су основане	
5	Колика је била главница (у динарима): а) предвиђена у правилима б) свега уписана в) свега уплаћена	на дан 31.-ХП. 192... г. 192... г. 192... г.
6	Колика је вредност акције (у динарима): а) именита б) берзанска	
7	Колика је била дивиденда у (проценти-ма на номиналну вредност акција)	
8	Да ли је повећање главнице извршено дотацијама из фондова	
9	Има ли завод учешћа у каквом предузећу и на који начин	

РАЧУН ИЗРАВНАЊА на
ОЛОБРЕН ОЛ СТРАНЕ ЗБОРА АКЦИОНАРА

А К Т И В А		Д и н а р а											
1	Готовина												
	а) у благајни												
	б) жиро-конто код Нар. Б.												
	в) потраж. код новчан. з.												
	г) страна вал. дев. чек. куп												
2	Менице (есконт)												
3	Зајмови на залог:												
	а) хар. од вред. и драгоц.												
	б) робе												
4	Хипотекарни зајмови												
5	Текући рачуни												
6	Хартије од вредности												
7	Непокретности												
8	Инвентар												
9	Вредности резервног фонда												
10	Вредности пензионог фонда												
11	Консорцијални послови												
12	Индустр. и друга предузећа												
13	Роба на стоваришту												
14	Рачун филијала и агенција												
15	Преносне позиције												
16	Остала актива												
17	Губитак (ако га има)												
	СВЕГА . .												
18	Кауције												
19	Оставе												
20	Супергаранције												
21	Роба у комисиону												
	Збир за поз. 18—21												

дан 31 децембра 192..... г.
ОДРЖАНОГ НА ДАН.....192..... г.

П А С И В А		Д и н а р а											
1	Уплаћена главница												
2	Резервни фонд (законски)												
3	Остале резерве												
4	Улози на штедњу												
	а) на књижицима												
	б) по текућим рачунима												
5	Текући рачуни												
6	Реесконт												
7	Менични пријери (акцепт)												
8	Хипотекарни дуг												
9	Рачун филијала и агенција												
10	Неподигнута дивиденда												
11	Преносне позиције												
12	Пенниони фонд чиновника												
13	Пренос добити из ранијих год.												
14	Остала пасива												
15	Чиста добит												
	СВЕГА . .												
16	Полагачи кауција												
17	„ остава												
18	„ супергаранција												
19	Комитенти												
	Збир за поз. 16—19												

Потпис фирме:

ФИРМА НОВЧАНОГ ЗАВОДА:

Ред. Бр.

РАЧУН ГУБИТКА и ДОБИТКА

ЗА 192..... Г. ОДОБРЕН ОД СТРАНЕ ЗБОРА АКЦИОНАРА

ОДРЖАНОГ НА ДАН..... 192..... ГОД.

ГУБИТАК	Динара	ДОБИТАК	Динара
1 Камате:		1 Камате:	
1) од улога на шт.		1) од ескон. мен. .	
2) од реесконта		2) од залога . . .	
3) од осталих дуг.		3) од тек. рачуна	
2 Порези:		2 Провизија	
3 Трошкови:		3 Приход	
1) плате		1) од фондова . .	
2) станарина . .		2) од харт. од вр.	
3) администрат. .		3) од непокрет. .	
4) режијски . .		4) остали приходи	
5) остали		4 Пр. доб. из ран. г.	
4 Отписи:		збир поз. 1—4 .	
1) за зграду . .		5 Губитак (ако има)	
2) за намештај .			
3) за сумњив. потр.			
4)			
5 Остали расходи			
збир позиц. 1—5 .			
6 Чисти доб. (ако има)			
СВЕГА		СВЕГА	

Потпис фирме:

ПОДЕЛА

ЧИСТЕ ДОБИТИ ЗА 192..... ГОД.

УСВОЈЕНА ОД СТРАНЕ ЗБОРА АКЦИОНАРА, ОДРЖАНОГ

НА ДАН..... 192..... ГОД.

Динара
I.
Има се доделити у смислу правила и то према:
1) чл. % резервном фонду . . .
2) чл. % тантијеме управи . . .
3) чл. % надзорном одбору . . .
4) чл. % пензионом фонду . . .
5) чл. % учешћа чин. у чист. доб.
6)
II.
Према решењу скупштине:
1) % на име дивиденде:
2) за добротворне цели
3) за пренос на рачун за следећу годину . .
4)
Свега*)
*) Ова свота има да се слаже са поз. 6. (чисти добитак) према образ. 2.

Потпис фирме

РАЧУН ДОБИТКА И ГУБИТКА

за пословну годину 192.....

ПРЕДМЕТ		Износ у.....	
		у појединости	укупно
А. ПРИМАЊЕ			
I.	Преноси из прошле године:		
1.	Пренос вишка		
2.	Резервне премије		
3.	Преносне премије		
4.	Резерве за несвршене случаје осигурања		
5.	Резерве за откупе		
6.			
7.	Резервисана добит за осигуранике		
	Прираштај од вишка предходне године		
8.	Остале рез. и оставе		
	Прираштај од вишка предходне године		
II.	Наплата премија:		
1.	Осигурања капитала на случај смрти (рачунајући и скраћена осигурања)		
2.	Осигурања капитала на случај доживљења (рачунајући и осигурања уштеде и мираза		
3.	Осигурање ренте		
4.	Остала осигурања		
III.	Удео реосигуравача у исплатама осигурања:		
1.	Осигурање капитала на случај смрти (рачунајући и скраћена осигурања)		
2.	Осигурање капитала на случај доживљења (рачунајући и осигурања уштеде и мираза		
3.	Осигурање ренте		
4.	Остала осигурања		
	За пренос		

ПРЕДМЕТ		Износ у.....	
		у појединости	укупно
	Пренос .		
IV.	Удео реосигуравача у исплатама за откупе		
V.	Удео реосигуравача у административним трошковима		
VI.	Приноси капитала:		
1.	Камата од хипотек. зајмова .		
2.	„ хартија од вред. .		
3.	„ на зајмове по полис. .		
4.	Камата на зајмове и есконт, као и камата на улоге код кред. завода и штедионица		
5.	Чист приход од непокретног имања.		
6.	Остали приходи		
VII.	Добит од уложеног капитала:		
1.	Добит по курсу:		
	а) по књигама		
	б) остварена		
2.	Остала (разна) добит		
VIII.	Дажбине и пристојбе		
IX.	Разна примања		
X.	Преноси за идућу годину:		
	Код других осигуравајућих установа налазећи се делови:		
	а) резервне премије		
	б) преносне премије		
	с) резервисане штете		
XI.	Губитак		
	Износ .		

ПРЕДМЕТ		Износ у	
		у појединости	укупно
В. ИЗДАВАЊЕ			
I	Преноси из прошле године:		
1.	Пренос губитка		
2.	код других осигуравајућих установа налазећи се де- лови:		
	а) резервне премије		
	б) преносне премије		
	с) резервисане штете		
II	Премије реосигурања:		
1.	Осигурања капитала на случај смрти (рачунајући и скра- ћена осигурања)		
2.	Осигурања капитала на случај доживљења (рачунајући и осигурање уштеде и ми- раза		
3.	Осигурања ренте		
4.	Остала осигурања		
III	Плаћања по осигурањима:		
1.	Осигурања капитала на случај смрти (рачунајући и скра- ћена осигурања)		
2.	Осигурања капитала на случај доживљења) рачунајући и осигур. уштеде и мираза)		
3.	Осигурања ренте		
4.	Остала осигурања		
IV	Плаћања за откупе		
V	Осигураницима исплаћен, о- добрен или урачунат удео у добити:		
1.	Из нових средстава		
2.	Из ранијих средстава		
VI	Административни трошкови:		
1.	Провизије закључка		
2.	Инкасо провизије		
3.			
4.	Трошкови организације		
5.	Остали админ. трошкови		
VII	Камате		
За пренос			

ПРЕДМЕТ		Износ у	
		у појединости	укупно
Пренос			
VIII.	Губитак иа улож. капиталу:		
1.	Губитак на курсу:		
	а) по књигама		
	б) остварен		
IX.	Остали (разни) губитци		
X.	Порез и држ. такса на полисе		
	Отписи на:		
1.	Трошкове организације		
2.	Провизије закључка		
3.	Потраживања		
4.	Осталу активу		
XI.	Разни расходи		
XII.	Преноси у идућу годину:		
1.	Резервна премија		
2.	Преносна премија		
3.	Рез. за несвр. послове осиг.		
4.	Резерве за откупе		
5.	Резервис. добит за осигур.		
6.			
7.	Разне резерве и оставе		
XIII.	Добит		
Износ			
С. РАСПОРЕД ДОБИТИ			
I.	Резервном фонду (-----)		
II.	Осталим (разним) резервама:		
1.			
2.			
3.			
III.	Акционарима		
VI.	Тантијеме		
V.	Добит за поделу осигурани- цима и то:		
1.	За исплату		
2.	Резервисаној добити		
VI.	Остала употреба		
VII.	Пренос на нов рачун		
Износ			

РАЧУН ИЗ

НА ДАН 31 ДЕЦЕМ

ОДОБРЕН ОД СТРАНЕ ЗБОРА АКЦИОНАРА, ОДРЖАНОГ

	А К Т И В А	Д и н а р а
1	Готовина а) у благајни	
	б) ж. к. код Н.Б. и пот. кодн.з.	
2	Менице	
3	Хартије од вредности	
4	Сировина	
5	Разновр. матер. за продукц.	
6	Роба	
7	Машин. и техн. инсталација	
8	Инвентар	
9	Запрега	
10	Непокретности	
11	Капаре и кауције	
12	Дужници	
13	Вредности резервног фонда	
14	Вредности пензионог фонда	
15	Консорцијални послови	
16	Преносне позиције	
17	Остала актива	
18	Губитак (ако га има)	
	СВЕГА	
	Роба у комисиону	

РАВНАЊА

БРА 192 ГОДИНЕ

НА ДАН.....192 г.

[illegible]

ПОТПИС ФИРМЕ

ПРИМЕДБА

Овај се формулар (образац ф. 4, 5 и 6) има тачно и јасно испуњити по свакој позицији, а на основу података из књига и мора бити оверен овлашћеним представницима завода и у најкраћем времену послат овом Министарству заједно са по једним примерком рачуна биланса и рачуна добити и штете од 192..... године, као и правилима друштвеним и правилима пензионог фонда, ако овај постоји.

НАПОМЕНА: У вези са нарађењем Г. Министра Трговине и Индустрије VI. бр. 4493 од 6. октобра 1922. сви новчани заводи морају водити своје књиге само у динарима, дакле, и формулари треба, да буду испуњени искључиво у динарском износу. Сваки формулар, који не одговара томе наређењу, биће враћан дотичном заводу, да се попуни у динарима.

ФИРМА:
МЕСТО: Покрајина:
Досије Број: Редни Број:

ПИТАЊА		ОДГОВОРИ		
1	Седиште Фирме			
2	Година оснивања			
3	Делокруг рада			
4	Има ли филијала, у којим местима и кад су основане	на дан 31.-XII.		
		192... г.	192... г.	192... г.
5	Колика је била главница			
	а) предвиђена у правилима			
	б) свега уписано			
	в) свега уплаћено			
6	Колика је вредност акције			
	а) именита			
	б) берзанска			
7	Колика је била дивиденда (у % на номиналну вредност акција)			
8	Да ли је повећање главнице извршено дотацијама из фондова			

ФИРМА АКЦ. ДРУШТВА:

Ред. Бр.

РАЧУН ГУБИТКА и ДОБИТКА

ЗА 192... Г. ОДОБРЕН ОД СТРАНЕ ЗБОРА АКЦИОНАРА

ОДРЖАНОГ НА ДАН 192... год.

ГУБИТАК	ДИНАРА	ДОБИТАК	ДИНАРА
1 Порези		1 Зар. од прод. робе	
2 Трошарина		2 Приход од кам.	
3 Трошкови		3 Прих. од непокр.	
а) плате чиновн.		4 Провизија	
б) наднице			
в) одржав. радње			
г) станарина		5 Остали приходи	
д) трошк. око изр.			
		6 Пренос добити из ранијих год.	
4 Осигурање		7 Губ. (ако га има)	
5 Камате по дуг.			
6 Остали расходи			
7 Отписи			
а) за аморт. зграде			
б) „ „ намешт.			
в) „ „ машин.			
г) „ „ тех. инв.			
д) за сум. потраж.			
8 Чиста доб. (ако има)			

ПОДЕЛА

ЧИСТЕ ДОБИТИ ЗА 192... ГОД.

УСВОЈЕНА ОД СТРАНЕ ЗБОРА АКЦИОНАРА, ОДРЖАНОГ

НА ДАН 192... год.

Динара	
I.	
Има се доделити у смислу правила и то према:	
1) чл. %	резервном фонду . . .
2) чл. %	тантијеме управи . . .
3) чл. %	надзорном одбору . . .
4) чл. %	пензионем фонду . . .
5) чл. %	учешћа чин. на чист. доб.
6)	
II.	
Према решењу скупштине:	
1) %	на име дивиденда
2)	за добротворне цели
3)	за пренос на рачун за следећу годину . .
4)	
Потпис фирме	
SAVEZ CENTRALNO VEĆE DOKUM. I Inv. br. 4624 SIGN. ATNOST	

3505

Цена 45 динара.